

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

**ГОДИШЕН ОТЧЕТ
ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ
ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ
ПРЕЗ 2021 г.**

София, 2022 г.
web: www.nssi.bg

класификация на информацията
ниво 0, TLP-WHITE

ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
ДЕЙНОСТИ НА НОИ ПРЕЗ 2021 г. НАКРАТКО В ЧИСЛА	6
МИСИЯ, ВИЗИЯ, ПРИНЦИПИ, ЦЕННОСТИ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА НОИ.....	8
ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА НОИ	9
АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА НА НОИ ПРЕЗ 2021 г.	12
ДЕЙНОСТИ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ	13
I. ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ.....	13
1. Методологически дейности по отпускането и изплащането на пенсиите	14
2. Отпускане и изплащане на пенсиите по българското законодателство в ТП на НОИ.....	16
II. ОСИГУРЯВАНЕ И КРАТКОСРОЧНИ ПЛАЩАНИЯ	18
1. Парични обезщетения и помощи.....	20
2. Методология на осигуряването и контрол	23
3. Медицинска експертиза на работоспособността	27
4. Профилактика и рехабилитация	32
5. Трудови злополуки и професионални болести	34
III. ЕВРОПЕЙСКИ РЕГЛАМЕНТИ И МЕЖДУНАРОДНИ ДОГОВОРИ	40
1. Краткосрочни обезщетения по европейски регламенти и международни договори ...	41
2. Пенсионно осигуряване по европейски регламенти и международни договори	42
3. Методическа дейност, процесуално представителство и контрол.....	42
IV. ЕЛЕКТРОНЕН ОБМЕН, ДИГИТАЛИЗАЦИЯ И АРХИВИ.....	43
1. Методология на осигурителния архив.....	44
2. Осигурителен архив в ТП на НОИ	45
3. Дигитализация и електронен осигурителен архив	48
4. Методология на електронния обмен	53
V. ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ	54
1. Функционални модули на ИС на НОИ	55
2. Автоматизирана информационна система (АИС) на НОИ.....	57
3. Прилагане на процесно-ориентиран подход в управлението на НОИ	57
4. Предоставяне и обмен на информация по сключени споразумения и договори с организации, ведомства и потребители, както и електронен обмен със страните – членки на Европейския съюз, и по други международни договори	58
5. Електронни услуги.....	60
6. Защита на личните данни и сигурността на информацията	63
7. Изграждане, развитие и управление на информационната и комуникационна инфраструктура и осигуряване на базова оперативна поддръжка	64
VI. АНАЛИЗ, ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ	65
1. Бюджет на държавното обществено осигуряване	65
2. Прилагане на актьорски техники и модели	67
3. Статистически справочници и бюлетини	68
4. Анализи, обзори и информационни материали	69
5. Стратегическо и оперативно планиране и управление на риска в НОИ	70
ДЕЙНОСТИ НА ОБЩАТА АДМИНИСТРАЦИЯ	71
I. ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ	71
1. Осигурително законодателство	71

2. Правно обслужване.....	73
II. ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ И УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА	74
1. Планиране и провеждане на обществени поръчки.....	74
2. Управление на собствеността.....	75
III. ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНА ДЕЙНОСТ	76
1. Финансово-счетоводна дейност и банково обслужване	77
2. Инвестиционна дейност по отношение на свободните средства на Учителския пенсионен фонд (УчПФ).....	78
IV. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ.....	79
1. Структура и разпределение на щатната численост в НОИ.....	79
2. Прилагане на системата за натовареност на звената и дейностите в ТП на НОИ.....	81
3. Администриране на персонала	82
4. Профил на персонала, зает в основната численост на администрацията на НОИ.....	85
5. Набиране, подбор и професионално развитие на персонала в администрацията на НОИ	87
6. Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.....	90
V. ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ	91
1. Контактен център.....	91
2. Връзки с обществеността	93
3. Интернет сайт и електронни услуги на НОИ.....	96
4. Проучване на удовлетвореността на клиентите на НОИ.....	97
VI. МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО, МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ И ПРОЕКТИ	100
1. Междуинституционални и вътрешно институционални работни групи и срещи.....	101
2. Партньорство с международни организации и чуждестранни осигурителни институции.....	102
3. Проекти с международно финансиране.....	105
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ.....	107
I. СИГУРНОСТ	107
1. Класифицирана информация и контролни пунктове в НОИ.....	107
2. Специален регистър.....	108
3. Управление при кризи и отбранително-мобилизационна подготовка (УК и ОМП).....	109
II. ФИНАНСОВ КОНТРОЛ	110
III. ВЪТРЕШЕН ОДИТ.....	111
IV. ИНСПЕКТОРАТ	112
1. Планови проверки.....	113
2. Извънпланови проверки	113
3. Дисциплинарни производства, мониторинг по спазване на препоръките и предложенията и други дейности.....	115
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	117
1. Обща организационна схема на НОИ.....	118
2. Административна структура на НОИ.....	119
3. Административна структура на ТП на НОИ.....	120
4. Административна структура на ТП на НОИ – София-град.....	121

СЪКРАЩЕНИЯ И АКРОНИМИ

АД	Акционерно дружество	МФ	Министерство на финансите
АЗ	Агенция по заетостта	НАП	Национална агенция за приходите
АИС	Автоматизирана информационна система	НБД	Национална база данни
АСП	Агенция за социално подпомагане	НЕЛК	Национална експертна лекарска комисия
БНБ	Българска народна банка	НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
ГД ГРАО	Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“	НОИ	Национален осигурителен институт
ДА ЕУ	Държавна агенция „Електронно управление“	НПОПДОО	Наредба за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност“	НПОС	Наредба за пенсиите и осигурителния стаж
ДКСИ	Държавна комисия по сигурността на информацията	НС	Народно събрание
ДОО	Държавно обществено осигуряване	НСОИП	Национална система за отпускане и изплащане на пенсиите
ДЦК	Държавни ценни книжа	НСИ	Национален статистически институт
ДЧ	Държава членка	ОА	Осигурителен архив
ЕАД	Еднолично акционерно дружество	ОАМЕ	Отменени актове на медицинската експертиза
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка	ОМЕ	Органи на медицинската експертиза
ЕИО	Европейска икономическа общност	ООА	Обединен осигурителен архив
ЕИП	Европейско икономическо пространство	ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“
ЕК	Европейска комисия	ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ЕО	Европейска общност	ОСВ	Осигурителен стаж и възраст
ЕПДЕАУ	Единен портал за достъп до електронни административни услуги	ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ЕР	Експертно решение	ПМС	Постановление на министерски съвет
ЕРМД	Европейски регламенти и международни договори	ПОПДОО	Парични обезщетения и помощи, изплащани от ДОО
ЕС	Европейски съюз	ППЗЗКИ	Правилник за прилагане на Закона за защита на класифицираната информация
ЕЦБ	Европейска централна банка	ПППР	Парични помощи за профилактика и рехабилитация
ЗБУТ	Закон за безопасни условия на труд	РЗИ	Регионална здравна инспекция
ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица	СЕД	Структурирани електронни документи
ЗЗКИ	Закон за защита на класифицираната информация	СМР	Строително-монтажни работи
ЗЗ	Закон за здравето	ССЕВ	Система за сигурно електронно връчване
ЗМДВИП	Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и за преодоляване на последиците	СТСВ	Служба по трудови и социални въпроси
ЗОП	Закон за обществените поръчки	СУЧР	Система за управление на човешките ресурси
ЗПГРРЛ	Закон за политическа и гражданска рехабилитация на репресираните лица	ТЕЛК	Териториална експертна лекарска комисия
ЗПКОНПИ	Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество	ТЗПБ	Трудова злополука и професионална болест
ИА ГИТ	Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“	УП	Удостоверение за пенсиониране
ИСЕОДД	Интегрирана система за електронен обмен на документи и данни с НОИ	УПФ	Универсален пенсионен фонд
КПК	Краткосрочни плащания и контрол	УчПФ	Учителски пенсионен фонд
КСО	Кодекс за социално осигуряване	ЦЕО	Център за електронна обработка
ЛКК	Лекарска консултативна комисия	ЦУ	Централно управление
ЛН/ЛНЧ	Личен номер/Личен номер на чужденец	ЕЕССИ	Електронен обмен на данни за социалната сигурност (Electronic Exchange of Social Security Information)
МАСО	Международна асоциация по социално осигуряване	RegiX	Среда за междурегистров обмен (Registry Information eXchange system)
МК	Медицинска комисия	RINA	Уеб-базирано софтуерно приложение за електронно управление и обмен на случаи на социално-осигурителна информация в областта на социалната сигурност между компетентните институции на участващите страни (Reference Implementation of a National Application)
МС	Министерски съвет		
МТСП	Министерство на труда и социалната политика		

ВЪВЕДЕНИЕ

Националният осигурителен институт (НОИ) е публичната институция, управляваща държавното обществено осигуряване в Република България. Като организация с обществени функции, във фокуса на нейната дейност са качеството на обслужване на милионите клиенти, повишаване на равнището на дигитализацията във взаимоотношенията с тях и законосъобразното и прозрачно изразходване на средствата на държавното обществено осигуряване.

Въпреки че 2021 г. бе година на изпитание предвид продължаващата пандемия от COVID-19 и мерките за борба с нея, наред с динамичните промени в социалноосигурителното законодателство, адаптирането към новата организация на работните процеси и прилагане на дистанционен режим на работа, разработването на нови работни процедури и реорганизациите при обслужването на потребителите, институтът успешно продължи да следва и изпълнява своята мисия – да бъде гарант за законосъобразно и прозрачно управление на публичния ресурс на държавното обществено осигуряване, предоставящ висококачествени социалноосигурителни услуги.

Целите на НОИ са в съответствие с политиката на държавата за електронно управление и затова основен приоритет е развитието на предоставяните и разработването на нови електронни услуги, както и насърчаването на тяхната използваемост чрез непрекъснатото им популяризиране сред клиентите на института. Продължаващата модернизация на информационната система и внедряването на нови технологии, остават ключов фактор за прилагането на иновативни подходи за осигуряването на по-ефективно и по-ефикасно обслужване, в центъра на което неотменно стоят потребителите на социално осигурителни услуги. За адаптиране на администрацията на НОИ към потребностите и предизвикателствата на съвременния технологичен свят, приоритетно и през годината беше развитието на ИКТ системите и приложенията за подобряване на качеството на процесите, продуктите и услугите. През 2021 г. общата използваемост на електронните услуги надвиши 14 милиона достъпа, което в сравнение с 2020 г. е увеличение с около 8%, а броят на издадените кодове за достъп до услугите на НОИ е с близо 31 000 повече от предходната година. Издадените по електронен път ПИК са над 17 хиляди или около 9% от издадените през годината.

Осигуряването на прозрачност и публичност на дейността на НОИ, организирането и осигуряването на достъп до навременна и подробна информация на потребителите по актуални социалноосигурителни и пенсионни въпроси са водещи принципи при осъществяване на дейността на института. И през 2021 г. регулярно беше предоставяна обективна информация за планирането и разходването на публичния ресурс на държавното обществено осигуряване, за измененията в социалната и пенсионната политика и законодателството в тази сфера.

През годината беше приложен комплекс от мерки, водещи до увеличение на всички пенсии, така че да може да бъде реализирано основното предназначение на пенсионната система, а именно, да осигури адекватни пенсионни доходи на възрастните хора. Измененията в пенсионното законодателство бяха свързани с провеждането на мащабни пенсионни производства при разширяване на обхвата на служебното начало, с което се намалява административната тежест за пенсионерите и осигурените лица. Служебните преизчисления и изменения в размерите на пенсиите през 2021 г., без ежегодното им осъвременяване от 1 юли, са седем на брой, като най-мащабните бяха извършени в последното тримесечие на годината и всички бяха реализирани в нормативно заложените срокове.

За втора поредна година НОИ беше една от държавните институции, ангажирани с дейности по овладяване на икономическите последици от пандемията от COVID-19 и администриране на мярката за запазване на работните места, придобила популярност като 60/40. Изплатените средства/компенсации от НОИ от въвеждането на мярката до края на

2021 г. са около 1 696,7 млн. лв., получени от 13 499 работодатели за запазената заетост на 326 829 работници и служители. Без тази подкрепа за работодателите от секторите, които не преустановяват дейността си, но имат намалени приходи поради влошените условия за бизнес, съкращенията на персонал и повишаването нивото на безработицата биха били със значително по-високи стойности.

Поддържането и развитието на международните връзки на института и осъществяването на активна международна дейност, предприемането на различни инициативи и споделянето на добри практики са ключови фактори за развитие и успех. Глобализацията, цифровизацията, свободното движение на труд и капитали и пандемията, създават сложна картина и отчитайки тези фактори, НОИ продължава да създава, развива и надгражда сътрудничеството със сходните организации на национално, общностно и световно равнище. Професионалистите от института участват проактивно във формиране на позиции по актуални законодателни инициативи и обществени проучвания, целящи засилване на координацията в социалното осигуряване не само в Европейския съюз, но и в световен мащаб. През 2021 г. институтът получи признание за цялостен принос в развитието на националните партньорства, социалните политики и услуги в България, за което управителят на НОИ бе отличен с награда на Националния алианс за социална отговорност.

Отчетът за дейността на Националния осигурителен институт за 2021 г. представя цялостен преглед на дейността и вътрешното управление, съобразно правомощията на института, регламентирани в Кодекса за социално осигуряване. Популяризирането и разясняването на дейността на НОИ и представянето му пред обществеността е важна задача както за изграждането на положителния публичен образ на прозрачна държавна институция, така и за разясняване пред обществото на същността, целите и задачите на организацията.

Годишният отчет за дейността на НОИ през 2021 г. е приет с Решение № 2 от Протокол № 3 от 29.04.2022 г. на Надзорния съвет на НОИ.

ДЕЙНОСТИ НА НОИ ПРЕЗ 2021 г. НАКРАТКО В ЧИСЛА

1. Определената щатна численост на персонала в Националния осигурителен институт е 3 467 бройки, от които в ЦУ – 409 щ. бр. (11,8% от общата численост) и 3 058 щатни бройки (88,2% от общата численост) в ТП на НОИ;
2. Общият брой на постъпилите заявления във всичките 28 териториални поделения на НОИ, които са във връзка с приложимото пенсионно законодателство, е 209 889;
3. Броят на пенсионерите, живеещи постоянно в чужбина и получаващи български пенсии, изплащани от НОИ към 31.12.2021 г. е 27 461 , а този на пенсионерите, получаващи чужди пенсии в България, изплащани с посредничеството на НОИ е 6 650;
4. По електронен път през Интегрираната система за електронен обмен на документи и данни с осигурителите и самоосигуряващите се лица за изплащане на паричните обезщетения и помощи от ДОО са приети над 3 500 000 бр. документи;
5. Броят на регистрираните заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица е 134 133, които са с 48,1% по-малко от тези през 2020 г.;
6. Извършени са 6 728 ревизии, като установеният начет по съставените ревизионни актове е в размер на 2 045,1хил. лв.;

7. Съставени са 851 акта за административни нарушения на осигурители и са издадени 634 наказателни постановления за налагане на административни наказания;
8. Приети са разплащателни ведомости и трудовоправни документи на 2 816 прекратени осигурители с 29 518 приети дела и 3 239 837 листове;
9. Общият брой издадени удостоверения за осигурителен стаж и осигурителен доход от осигурителния архив на НОИ е 68 363;
10. Контактният център на НОИ е обслужил 191 519 клиентски запитвания, като над 85% от запитванията получават решение още с първото свързване с центъра;
11. Служебно, без лицата да подават заявления, са преизчислени 255 320 лични пенсии, свързани с трудова дейност с осигурителния стаж, придобит след пенсионирането;
12. За достъп до електронните услуги на сайта на института са издадени 189 004 персонални идентификационни кода (ПИК), включително по електронен път чрез електронна услуга на НОИ (с облачен КЕП) или чрез ССЕВ на ДА ЕУ и 2 879 идентификационни кода на осигурители (ИКО);
13. Заявките за достъп до услугите на сайта на НОИ достигат повече от 14 милиона, докато година по-рано са били близо 13,1 милиона;
14. Посредством интерфейс за автоматизирано подаване и обслужване на стандартизирани заявки за административни услуги по електронен път в междурегистровия обмен RegiX са направени 699 152 справки от 626 организации;

МИСИЯ

Националният осигурителен институт – гарант за законосъобразно и прозрачно управление на публичния ресурс на държавното обществено осигуряване, предоставящ висококачествени социалноосигурителни услуги.

ВИЗИЯ

Иновативна социалноосигурителна институция, която се ползва с високо обществено доверие и прилага принципите на открито управление.

ПРИНЦИПИ

- *законност, равнопоставеност, обективност*
- *прозрачност, отговорност, отчетност, контрол*
- *ефективност, ефикасност, достъпност, сигурност*

ЦЕННОСТИ

- *Професионализъм и компетентност*
- *Информираност и комуникативност*
- *Толерантност и екипност в работата*
- *Креативност и иновативност*
- *Етичност и отзивчивост*

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ 2018 – 2022 г.

- ЦЕЛ 1:** Предоставяне на висококачествени административни услуги и нарастване на потребителската удовлетвореност.
- ЦЕЛ 2:** Повишаване на организационната ефективност и информационната сигурност.
- ЦЕЛ 3:** Подобряване на контрола при управлението на финансовия ресурс на държавното обществено осигуряване и изпълнение на дейностите в НОИ.
- ЦЕЛ 4:** Усъвършенстване на прилаганите комуникационни канали, партньорски взаимоотношения и международно сътрудничество.

Наблюдението, измерването и оценката за степента на постигане на стратегическите цели на НОИ, се извършва ежегодно чрез измерване и отчитане нивото на оперативно изпълнение. През 2021 г. резултатите показват, че от 24 общи оперативни цели, 13 са оценени като напълно постигнати, при самооценка 100% изпълнение, 10 – задоволително постигнати, при самооценка над 50%. Отчетена като незадоволително постигната е една от общите оперативни цели на института, самооценката на която е под 50% изпълнение.

Постигането на годишните оперативни цели води до постигането на стратегическите такива, които от своя страна са свързани с осъществяването на визията на Националния осигурителен институт.

Резултатите илюстриращи нивото на институционалното изпълнение през 2021 г. по стратегически цели са представени в следващата таблица.

Таблица № 1 : Информация за нивото на изпълнение на Общите оперативни цели на НОИ за 2021 г. и разпределението им по стратегически цели.

Стратегическа цел	Брой общи оперативни цели	Напълно постигнати (%)	Задоволително постигнати (%)	Незадоволително постигнати (%)
1. Предоставяне на висококачествени административни услуги и нарастване на потребителската удовлетвореност.	10	30,0	60,0	10,0
2. Повишаване на организационната ефективност и информационната сигурност.	7	71,4	28,6	0,0
3. Подобряване на контрола при управлението на финансовия ресурс на държавното обществено осигуряване и изпълнение на дейностите в НОИ.	3	100,0	0,0	0,0
4. Усъвършенстване на прилаганите комуникационни канали, партньорски взаимоотношения и международно сътрудничество.	4	50,0	50,0	0,0
ОБЩО	24	54,2	41,7	4,1

ОРГАНИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА НОИ

Органите на управление на Националния осигурителен институт, определени в Кодекса за социално осигуряване, са надзорен съвет, управител и подуправител. Техните функции и правомощия са разписани в глава трета на КСО.

Надзорен съвет

Надзорният съвет (НС) се състои от по един представител на всяка от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, признати съгласно Кодекса на труда, и равен на тях брой представители, определени от Министерския съвет. Като член в Надзорния съвет на НОИ от квотата на Министерския съвет участва задължително заместник-изпълнителен директор на Националната агенция за приходите. Мандатът на НС на НОИ е четиригодишен. Членовете му избират на ротационен принцип председател и двама заместник-председатели от състава си. Общият брой на представителите на представителните организации е 14 и разпределен както следва:

Изпълнителна власт

- Министерство на труда и социалната политика (2)
- Министерство на финансите (1)
- Министерство на здравеопазването (1)
- Министерство на икономиката (1)

- Министерство на образованието и науката (1)
- Национална агенция за приходите (1)
- Синдикални организации**
- Конфедерация на труда „Подкрепа“ (1)
- Конфедерация на независимите синдикати в България (1)

Работодателски съюзи

- Българска стопанска камара (1)
- Асоциация на индустриалния капитал в България (1)
- Българска търговско-промишлена палата (1)
- Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България (КРИБ) „Гласът на българския бизнес“ (1)
- Съюз за Стопанска Инициатива (1)

Надзорният съвет се свиква на заседания от председателя или по искане на една трета от членовете му. В тях със съвещателен глас участва и управителят на Националния осигурителен институт. За редовни се смятат заседанията, на които са присъствали най-малко половината от членовете му. Решения се взимат, ако за тях са гласували повече от половината от общия брой на членовете на Надзорния съвет.

През 2021 г. са проведени общо 13 заседания, на които са взети 45 решения. Най-много решения са взети за утвърждаване на проекти на нормативни актове по ДОО преди внасянето им за приемане от съответните държавни органи. През 2021 г. са разгледани и утвърдени:

- Отчет за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г. и утвърждаване на проекта на Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г.;
- Годишен отчет за дейността на НОИ през 2020 г.;
- Взети са 6 решения свързани с утвърждаване на проекти на нормативни актове по ДОО преди внасянето им за приемане от съответните държавни органи (чл. 36, ал. 1, т. 2 и 4 от КСО).

Останалите решения на Надзорния съвет имат следния предмет на обсъждане:

- Дванадесет от решенията са свързани с вземането на решения за придобиване и разпореждане с имущество на НОИ над размера, определен от Правилника за организацията и дейността на НОИ;
- Във връзка с провеждане на процедура за избор на изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация за 2021 г. са взети две решения за утвърждаване на документите за процедурата и три решения за определяне на изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация;
- Две от решенията са във връзка с разсрочване на вземания за задължителни осигурителни вноски към фондовете на ДОО по чл. 36, ал. 1, т. 6 от КСО;
- Одобрени са компенсирани промени в консолидирания бюджет на ДОО за 2021 г.
- Взето е решение във връзка с приемане на Правилник за изменение и допълнение на Правилник за организацията и дейността на Националния осигурителен институт;
- Взето е едно решение за осъвременяване на пенсиите;
- На основание чл. 36, ал. 1, т. 1 от КСО, съгласно който НС утвърждава основните насоки на дейността на НОИ са взети три решения, които се отнасят до:
 - 1) Даване на съгласие НОИ да бъде представляваща институция (Contracting Authority) по Споразумение за обявяване на съвместна обществена поръчка (Joint Procurement Agreement) за услуги по поддръжката и развитието на приложението RINA. Управителят на НОИ е упълномощен да подпише Споразумението, след постигане на писмена договореност относно

- разпределението на отговорностите по него, между Националната агенция за приходите, Националния осигурителен институт, Националната здравноосигурителна каса и Агенцията за социално подпомагане като компетентни национални институции, имаща характер и на упълномощаване;
- 2) Взето е решение заместник министър-председателят и министър на труда и социалната политика да внесе в МС проект на постановление за одобряване на допълнителен трансфер по бюджета на ДОО с цел заплащане на вноската, дължима от Националната агенция за приходите, Националния осигурителен институт, Националната здравноосигурителна каса и Агенцията за социално подпомагане като компетентни национални институции за първата година от срока на действие на Споразумение за обявяване на съвместна обществена поръчка (Joint Procurement Agreement) за услуги по поддръжката и развитието на приложението RINA;
 - 3) Решено е управителят на НОИ, съвместно с ръководителите на националните компетентни институции да подготви аргументирани разчети за средствата, които ще са необходими за втората и третата година от действието на Споразумението, и да ги планира при разработването на бюджетната прогноза на консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване за 2022 г. и 2023 г.

В качеството си на едноличен собственик на капитала на „Профилактика, рехабилитация и отдих“ ЕАД, Надзорният съвет на НОИ е провел 9 заседания свързани с дейността на дружеството, на които е решено следното:

- Одобрен е Годишният финансов отчет и доклад за дейността за 2020 г.;
- Приет е одиторският доклад за 2020 г.;
- Избран е регистриран одитор, който да завери отчета на дружеството за 2021 г.;
- Утвърден е Бизнес план за развитието на ПРО ЕАД за 2022 – 2025 г.;
- Взети са две решения, относно освобождаването и избора на членове на Съвета на директорите на ПРО ЕАД.

Управител и подуправител

Управителят се избира от Народното събрание за срок от четири години (чл. 37, ал. 1 от КСО) и действа от името на НОИ, организира и ръководи дейността му и го представлява пред всички физически и юридически лица в страната и в чужбина. Той е първостепенен разпоредител с бюджета на държавното обществено осигуряване и със средствата на Учителския пенсионен фонд.

Подуправителят се избира от Народното събрание за срок от четири години. Изпълнява функциите на управителя при неговото отсъствие, както и отделни правомощия на управителя в случаите на възлагане. Представлява института в междуинституционални работни групи, управителни органи и национални съвети.

В своята дейност, управителят се подпомага от Съвет на управителя и Регионален консултативен съвет.

Регионален консултативен съвет

Регионалният консултативен съвет се състои от управителя, подуправителя, главния секретар и ръководителите на ТП на НОИ.

Съветът се свиква на заседания от управителя, който е и негов председател. Решенията му се вземат с обикновено мнозинство.

Регионалният консултативен съвет: подпомага дейността на управителя в провеждане на регионалната политика и административното управление; анализира дейността на

териториалните поделения и предлага решения за нейното усъвършенстване; обсъжда предложения за усъвършенстване дейността на териториалните поделения и подобряване на връзките между тях и Централното управление.

Съвет на управителя

Дейността на управителя се подпомага от Съвет на управителя, който се състои от управителя, подуправителя, главния секретар, ръководителя на Инспектората, длъжностните лица на пряко подчинение на управителя и директорите на дирекции в централно управление. Управителят свиква и ръководи заседанията на Съвета на управителя. Заседанията на Съвета на управителя са редовни, ако присъстват две трети от членовете, а решенията се вземат с обикновено мнозинство. Съветът на управителя предлага на Управителя проекти на решения, свързани с неговите правомощия по КСО.

АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА НА НОИ ПРЕЗ 2021 Г.

Националният осигурителен институт осъществява своята дейност чрез Централно управление и 28 териториални поделения (*Приложение № 1*). Това групиране е обусловено от спецификата на неговата дейност, изискваща структуриране, което от една страна да гарантира централизирано изпълнение на основните функции по отношение на планирането, контрола и управлението, както и осигуряване на необходимите ресурси (човешки, финансови, материално-технически), а от друга страна да ситуира звената, предоставящи услуги по-близо до техните ползватели.

През 2021 г. в Правилника за организацията и дейността на НОИ (ДВ бр. 62 от 27.07.2021 г., в сила от 1 август) са извършени изменения и допълнения, по-важните от които са свързани със следното:

- ❖ С измененията в чл. 7, ал. 1 и в чл. 8, ал. 1 на Правилника за организацията и дейността на НОИ (ДВ бр. 62 от 27.07.2021 г.) са прецизирани съставите на съвета на управителя и регионалния консултативен съвет, които подпомагат дейността на управителя на Националния осигурителен институт;

- ❖ Дирекция „Обществени комуникации и международно сътрудничество“ (ОКМС) се раздели в две отделни функционални области, чрез създаването на две дирекции – дирекция „Обществени комуникации“ и дирекция „Международно сътрудничество и проекти“. Основание за тази промяна е фактът, че през последните години дейността на НОИ се изправя пред нови предизвикателства, свързани от една страна с нарастване значението на обмена на информация и опит с партньорски институции и организации в областта на социалното осигуряване в други страни, вкл. по линията на различни европейски оперативни програми и проекти, и от друга страна – с нарастващи изисквания към информацията, поднасяна на потребителите на услуги на института в рамките на страната както чрез адекватно медийно отразяване на промените в законовата уредба за широката общественост, така и чрез ефективна възможност за персонални запитвания през Контактния център на НОИ и електронните форми за достъп до услуги. Предвид нарастващия интензитет на работата в тази област, както и разнородността на осъществяваните комуникации вътре и извън страната, отделянето на дейностите в две отделни функционални области, ще позволи по-ефективната организация и координация на различните бизнес процеси;

- ❖ С промяна в чл. 20, т. 15 се прецизира функцията на дирекция „Правна“, свързана със заявления за достъп до обществена информация и искания за повторно използване на информация от общественния сектор, в съответствие със Закона за достъп до обществена информация и Наредбата за стандартните условия за повторно използване на информация от общественния сектор и за нейното публикуване в отворен формат;

❖ Разширени и презирани са функциите на дирекция „Осигурителен архив“, като същата се преименува на дирекция „Електронен обмен, дигитализация и архиви“. Основен фокус в дейността на дирекцията, както и до момента на промяната е разработването и методологията, организирането и осъществяването на контрол относно дейността по създаване и функциониране на осигурителния архив на НОИ, но в допълнение към това се обособява отделен мащабен бизнес процес – електронен обмен на данни чрез системата за електронен обмен на данни за социална сигурност (EESSI – Electronic Exchange of Social Security Information) между България и държавите-членки на Европейския съюз. Ефективното управление на подобна база данни изисква ефективни технологични решения както за начина на събиране и обработка на информацията, така и за нейното извличане в хода на осъществяване на служебните задължения на работещите в тази област лица.

Според функциите, които изпълняват, звената в централно управление са организирани в шест дирекции на специализираната администрация, седем дирекции на общата администрация, инспекторат, финансов контролор, длъжностно лице по защита на данните, служител по сигурността на информацията, експерт по мрежова и информационна сигурност, дирекция „Вътрешен одит“ и дирекция „Сигурност“ (*Приложение № 2*).

Териториалните поделения на НОИ осъществяват дейностите по държавното обществено осигуряване, съгласно КСО съобразно териториалния им обхват (*Приложения № 3 и 4*).

Специализираната администрация извършва дейностите, възложени на НОИ съгласно КСО във връзка с осъществяване на държавното обществено осигуряване. Общата администрация подпомага реализирането на правомощията на управителя като ръководител на организацията, създава условия за осъществяването на дейността на специализираната администрация и извършва техническите дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица.

ДЕЙНОСТИ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

I. ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Пенсионното осигуряване е основополагаща дейност в работата на Националния осигурителен институт. Преценката на пенсионното право има изключително важно значение в системата на осигурителното законодателство, която намира проявление както в отпускането и изменението на пенсиите и добавките към тях, така и в процеса на тяхното ежемесечно изплащане. Дейността се осъществява в териториалните поделения на НОИ с методическата, организационна и координираща подкрепа и съдействие на дирекция „Пенсии“ в Централно управление.

Дейността по отпускането, изменението и изплащането на пенсиите по българското законодателство за поредна година е повлияна от продължилата извънредна епидемична обстановка по повод пандемията от COVID-19. В тази връзка през 2021 г. със законодателни промени в Кодекса за социално осигуряване, Закона за бюджета на ДОО за 2021 г. и други нормативни актове, са реализирани различни мерки и са извършени преизчислявания на пенсиите, по-важните от които са:

➤ От 1 април 2021 г. преизчисляването на личните пенсии, свързани с трудова дейност с осигурителния стаж, придобит след пенсионирането, вече се осъществява по служебен ред като постоянно действащ механизъм. Служебното преизчисляване ще се извършва от 1 април на всяка година с данните за придобития от лицата стаж след пенсионирането до края на предходната календарна година. През 2021 г. са преизчислени 255 320 пенсии, докато общият брой на заявленията, подадени от работещи пенсионери за преизчисляване на пенсиите им с

допълнително придобития от тях осигурителен стаж и осигурителен доход след пенсионирането им е 35 614 бр.;

- От 1 септември 2021 г. се прилага нов механизъм за определяне на намалението на осигурителния доход, от който се изчислява индивидуалния коефициент при определяне на размера на пенсиите, свързани с трудова дейност, отпуснати на лица, родени след 1959 г. и осигурени в универсален пенсионен фонд, при условие, че началната дата на съответната пенсия е до 31 август 2021 г. включително. Служебно са преизчислени всички около 172 000 лични и наследствени пенсии на тази група лица, с което се намали редукцията на индивидуалния им коефициент;

- През месец септември 2021 г. бяха преизчислени служебно размерите на социалните пенсии за инвалидност, чиито размери се определят като процент от размера на социалната пенсия за старост. Новите по-високи размери са както следва: при пенсиите на лицата с над 90 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане увеличението е от 120 на 135 на сто от размера на социалната пенсия за старост, а при тези с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане между 71 и 90 на сто – от 110 на 125 на сто;

- От 25 декември 2021 г. всички пенсии, свързани с трудова дейност, са преизчислени с по-висока тежест на осигурителния им стаж, а пенсиите, несвързани с трудова дейност, са определени в нови по-големи размери, в резултат на увеличаването на социалната пенсия за старост;

- Служебно са продължени сроковете за изплащане на инвалидните пенсии и на добавките за чужда помощ в случаите, в които срокът на трайно намалената работоспособност/вида и степента на увреждане, определени в експертното решение на ТЕЛК или НЕЛК, изтичат по време на извънредната епидемична обстановка и три месеца след нейната отмяна;

- Изплатени са допълнителни суми към пенсиите за всички месеци от 2021 г.;

- Разширен е кръгът от възможности за подаване на заявления и жалби по електронен път или чрез други институции.

1. Методологически дейности по отпускането и изплащането на пенсиите

Методологията на отпускането, изменението и изплащането на пенсиите и добавките към тях на лицата, чиито права се преценяват само на основание българското пенсионно законодателство, се осъществява от дирекция „Пенсии“ в ЦУ на НОИ. За изграждането на единна, непротиворечива и последователна практика при прилагане на нормативната уредба по пенсиите, на звената от функционално направление „Пенсии“ в териториалните поделения на НОИ, се предоставят методически указания и систематизирана информация. Извършват се и дейности, свързани с изготвянето на единни образци на заявления, удостоверения и други документи, улесняващи обслужването на гражданите, разработването на задания за изграждане и актуализиране на програмни продукти за автоматизиране на пенсионните дейности, както и с изготвянето на образци на разпореждания за отпускане, изменение, осъвременяване на пенсиите и редица други.

Методологическата дейност включва и изготвянето на работни инструкции и процедури във връзка с отпускането, изменението и изплащането на пенсиите, усъвършенстване на дейностите по превенция и последващо разкриване на нарастващите опити за измама за получаване на пенсионни обезщетения от лица, които не отговарят на минималните изисквания за придобиване на съответните права, извършването на анализи на дейността в ТП на НОИ и разработване процедури за контрол по отношение на изпълнението им, и участието в подготовка на проекти на нормативни актове по общественото осигуряване.

Във връзка с пенсионното осигуряване през 2021 г. са осъществени следните дейности:

- Отговорите на писма от граждани, осигурители, различни ведомства от централната и местната администрация и териториални поделения са над 2 280, като повече от половината от запитванията (1 200 бр.) са постъпили по електронен път. Основна част от

кореспонденцията е във връзка с условията за придобиване на пенсионни права, изразяване на становища относно категорията на труд при пенсиониране, запитвания по приложимото пенсионно законодателство, за преизчисляването на пенсиите на работещите пенсионери, по повод изплащане на наследствени пенсии на учащи, налагане на удържки от пенсиите по реда на ГПК и ДОПК и други. Отговори и доклади са изготвени до комисии към Народното събрание, до Министерски съвет на Република България, до министъра на труда и социалната политика, до министъра на финансите и до Омбудсмана на Република България. Изразявани са писмени становища до различни институции, свързани с направените промени в осигурителното законодателство или прилагането му. Кореспонденция е осъществявана и с Националната агенция за приходите, Агенцията за социално подпомагане, Министерство на здравеопазването и други;

- Изготвени са над 1 300 вътрешни документа – докладни записки, становища, писма, анализи и доклади. Една част от тях са във връзка със спазване на сроковете за произнасяне на длъжностните лица по пенсионното осигуряване, актуализиране или разработване на нови функционални възможности/модули в програмните продукти по пенсиите вследствие на извършени нормативни промени или във връзка с други дейности. Останалите вътрешни документи се отнасят за: осъществяване на ефективен контрол по отношение на минимизиране на рисковете във връзка с неправомерен разход на средства от фондовете на ДОО; утвърждаване на нови образци на заявления и формуляри по пенсиите; проверка на получена информация за документи за осигурителен стаж и осигурителен доход със съмнения за неистинност, установени в хода на пенсионното производство; информация за лица, починали на територията на друга държава, за които няма пълни данни и/или документи за смъртта; спрени и неуредени пенсионни партии; надвзети пенсии; извършени проверки в пощенските станции и други въпроси по изплащане на пенсиите;

- Изготвени са предложения за изменения и допълнения на Кодекса за социално осигуряване, Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж и Инструкцията № 13 на НОИ за прилагането на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране;

- Във връзка с методологията по отпускане на пенсиите са изготвени и изпратени на териториалните поделения 52 бр. методически указания и указателни писма, свързани с отпускането и изменението на пенсиите, както и по повод на извършените през годината промени в пенсионното законодателство;

- Във връзка с методологията по изплащане на пенсиите през годината са изготвени 39 бр. методически указания до териториалните поделения по повод прилагане на промените в нормативната уредба, касаещи дейността по изплащане на пенсиите и тяхното програмно осигуряване;

- На всички териториални поделения са предоставени указания във връзка с 334 случая на установени документи със съмнение за неистинност във връзка с ползването на осигурителни права;

- Разработена е методика по изчисляване на редуцията на индивидуалния коефициент от 1 септември 2021 г. както за пенсии, отпуснати след 31.08.2021 г., така и за преизчисление на вече отпуснати пенсии на лица, родени след 31.12.1959 г. и осигурени в универсални пенсионни фондове;

- Изготвени са нови образци и формуляри на заявления за административни услуги и са публикувани на сайта на НОИ;

- Изготвено е мотивирано становище по молба за опрощаване на задължение от неоснователно получени суми за пенсии до Администрацията на Президента съгласно Указ № 2773/80 г. Молбата е внесена за разглеждане от Комисията по опрощавания на несъбираеми държавни вземания към Президента;

- Във връзка с отпускане на персонална пенсия е подготвено предложение до министъра на труда и социалната политика;

➤ Осъществени са работни срещи и обсъждания във връзка с прилагането на споразуменията с общините в Република България във връзка с процедурите по механизма лична помощ и трансфера на добавката за чужда помощ от НОИ към Агенцията за социално подпомагане, както и интензивна текуща комуникация с общините, „Български пощи“ ЕАД, банки/доставчици на платежни услуги и ТП на НОИ;

➤ За доразвиване на съществуващите функционалности и създаването на нови такива в Националната система за отпускане и изплащане на пенсиите (НСОИП) са разработени и изпратени до разработчика 17 задания. Извършени са много на брой тестове и са предоставени становища относно функционалности, промени и допълнения, касаещи всички модули от националната система. За извършените промени в НСОИП са подготвени и изпратени указания до териториалните поделения;

➤ Изготвен е „Проект за обща визия за разработване на програмен продукт за представяне от осигурителя на електронен документ в НОИ, удостоверяващ продължителността на осигурителния стаж от първа и/или втора категория труд, придобит от осигуреното при него лице“;

➤ Сключен е нов договор за изплащане на пенсии с доставчик на платежни услуги;

➤ Изготвено е становище до Министерство на образованието и науката по повод на създадената възможност за подаване на документ по електронен път за учащи от учебни заведения на територията на страната.

2. Отпускане и изплащане на пенсиите по българското законодателство в ТП на НОИ

Дейностите по отпускане, изменение, осъвременяване, спиране, възобновяване, прекратяване, възстановяване и изплащане на пенсиите и добавките към тях се осъществява в структурните звена „Пенсии“ в териториалните поделения на НОИ. В тези звена се извършват всички дейности по пенсионното обслужване на осигурените лица, както и пенсионните производства във връзка с пенсиите и добавките, изплащани към тях, когато се преценяват пенсионни права по българското законодателство или по европейските регламенти и/или международните договори в областта на социалната сигурност на лица с постоянен адрес в Република България.

Обслужването на гражданите по въпроси, свързани с пенсионното осигуряване, се извършва, чрез приемните на института, като дейността е организирана по начин, който да осигури ефективно, бързо и компетентно обслужване. Правят се справки по отпускане и изплащане на пенсиите, провеждат се консултации относно пенсионните права на лицата, приемат се и се завеждат постъпващи заявления, документи за учащи, запорни съобщения, издават се удостоверения във връзка с пенсиите. Справки и предоставяне на консултации на гражданите се извършва и от началниците на отдели и ръководителите на секторите в ТП, съгласно утвърденото по места приемно време на длъжностните лица.

Кореспонденция и обслужване на гражданите се осъществява и по електронен път, съгласно изискванията на Закона за електронното управление, вкл. чрез Системата за сигурно електронно връчване и чрез електронните административни услуги, предоставяни на сайта на НОИ на лицата с издаден персонален идентификационен код (ПИК) на НОИ или при наличие на квалифициран електронен подпис (КЕП).

Общият брой на постъпилите през 2021 г. заявления, свързани с отпускането и преизчисляването на пенсиите, във всичките 28 териториални поделения на НОИ е 209 889, което е с 32 612 заявления по-малко от 2020 г. Разпределението по вид и брой на заявленията е представено в следващата таблица:

Таблица № 2 : Постъпили заявления в ТП на НОИ във връзка с пенсионното обслужване за периода 2018 – 2021 г.

Вид заявление	Брой			
	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Общо постъпили заявления, в т.ч. за:	361 357	375 114	242 501	209 889
Лична пенсия за осигурителен стаж и възраст	83 822	79 019	78 015	76 081
Лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване	29 564	27 356	29 764	24 845
Лична пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест	143	68	66	75
Наследствена пенсия или добавка по чл. 84 от КСО	57 921	56 572	59 581	73 274
Заявления за преизчисляване на пенсия по чл. 102 от КСО	190 050	212 099	75 075	35 614

Анализът на данните показва, че в сравнение с броя на подадените заявления през 2020 г. се наблюдава увеличение на тези за отпускане на наследствени пенсии и „вдовишки“ добавки по чл. 84 от КСО с 13 693 бр. и на заявленията за лични пенсии за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест с 9 бр. Намаление се наблюдава при постъпилите заявления за отпускане на пенсии за осигурителен стаж и възраст и за отпускане на пенсии за инвалидност поради общо заболяване.

Близо два пъти се е понижил броят на новите заявления за ежегодно преизчисляване на пенсиите по чл. 102 от КСО с допълнително придобит осигурителен стаж или осигурителен стаж и доход след пенсионирането. Това се дължи на приетата нова разпоредба за служебно преизчисляване, без да е необходимо подаване на заявление от пенсионерите, от 1 април 2021 г. на всички лични трудови пенсии с допълнително придобития от лицата осигурителен стаж след пенсионирането им, съответно след последното преизчисление на пенсиите им.

Десетте териториални поделения с най-висок общ брой на приети заявления през 2021 г. са:

- София-град – 44 001 бр.,
- Пловдив – 18 488 бр.,
- Бургас – 11 771 бр.,
- Варна – 11 460 бр.,
- Стара Загора – 8 985 бр.,
- Хасково – 8 825 бр.,
- Благоевград – 8 399 бр.,
- Плевен – 7 553 бр.,
- Велико Търново – 7 387 бр.,
- София-област – 7 117 бр.

Най-нисък е броят на приетите заявления в ТП Монтана – 4 250 бр., ТП Ловеч – 3 969 бр., ТП Ямбол – 3 359 бр., ТП Габрово – 3 229 бр. и ТП Видин с 2 936 бр.

Във връзка с дейността по изплащане на пенсиите през 2021 г. са обработени 52 409 случая на пенсии, изплатени за минало време и 101 244 случая на възстановени неизплатени пенсии. Пенсионерите, чиито пенсии са спрени от изплащане през годината въз основа на нормативно установени основания, са 234 774.

През 2021 г. от териториалните поделения са издадени над 369 850 удостоверения във връзка с получаваната от лицата пенсия и/или добавка. Увеличението спрямо броя на удостоверенията издадени през 2020 г. е почти десет пъти (37 242 бр.). Това съществено нарастване се дължи основно на установените нормативни правила в Наредбата за пенсиите и

осигурителния стаж, съгласно които разпорежданията, с които се извършва служебно преизчисляване на пенсиите, се връчват на лицата при поискване от тяхна страна. Освен на място в ТП информация за всяко отделно преизчисляване е достъпна и на сайта на института с персонален идентификационен код (ПИК), издаден от НОИ.

Обработени са 26 117 документа на учащи по повод изплащане на наследствените им пенсии и са извършени общо 62 642 промени на адреса за получаване на пенсията чрез пощенска станция, както и на начина, по който се изплаща пенсията – чрез пощенска станция или чрез банка или друг доставчик на платежни услуги (ДПУ).

По искане на работодателя или органа по назначаването, за предоставяне на информация за упражнено право на пенсия за осигурителен стаж и възраст от работници и служители, са изготвени 4 351 справки.

Общият брой на запорните съобщения, постъпили в ТП на НОИ е 16 727 бр. Обработени са 10 511 запори, наложени върху пенсиите по реда на Гражданския процесуален кодекс от държавни и частни съдебни изпълнители (при 16 990 през 2018 г., 12 018 през 2019 г. и 10 307 запори през 2020 г.). Наблюдаваната трайна тенденция за намаляване на броя на пенсионерите, от чиито пенсии се правят удържки по запори, се дължи както на увеличаването на размера на минималната работна заплата за страната (определяща несеквестрируемия минимум, поради което удържките по наложени запори върху пенсиите под посочения размер са преустановени), така и на намалението при общия брой на пенсионерите.

В териториалните поделения са изготвени 556 700 пенсионни записи при 749 847 бр. за 2020 г. С пенсионен запис се изплаща пенсия за минало време, за част от месец или ако е спряна от изплащане съгласно нормативно определени основания, както и неполучена пенсия от починал пенсионер – на неговите правоимащи наследници.

На лица, които са били преосвидетелствани от ТЕЛК са обработени 85 543 пенсии за инвалидност и са извършени още 50 020 други допълнителни промени, които са във връзка с изплащането на тези пенсии.

Извършените през 2021 г. проверки по изплащането на пенсиите в пощенските станции съвместно от ТП и органите на областните пощенски станции на „Български пощи“ ЕАД, са 525 при 511 през 2020 г. Проверките се извършват по предварително съгласуван график и са във връзка със спазване разпоредбите на Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж в процеса по изплащане на пенсии по електронен изплащателен картон, изплащане на пенсионни записи, изплащане на пенсии на упълномощени лица и други. При установени нарушения от извършените проверки, са съставени актове за констатации и е посочван срок, в който следва да се предприемат мерки за отстраняването им и за недопускането им в бъдеще.

II. ОСИГУРЯВАНЕ И КРАТКОСРОЧНИ ПЛАЩАНИЯ

Във функционално направление осигуряване и краткосрочни плащания се реализират дейностите по организиране, методическо ръководство и контрол при отпускането и изплащането на краткосрочните обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване и по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и на гарантираните вземания по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, дейността по контрола на разходите на държавното обществено осигуряване и извършването на контролно-ревизионната дейност, както и във връзка с медицинската експертиза, трудовите злополуки, професионалните болести и дейността по профилактика и рехабилитация, финансирана от бюджета на ДОО.

За обезпечаване на дейността по администриране на мерките, предприети в отговор на икономическите последици от пандемията от COVID-19 през 2021 г. са извършени следните дейности:

- ❖ Изготвени са становища и отговори по въпроси, свързани с прилагането на ПМС №

- 55, № 151, № 278, № 416, № 93, № 213, № 322 и № 328, зададени от ТП на НОИ, осигурители, осигурени лица и други институции;
- ❖ Разработени са указания до ТП във връзка с изплащането на средствата за запазване на заетостта по ПМС № 416, № 93, № 213, № 322 и на компенсациите по ПМС № 328, както и практически насоки за работа с програмните продукти;
 - ❖ Разработено е споразумение с АЗ за обмен на информация по ПМС № 328, както и на анекси към споразумението за изпълнение на дейностите и обмен на информация между АЗ и НОИ във връзка с прилагането на ПМС № 151 и последващите му изменения;
 - ❖ Разработена е методология и технология за осъществяване на дейността по отпускане и изплащане на компенсациите по ПМС № 328 и средствата за запазване на заетостта по ПМС № 416, № 93, № 213, № 322;
 - ❖ Изготвени са задания за разработване на програмен продукт за осъществяване на дейността по изплащане на компенсациите по ПМС № 328, както и актуализация на плановите задания за изплащане на средствата за запазване на заетостта;
 - ❖ Извършен е преглед и е взето решение по списъците на работодателите за изплащане на компенсациите по ПМС № 55 и № 328 – от Д ОКП при ЦУ на НОИ и на средствата за запазване на заетостта по ПМС № 416, № 93, № 213, № 322 – от ТП;
 - ❖ Разработени са справки за достъп на осигурителите до информация за изплатените компенсации по ПМС № 328 и на средствата за запазване на заетостта по ПМС № 416, № 93, № 213, № 322 и на публичен регистър на осигурителите, на които са изплатени средства и компенсации.

В изпълнение на ПМС № 151 от 03.07.2020 г. за определяне на условията и реда за изплащане на средства за запазване на заетостта на работници и служители след периода на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., и извънредната епидемична обстановка, обявена с Решение № 325 и удължена с Решение № 378 на Министерски съвет от 2020 г. и на ПМС № 328 от 14.10.2021 г. за определяне на условията и реда за изплащане на компенсации на работници и служители и на самоосигуряващи се лица, осигурени в икономически дейности, за които са наложени от държавен орган временни ограничения за осъществяването им в периода на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка, Националният осигурителен институт е изплатил през 2021 г. средства в размер на 1 048 724 257 лв. и компенсации по ПМС № 328 в размер на 1 983,80 лв.

Данните за броя на осигурителите и броя на лицата по месеци на 2021 г., на които са изплатени компенсации и средства за запазване на заетостта, във връзка с изпълнение на мерките на правителството за преодоляване на последиците от пандемията от COVID-19, са представени в следващите таблици:

Таблица № 3 : Данни за брой осигурители и брой лица с изплатените суми по ПМС № 55, № 151 и № 278 за запазване на заетостта по месеци през 2021 г.

2021 г.	ПМС № 55 от 30.03.2020 г.		ПМС № 151 от 03.07.2020 г.		ПМС № 278 от 12.10.2020 г.	
	Брой осигурители	Брой лица	Брой осигурители	Брой лица	Брой осигурители	Брой лица
януари	2	23	78	3305	7316	182772
февруари	2	61	16	259	2568	57163
март	3	198	24	680	192	5213
април			13	332	94	2631
май			3	178	2	110
юни	1	10	4	49	12	200
юли					4	17
август					1	18
септември						
октомври						
ноември						
декември	1	21				

Таблица № 4 : Данни за брой осигурители и брой лица с изплатените суми по ПМС № 416, № 93, № 213 и № 322 за запазване на заетостта и изплащане на компенсации по месеци през 2021 г.

2021 г.	ПМС № 416 от 30.12.2020 г.		ПМС № 93 от 18.03.2021 г.		ПМС № 213 от 01.07.2021 г.		ПМС № 322 от 07.10.2021 г.	
	Брой осигурители	Брой лица	Брой осигурители	Брой лица	Брой осигурители	Брой лица	Брой осигурители	Брой лица
януари								
февруари	2 104	44 266						
март	6 998	162 499						
април	7 641	189 497						
май	2018	61 973	1076	27 541				
юни	200	4633	7 183	190 846				
юли	27	340	2 352	69 695	690	20120		
август	5	130	96	2 160	2 683	78 091		
септември	3	5	27	725	1 287	31 632		
октомври	1	66	4	98	4	175	487	30 462
ноември	1	1	1	10	0	0	3 717	105 987
декември			1	2	2	2	3 301	78 044

Забележка: Данните в таблицата отразяват броя на осигурителите и броя на лицата, на които са изплатени суми за запазване на заетостта през съответния месец на 2021 г.

1. Парични обезщетения и помощи

Методологическото обезпечаване на дейността през годината включва организиране и координиране на дейността по изплащане на паричните обезщетения и помощи по КСО, паричните обезщетения за безработица по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и на гарантираните вземания по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя.

Подготвяни са проекти за промени в нормативни актове и методически указания по промените в осигурителното законодателство за уеднаквяване на практиката в ТП на НОИ и са разработвани образци на формуляри и документи във връзка с паричните обезщетения и помощи от ДОО и за гарантираните вземания.

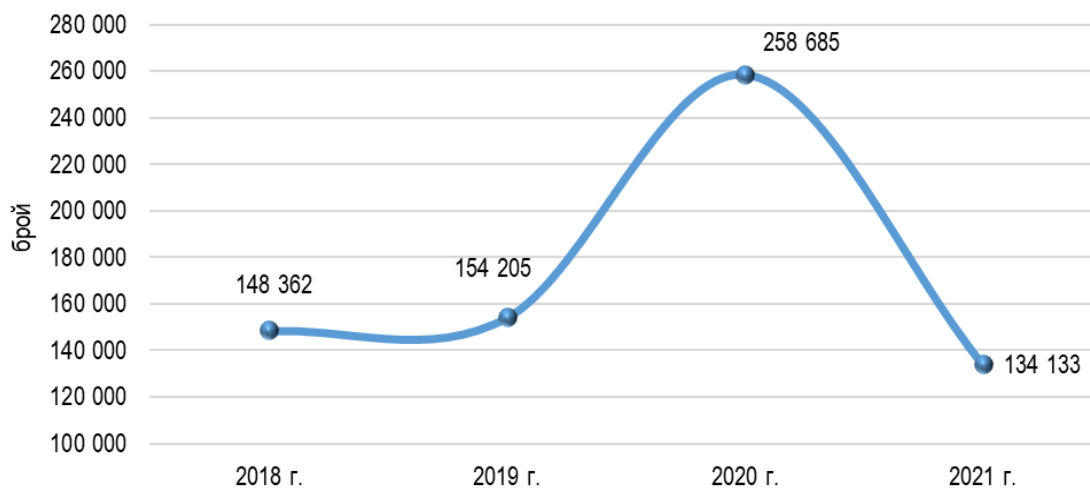
Текущо през годината е оказвана методическа помощ и са консултирани длъжностни лица от ТП и от Контактния център, както и граждани във връзка с постъпили запитвания.

Краткосрочните парични обезщетения заместват за определен период от време загубения доход от упражняването на трудова дейност при настъпване на рисковете временна неработоспособност, временно намалена работоспособност, майчинство и безработица.

Данните от наблюдаваните показатели по отделните видове краткосрочни плащания и съпътстващите отпускането и изплащането им документи, които постъпват и се обработват в НОИ за четири годишен период са представени в отчета както следва.

Тенденцията във броя на подадените заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица за периода 2018 – 2021 г. е динамична. През 2021 г. се наблюдава значително намаляване на броя на подадените заявления за отпускане на ПОБ – 134 133 бр., което е със 124 552 по-малко спрямо 2020 г., когато е и най-високата стойност за периода – 258 685 бр. След въведеното извънредно положение от 13.03.2020 г. и извършените масови съкращения, най-голямо увеличение в броя на подадените заявления се наблюдава през месец април 2020 г. – 68 151 бр. и през месец май 2020 г. – 30 206 бр. Едно от най-сериозните отражения на пандемията и мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19 е върху пазара на труда. Основните наблюдения и изводи, които се налагат от представената информация за периода 2018 – 2021 г. могат да се обобщят както следва:

- Разпространението на COVID-19 в началото на 2020 г. влоши икономическата ситуация в страната и затрудни стопанския живот в редица сектори на икономиката. Динамиката на броя на регистрираните безработни лица с право на парично обезщетение през 2020 г. бе силно повлияна от въведените ограничителни мерки в страната, като и пролетният, и есенният „локдаун“ бяха последвани от увеличаване на броя на получателите на обезщетения. В резултат, средномесечният брой регистрирани безработни лица с право на парично обезщетение нарасна 1,68 пъти в сравнение с 2019 г.;
- Периодичното въвеждане на по-малко строги ограничителни мерки, съчетано с прилагането на схеми за подкрепа на заетостта с индивидуален подход за някои сектори (туризъм и сухопътен транспорт) позволиха на значително по-голям, в сравнение с 2020 г., брой безработни лица с право на обезщетение да се върнат в заетост. Така през 2021 г. средномесечният брой регистрирани безработни лица с право на парично обезщетение намаля с 48% в сравнение с 2020 г.

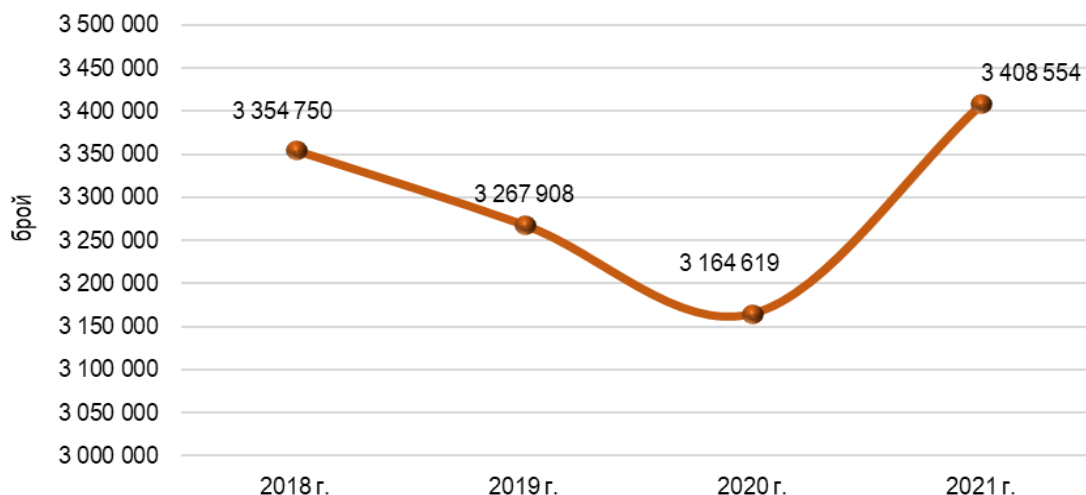

Фигура № 1 : Динамика на средномесечния брой регистрираните заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица за периода 2018 – 2021 г.

Осъществяван е контрол по досиетата и изготвените проекти на разпореждания по правото и размера на гарантираните вземания на лицата, подали заявления за отпускане на гарантирани вземания, като общо за 2021 г. са 1 925 бр. През годината са изплатени

гарантирани вземания на 1 621 лица по подадени от тях заявления, или с 603 лица по-малко спрямо 2020 г. На 308 лица е отказано изплащане на гарантирано вземане. Изплатената сума за гарантирани вземания през 2021 г. е в размер на 3 967,6 хил. лв., или с 3 346,8 хил. лв. по-малко спрямо 2020 г.

През 2021 г. от териториалните поделения на НОИ са приети общо 3 408 554 бр. документа за изплащане на парични обезщетения, като в сравнение с 2020 г. са приети с 243 935 бр. повече, основно поради по-големия брой приети болнични листове.

Фигура № 2 : Динамика на приетите основни документи за изплащане на парични обезщетения от ДОО за периода 2018 – 2021 г.

Приетите основни документи в Интегрираната система за електронен обмен на документи и данни (ИСЕОДД) по източници на данни и по териториални поделения на НОИ през 2021 г. са представени в следващата таблица:

Таблица № 5 : Приети основни документи в ИСЕОДД по източници на данни и по ТП на НОИ през 2021 г.

ТП на НОИ	Приети документи по източници на данни						Приети документи общо (бр.)
	На хартиен носител (бр.)	Дял	На електронен носител (бр.)	Дял	По електронен път (бр.)	Дял	
Благоевград	34	0,03%	30	0,02%	134 150	99,95%	134 214
Бургас	378	0,25%	25	0,02%	152 064	99,74%	152 467
Варна	615	0,29%	41	0,02%	214 500	99,70%	215 156
Велико Търново	151	0,15%	157	0,16%	99 014	99,69%	99 322
Видин	14	0,08%	25	0,14%	18 113	99,79%	18 152
Враца	69	0,11%	14	0,02%	62 557	99,87%	62 640
Габрово	100	0,15%	12	0,02%	68 492	99,84%	68 604
Кърджали	19	0,05%	3	0,01%	36 677	99,94%	36 699
Кюстендил	101	0,22%	377	0,82%	45 581	98,96%	46 059
Ловеч	11	0,02%	33	0,07%	45 178	99,90%	45 222
Монтана	33	0,08%	70	0,18%	39 135	99,74%	39 238
Пазарджик	45	0,04%	62	0,06%	105 341	99,90%	105 448
Перник	21	0,04%	28	0,06%	47 296	99,90%	47 345
Плевен	12	0,01%	4	0,00%	84 994	99,98%	85 010
Пловдив	297	0,08%	143	0,04%	374 502	99,88%	374 942
Разград	53	0,16%	2	0,01%	33 035	99,83%	33 090
Русе	91	0,10%	13	0,01%	92 218	99,89%	92 322

Силистра	29	0,10%	40	0,14%	27 995	99,75%	28 064
Сливен	88	0,17%	91	0,17%	52 015	99,66%	52 194
Смолян	114	0,24%	8	0,02%	47 465	99,74%	47 587
София-град	567	0,05%	263	0,02%	1 108 892	99,93%	1 109 722
София-област	153	0,16%	59	0,06%	96 207	99,78%	96 419
Стара Загора	118	0,07%	357	0,20%	177 542	99,73%	178 017
Добрич	18	0,05%	69	0,18%	38 446	99,77%	38 533
Търговище	23	0,08%	21	0,07%	30 231	99,85%	30 275
Хасково	89	0,14%	23	0,04%	65 336	99,83%	65 448
Шумен	105	0,20%	6	0,01%	53 403	99,79%	53 514
Ямбол	35	0,07%	5	0,01%	52 811	99,92%	52 851
ОБЩО	3 383	0,10%	1 981	0,06%	3 403 190	99,84%	3 408 554

От 18 август 2020 г. влязоха в сила измененията и допълненията в Наредбата за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване, съгласно които удостоверенията, приложения № 9, 10 и 11 към наредбата се подават само по електронен път чрез използване на КЕП на подателя в ИСЕОДД. Видно от таблица № 5 най-голям е делът на приетите данни по електронен път – 99,84%, при 95,41% през 2020 г., или с 4,43 п.п. повече спрямо 2020 г.

2. Методология на осигуряването и контрол

Дейността по разработването на общата методология на общественото осигуряване във връзка с възложените дейности на Националния осигурителен институт и обезпечаването на методологията на контролно-ревизионната дейност, осъществявана от контролните органи на ТП на НОИ, е важна част от работата на методолозите. Осъществяването на дейностите по контрола на разходите на държавното обществено осигуряване, подготовката на предложения за промени в нормативните актове в областта на ДОО и методическите указания по прилагането им, имат за цел улесняване на осигурителите и осигурените лица при ползването на осигурителните права и уеднаквяване на практиката по прилагане на осигурителното законодателство от страна на длъжностните лица в ТП на НОИ.

2.1. Методология на осигуряването

Методолозите на института в областта на осигуряването и краткосрочните плащания и през 2021 г. са участвали при обсъждането и разработването на промени в нормативните актове, вследствие на което са изготвени и методически указания до териториалните подразделения по прилагането на промените в нормативните актове. Указанията са публикувани и на сайта на института за сведение и ползване от осигурителите и осигурените лица.

Във връзка с правилното прилагане на осигурителното законодателство са извършвани проверки по постъпили сигнали и жалби на лица и осигурители, включително и такива препратени в НОИ от други институции. Подготвяни са отговори по постъпили писма и са консултирани граждани и длъжностни лица по прилагането на нормативните актове във връзка с правата и задълженията на осигурените лица и осигурителите.

По отношение на обслужването на осигурените лица през годината са разработвани актуални образци на документи, изготвяни са становища до администрацията на президента на Република България, във връзка с подадени молби за опрощаване на задължения към държавното обществено осигуряване и становища за разсрочване на задължения към фондовете на държавното обществено осигуряване.

За улеснение на гражданите бе подобрен достъпът до електроните и административните услуги и са подобрили начините на издаване на ПИК и ИКО.

2.2. Контролно-ревизионна дейност

Контролната дейност на Националния осигурителен институт се осъществява на основание чл. 107 от КСО. Процедурите за извършването на тази дейност са регламентирани в Инструкцията за реда и начина на осъществяване на контролно-ревизионна дейност от

контролните органи на НОИ. Контролът по разходите на държавното обществено осигуряване се извършва от инспекторите по осигуряването в ТП на НОИ и длъжностните лица, на които със заповед на управителя на НОИ или директора на ТП, е възложено извършването на контрола. Осъществява се чрез извършване на ревизии и проверки на осигурителите, самоосигуряващите се лица, физическите и юридическите лица.

Финансовите ревизии са планови и извънпланови. Плановите ревизии са пълни ревизии по разходите на държавното обществено осигуряване и се извършват съгласно шестмесечни планове. Извънплановите ревизии могат да бъдат пълни и частични.

Проверките от контролните органи на ТП на НОИ се извършват по повод молби, сигнали или жалби, за нарушения на осигурителното законодателство във връзка с дейността, възложена на НОИ. За резултатите от извършената проверка се съставя констативен протокол. В зависимост от вида на проверката констативните протоколи биват: констативен протокол за проверка, констативен протокол за вътрешна проверка, констативен протокол за осъществяване на последващ контрол, констативен протокол за проверка по ГВРС.

През 2021 г. контролните органи на НОИ са съставили общо 16 725 констативни протокола, което представлява 71,3% от всички съставени ревизионни документи за годината. От представените данни в таблица № 6 е видно, че през 2021 г. броят и относителният дял на съставените констативни протокола се увеличава, което се отразява и на общия брой на ревизионните документи. Контролните органи на НОИ съставят ревизионни актове за начет на осигурители и самоосигуряващите се лица за причинените щети на фондовете на ДОО.

Таблица № 6 : Разпределение на ревизионните документи по видове през периода 2018 – 2021 г.

Година	Ревизионни актове за начет (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	Ревизионни записки (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	Констативни протоколи (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	РАН и ревизионни записки за ПППР (брой)	Дял от общия брой ревизионни документи	ОБЩО (брой)
2018	1 934	7,7%	4 547	18,0%	18 537	73,6%	174	0,7%	25 192
2019	1 498	5,6%	5 087	19,1%	19 924	74,6%	189	0,7%	26 698
2020	1 312	6,2%	4 907	23,1%	14 885	70,1%	130	0,6%	21 234
2021	1 567	6,7%	4 947	21,1%	16 725	71,3%	214	0,9%	23 453

През 2021 г. са извършени общо 6 728 бр. ревизии, като са съставени 1 567 бр. ревизионни актове за начет за сумата от 2 045,1 хил. лв. През 2021 г. контролните органи са съставили 16 725 бр. констативни протокола, 851 акта за административни нарушения на осигурители и са издадени 634 наказателни постановления за налагане на административни наказания.

Таблица № 7 : Размер на установения начет от пълни и частични финансови ревизии през периода 2018 – 2021 г. (хил. лв.)

Година	Размер на установения начет от пълни ревизии	Дял от общия размер на начета	Размер на установения начет от частични ревизии	Дял от общия размер на начета	Размер на установения начет от ОАМЕ и ПППР	Дял от общия размер на начета	ОБЩО	Разпореждания по чл. 114 от КСО	Общо по РАН и разпореждания по чл. 114 от КСО
2018	451,6	41,6%	579,9	53,5%	53,2	4,9%	1 084,8	3 594,0	4 678,8
2019	333,8	33,6%	591,1	59,5%	68,0	6,8%	992,9	5 079,4	6 072,3
2020	499,4	28,3%	1 140,3	64,7%	123,0	7,0%	1 762,8	8 899,6	10 662,4
2021	614,2	30,0%	1 320,1	64,6%	110,8	5,4%	2 045,1	10 211,4	12 256,5

Контролните органи на ТП на НОИ издават разпореждания по реда на чл. 114 от КСО за възстановяване на недобросъвестно получени суми за осигурителни плащания. По този ред се събират неправомерно получени парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане, за отглеждане на малко дете, помощи за профилактика и рехабилитация. Суми за пенсии и парични обезщетения, неоснователно изплатени за периоди след смъртта на правоимащото лице, се събират от лицето, което ги е получило или солидарно от наследниците. По реда на чл. 114 се съставят разпореждания за неправомерно получени парични обезщетения за безработица.

През 2021 г. са издадени разпореждания за възстановяване на суми в размер на 10 211,4 хил. лв. Общият установен начет от РАН и разпореждания по чл. 114 от КСО за 2021 г. е с 1 594,1 хил. лв. повече от 2020 г. и е в размер на 12 256,5 хил. лв.

2.3. Последващ контрол

Последващият контрол се извършва по установен график, като се изготвят списъци на осигурени лица по чл. 4, ал. 1 и 3 от КСО с изплатени парични обезщетения от ДОО, по следните критерии:

- изплатени парични обезщетения, за които все още няма данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО и не е попълнена дата на прекратяване на осигуряването преди месеца на правото в удостоверения приложение № 9 и 10 към Наредбата за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване;
- изплатени парични обезщетения, за които постъпилите данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО се различават от посочените от осигурителя в удостоверения приложение № 9 и 10 към НПОПДОО.

На тримесечия до ТП на НОИ се изпраща и списък с осигурители с до 35 бр. осигурени лица, при които осигурените лица са с възнаграждение от 1 000 лв. до 3 000 лв. и има лица, които са ползвали продължителна временна неработоспособност (повече от 30 календарни дни без наличие на дни в болничен режим). В списъка са включени само тези осигурители, за които има данни за невнесени осигурителни вноски, като са посочени задълженията им по години. Информацията за невнесените осигурителни вноски следва да послужи за селектиране на осигурители, при които са назначавани лица с цел ползване само на осигурителни права.

Когато в резултат на анализ на наличната информацията се установят съмнения за злоупотреби със средствата на ДОО се извършват ревизии или проверки за изясняване на фактите и обстоятелствата.

В случаите, в които се установи, че осигурителят не е осъществявал стопанска дейност и лицата, за които са подадени данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО не са упражнявали трудова дейност, за която да подлежат на осигуряване, се издават задължителни предписания за заличаване на тези данни. Общия брой на заличените записи към края на 2021 г. надвишава 153 000.

След заличаване на записите се съставят ревизионни актове за начет или се издават разпореждания по реда на чл. 114 от КСО за възстановяване на неправомерно получените суми. Осигурителите се въвеждат за наблюдение и се уведомяват съответните компетентни органи. Към края на 2021 г. под наблюдение са въведени над 3 100 осигурители и самоосигуряващи се лица.

Последващият контрол се извършва по установен график, като се осъществява по списъци с осигурени лица с изплатени парични обезщетения, за които все още няма подадени данни в Регистъра на осигурените лица и не е попълнена дата на прекратяване на осигуряването преди месеца на правото в удостоверения приложение № 9 и 10 от НПОПДОО и по списъци с лица с обезщетения, за които постъпилите данни в Регистъра на осигурените лица се различават от посочените от осигурителя в удостоверения приложение № 9 и 10 от НПОПДОО.

Резултатите от последващия контрол на изплатени парични обезщетения на наети лица, извършен от контролните органи на НОИ през първото полугодие на 2021 г. и 2020 г., е представен в следващата таблица:

Таблица № 8 : Резултати от последващия контрол на изплатени парични обезщетения на наети лица, извършен от контролните органи на НОИ през първите полугодия на 2020 г. и 2021 г.

Период	Проверени лица (бр.)	Ревизионни актове за начет (бр.)	Разпореждания по чл. 114 от КСО (бр.)	Ревизионни записки (бр.)	Издадени задължителни предписания (бр.)	Издадени констативни протоколи (бр.)	Изпратени уведомителни писма (бр.)	Ревизионни документи – ОБЩО (бр.)
01.01 – 30.06.2020 г.	12 602	144	1 462	16	4 736	884	1 605	8 847
01.01 – 30.06.2021 г.	9 980	128	1 648	2	4 581	1 137	1 354	8 850

През първото полугодие на 2021 г. са проверени 9 980 наети лица, с 2 622 по-малко спрямо същия период на 2020 г. Издадени са 4 581 задължителни предписания на осигурителите (при 4 736 за първото полугодие на 2020 г.) за привеждане в съответствие на данните, подадени в регистрите на НОИ или за коригиране на подадените данни. Изпратени са 1 354 уведомителни писма до осигурителите за отстраняване на констатирани несъответствия (при 1 605 за същия период на 2020 г.) и са съставени 1 137 констативни протокола (при 884 за първото шестмесечие на 2020 г.) за установяване на факти и обстоятелства.

През първото полугодие на 2021 г. броят на съставените ревизионни актове за начет е 128 (144 съставени ревизионни актове за първото полугодие на 2020 г.), а издадените разпореждания за събиране на задължения по реда на чл. 114, ал. 3 от КСО са 1 648 (със 186 повече спрямо същия период на 2020 г.).

Особено внимание при последващия контрол се обръща и на изплатените парични обезщетения на самоосигуряващите се лица. За целта се изготвят списъци с изплатените обезщетения по шестмесечия на лица, за които все още няма данни в Регистъра на осигурените лица и списъци с изплатени обезщетения, за които постъпилите данни в регистъра се различават от посочените от самоосигуряващите се в удостоверения приложение № 9 и 11 към НПОПДО.

Таблица № 9 : Резултати от последващия контрол на изплатени парични обезщетения на самоосигуряващи се лица, извършен от контролните органи на НОИ през първите полугодия на 2020 г. и 2021 г.

Период	Проверени лица (бр.)	Разпореждания по чл. 114 от КСО (бр.)	Размер на сумите за възстановяване (хил. лв.)	Издадени задължителни предписания (бр.)	Издадени констативни протоколи (бр.)	Изпратени уведомителни писма (бр.)	Ревизионни документи – ОБЩО (бр.)
01.01 – 30.06.2020 г.	580	46	30,3	107	31	103	241
01.01 – 30.06.2021 г.	666	50	23,9	129	53	155	387

За изплатените парични обезщетения през първото полугодие на 2021 г. са проверени 666 самоосигуряващи се лица, с 86 повече спрямо същия период на 2020 г. Съставени са 53 констативни протокола, издадени са 129 задължителни предписания и са изпратени 155 уведомителни писма. За същия период на 2020 г. са съставени 31 констативни протокола, издадени са 107 задължителни предписания и са изпратени 103 уведомителни писма.

Извършените проверки на самоосигуряващите се лица показват, че въпреки големия брой лица, попадащи в списъците за последващ контрол, те своевременно отстраняват

допуснатите нередности. От този факт следва, че подборът на лицата, попадащи в списъците за последващ контрол е правилно извършен и не се допускат щети на фондовете на държавното обществено осигуряване в големи размери.

Същественият брой на издадените задължителни предписания и изпратени уведомителни писма на осигурители и самоосигуряващи се лица е доказателство, че ТП на НОИ осъществяват не само контролните си функции, но извършват и превантивна дейност с цел предотвратяване на нарушения и недопускане на неправомерни разходи от средствата на държавното обществено осигуряване. За да бъде ефективен последващият контрол на изплатени парични обезщетения на самоосигуряващи се лица, извършен от контролните органи на НОИ, критериите, по които се изготвят списъците за извършването му, се актуализират при промени в осигурителното законодателство, както и по предложения на териториалните поделения.

3. Медицинска експертиза на работоспособността

Медицинската експертиза включва: експертиза на временната неработоспособност; експертиза на трайно намалената работоспособност на лица в трудоспособна възраст, както и на лица, придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО, които упражняват трудова дейност и не са им определени вид и степен на увреждане; експертиза на вида и степента на увреждане на деца до 16-годишна възраст и на лица, придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68 от КСО; потвърждаване или отхвърляне на професионалния характер на заболяванията. Контрол върху дейността на органите на медицинската експертиза се осъществява чрез лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност/инспекторите по осигуряването и чрез медицинските комисии.

През 2021 г. във връзка с медицинската експертиза на работоспособността са изпълнени следните дейности:

- ❖ Изготвени са указания до териториалните поделения на НОИ относно измененията и допълненията на Наредбата за медицинската експертиза и Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи, както и относно съставяне на ревизионни актове за начет на лекари, членове на ТЕЛК/НЕЛК, във връзка с отменени експертни решения;

- ❖ Разработени са допълнителни контроли за постъпилите данни от болнични листове за временна неработоспособност, в изпълнение на задълженията по договор, с предмет: „Оценка и развиване на критериите за автоматизация на контролната дейност на НОИ“ при реализиране на дейностите по проект BG05M9OP001-3.016 „Изграждане на система за контрол върху експертизата на работоспособността“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“;

- ❖ Водена е кореспонденция с Министерство на здравеопазването във връзка с издаването на болнични листове за COVID-19 и с „Практически насоки по приложението на Наредбата за медицинската експертиза“ на НЕЛК;

- ❖ Изготвени са предложения за промени на функционалните изисквания, структура и формат на данните, поддържани от програмните продукти за въвеждане, контрол, съхраняване, отпечатване, представяне/анулиране на данните и изготвяне на справки за издадени/анулирани болнични листове и решенията по обжалването им, във връзка с отпуск за временна неработоспособност с причина карантина и въвеждане на допълнителни контроли на ИСЕОДД-Модул 2;

- ❖ Във връзка с изготвяне на регистър на решенията на медицинските комисии към ТП в изпълнение на разпоредбата на чл. 33, ал. 5, т. 18 от КСО е подготвено задание;

- ❖ Изготвени са становища по представени за разглеждане в Националния съвет за тристранно сътрудничество и Националния съвет за хората с увреждания проекти на нормативни актове, свързани с медицинската експертиза;

- ❖ Осъществена е кореспонденция с Министерство на здравеопазването относно отстраняване на установени в ТП пропуски в Информационната система за контрол на медицинската експертиза;
- ❖ Проведена е среща с представители на Министерство на здравеопазването и „Информационно обслужване“ АД по повод на възникнали проблеми с работата с Информационната система за контрол на медицинската експертиза;
- ❖ Взето е участие в работна среща с представители на организации на хората с увреждания с разяснения за работата на МК към ТП на НОИ, както и за реда, сроковете и процедурите, свързани с ползването на осигурителни права;
- ❖ Изготвени са указания относно прилагане на т. 3 и т. 4 от Методиката за прилагане на отправните точки за оценка на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане при определяне на оценката в ЕР при два и повече осигурителни риска;
- ❖ Във връзка с освидетелстване на лица, живеещи в други държави-членки на ЕС, въз основа на изпратена чужда медицинска документация или формуляр Е 213, е подготвено поименно становище до МЗ и МТСП;
- ❖ Изготвени са становища по представени от Министерство на вътрешните работи експертни решения, постановени от ТЕЛК за трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане;
- ❖ Осигурена е необходимата методология и е подпомогната работата на медицинските комисии към териториалните поделения на НОИ по практическото прилагане на измененията на Методиката за прилагане на отправните точки за оценка на трайно намалената работоспособност (вида и степента на увреждане) в проценти;
- ❖ Обобщена и анализирана е ежемесечната информация за разпределението на обжалваните експертни решения на ТЕЛК пред НЕЛК и постановените от НЕЛК експертни решения, разпределени по процент трайно намалена работоспособност, както и за резултатите от контролната дейност на лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност към ТП през 2021 г.;
- ❖ Оказана е методическа помощ на лечебните заведения и на ТП по отношение на експертизата на временната неработоспособност;
- ❖ Изготвен е регистър на дейностите по обработване на лични данни – Регистър „Електронен регистър на болничните листове и решенията по обжалването им“.

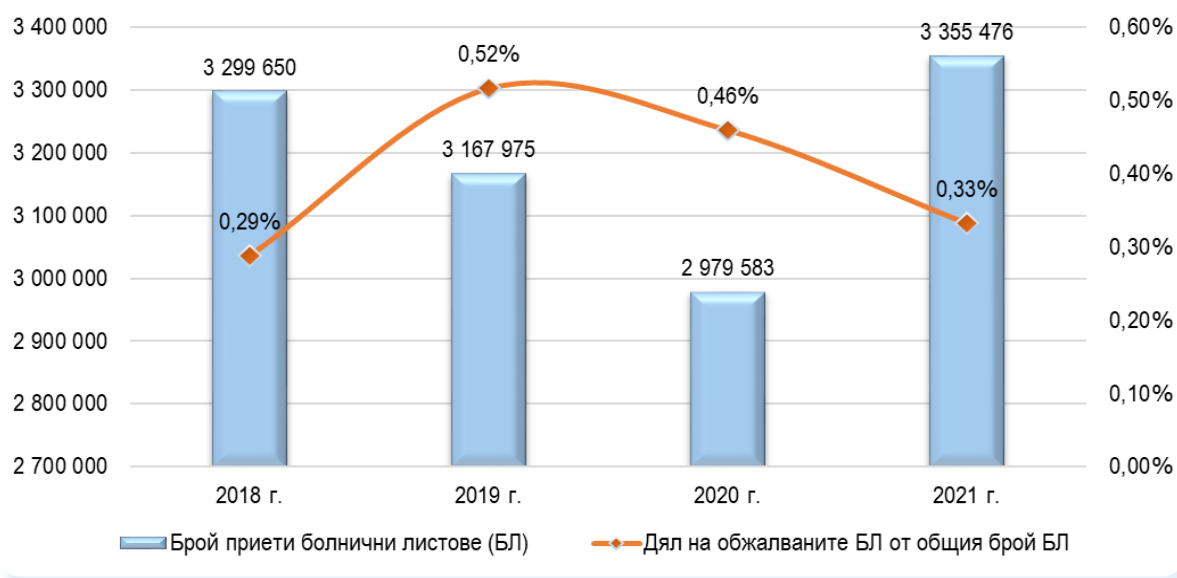
3.1. Експертиза на временната неработоспособност

Експертизата на временната неработоспособност се извършва от лекуващия лекар/лекар по дентална медицина, от лекарските консултативни комисии (ЛКК), от ТЕЛК и от НЕЛК.

Лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност в ТП на НОИ, извършват проверки на дейността на органите на медицинската експертиза на временната неработоспособност във връзка със събиране, установяване и изясняване на факти и обстоятелства, свързани със: спазване на правомощията на органите на медицинската експертиза по издаване на болнични листове; организацията на работа на органите на медицинската експертиза и лечебните заведения във връзка с издаването на болнични листове и решения по обжалването им; подаване в Електронния регистър на болничните листове и решенията по обжалването им (ЕРБЛРО) и съхраняване на данните от болничните листове и от решенията на ЛКК по повод обжалвани болнични листове; спазване на изискванията и реда при издаване на болнични листове и решения по обжалването им от органите на медицинската експертиза; промяна на данните по чл. 10 от Наредбата за реда за представяне в НОИ на данните от издадените болнични листове и решенията по обжалването им, както и по правомерността на издаване на болнични листове и необходимостта от предприемане на действия по чл. 112, ал. 1 и 2 от Закона за здравето. При извършване на проверките

контролните органи имат право да изискват от органите на медицинската експертиза и лечебните заведения да предоставят документи във връзка с издадени от тях болнични листове и решения по обжалването им и подадени данни в регистъра.

На лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност, е осигурен достъп до Националната информационна система за борба с COVID-19 – модул „Регистър на лицата, поставени под карантина и на потвърдените случаи на COVID-19, поставени в изолация в лечебно заведение за болнична помощ или в домашни условия“. Чрез наличната информация в модула е упражняван контрол и по болничните листове, издадени за временна неработоспособност за карантина поради COVID-19.

Фигура № 3 : Динамика в броя на приетите болнични листове и дела на обжалваните болнични листове за периода 2018 – 2021 г.

Резултатите от контролната дейност и динамиката на приетите, обжалваните и отменените болнични листове, както и на дела на отменените спрямо обжалваните болнични листове през периода 2018 – 2021 г. са показани на следващата таблица:

Таблица № 10 : Резултати от контролната дейност по експертизата на временната неработоспособност през периода 2018 – 2021 г.

Година	Приети болнични листове (бр.)	Обжалвани болнични листове (бр.)	Получен резултат по обжалвани болнични листове (бр.)	Отменени болнични листове (бр.)	Дял на отменените от обжалваните болнични листове (%)
2018	3 299 650	9 514	6 710	2 419	36,1%
2019	3 167 975	16 379	12 797	4 397	34,4%
2020	2 979 583	13 700	11 829	4 582	38,7%
2021	3 355 476	11 148	9 649	3 756	38,9%

От данните за осъществената контролна дейност по експертизата на временната неработоспособност през периода 2018 – 2021 г. се установяват следните тенденции:

- След отчетения спад на броя на приетите болнични листове през 2019 и 2020 г., през 2021 г. се отчита нарастване с 375 893 бр. (12,6%) спрямо предходната година;

- Броят на обжалваните болнични листове през 2021 г. намалява с 2 552 бр. (18,6%) спрямо 2020 г., с което се запазва тенденцията от 2020 г. за намаляване броя на обжалваните болнични листове;
- Делът на отменените болнични листове от обжалваните през 2021 г. се увеличава с 0,2 п.п. в сравнение с 2020 г., когато е отчетено нарастване с 4,3 п.п. в сравнение с 2019 г.

Резултатите по предприети действия по реда на чл. 112 от ЗЗ от лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност към ТП на НОИ, за периода 2018 – 2021 г., са отразени в следващата таблица:

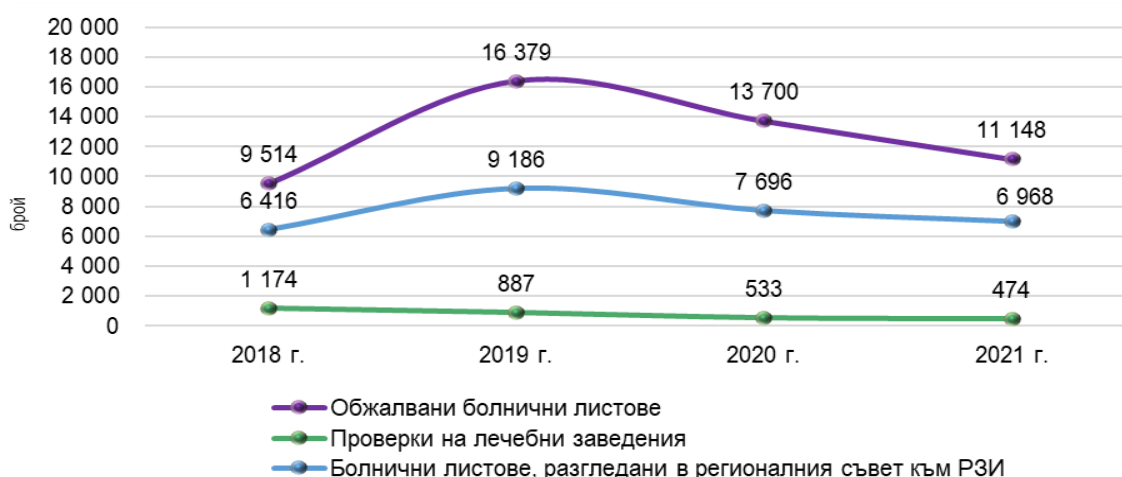
Таблица № 11 : Резултати от обжалваните болнични листове през периода 2018 – 2021 г.

Година	Общ брой решения	Болнични листове издадени от:			Общо за дни	Отменени болнични листове (бр.)	Отменени от:			Отменени дни
		Лекар (бр.)	ЛКК (бр.)	ЛКК по ЕР на ТЕЛК (бр.)			ЛКК (бр.)	ТЕЛК (бр.)	НЕЛК (бр.)	
2018	6 710	3 139	3 351	220	109 689	2 419	1 193	1 029	197	38 542
2019	12 797	2 401	10 186	210	276 260	4 397	865	3 322	210	92 090
2020	11 829	2 200	9 498	131	246 297	4 582	728	3 715	139	94 205
2021	9 649	2 055	7 523	71	198 801	3 756	933	2 733	90	73 646

През 2021 г. постановените решения по обжалвани болнични листове са с 2 180 по-малко спрямо 2020 г. Органите на медицинската експертиза са отменили 3 756 болнични листове (38,9% от обжалваните) за 73 646 дни.

От отменените болнични листове през 2021 г. 24,8% са отменени от ЛКК, 72,8% от ТЕЛК, а 2,4% са отменени от НЕЛК. Резултатите показват запазване на тенденцията за обжалване на по-голям брой болнични листове, издадени от ЛКК и съответно по-голям брой отменени болнични листове от ТЕЛК.

Най-много предприети действия за обжалване на болнични листове за периода 2018 – 2021 г. са извършени от ТП на НОИ: София-град, Кюстендил, Пловдив, София-област и Бургас.

Фигура № 4 : Контролна дейност по експертизата на временната неработоспособност за периода 2018 – 2021 г.

Контролната дейност по експертизата на временната неработоспособност и през 2021 г., продължи да се извършва в условията на извънредна епидемична обстановка. При спазване на противоепидемичните мерки лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност, са извършили 474 проверки на лечебни заведения, с 59 бр. по-малко спрямо 2020 г. Участвали са при разглеждане на 6 968 бр. болнични листове от регионалните съвети към регионалните здравни инспекции (РЗИ), по реда на чл. 111 от ЗЗ, което е със 728 по-малко спрямо 2020 г.

3.2. Експертиза на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане

Към ТП на НОИ са изградени медицински комисии (МК) за преценка основателността на определените от ТЕЛК/НЕЛК: степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане; причинна връзка; дата на инвалидизиране; срок на инвалидността и необходимост от чужда помощ на освидетелствани лица.

Контролът, осъществяван от МК, обхваща всички експертни решения (ЕР) на ТЕЛК с определена 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане. МК вземат решения и по ЕР на НЕЛК, но те са незначителна част от общия брой и не оказват съществено влияние на общите резултати.

Таблица № 12 : Контролна дейност на медицинските комисии за периода 2018 – 2021 г.

Година	Решения на МК (бр.)	Обжалвани пред НЕЛК/Административен съд София-град (бр.)	Дял на обжалваните ЕР от решенията на МК
2018	155 567	2 349	1,51%
2019	156 002	2 224	1,43%
2020	149 865	2 554	1,70%
2021	143 903	1 958	1,36%

В таблица № 12 са представени данните за контролната дейност по експертизата на трайно намалената работоспособност/вида и степента на увреждане, осъществен от МК за периода 2018 – 2021 г., като от тях е видно следното:

- Броят на постановените решения на МК през последните две години намалява, като през 2021 г. е с 5 962 (4,0%) по-малко спрямо 2020 г.;
- При броя на обжалваните ЕР на ТЕЛК/НЕЛК от МК през 2021 г. също се отчита спад спрямо 2020 г. с 596 бр. или с 23,3%;
- Стойността на показателя „Дял на обжалваните ЕР от решенията на МК“ пред НЕЛК/Административен съд София-град през разглеждания четиригодишен период е с относително близки стойности, които показват, че между 1,36 и 1,70 на сто от всички решения на МК се обжалват от НОИ.

Таблица № 13 : Резултати от обжалвани експертни решения през 2021 г.

Общ брой	Решение на ТЕЛК/НЕЛК				Решение на НЕЛК/АССГ					
	50-70,99%	71-90%	над 90% без ЧП	над 90% с ЧП	Работоспособни	под 50%	50-70,99%	71-90%	над 90% без ЧП	над 90% с ЧП
209	113	63	25	8	0	31	92	58	20	8

Данните в таблица № 13 се отнасят до броя постъпили в ТП през 2021 г., решения на НЕЛК/АССГ, постановени по повод предходно обжалвани от МК експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК. Въз основа на резултатите от обжалваните експертни решения през 2021 г. се отчита следното:

- Броят на лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 50 на сто с право на пенсия за инвалидност намалява с 31 (14,8%);
- Броят на лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 70,99 на сто намалява с 10 (10,4%);
- Няма промяна в броя на лицата с определена чужда помощ.

4. Профилактика и рехабилитация

Ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се определят средства, които да се разходват за тази дейност по условия и ред, регламентирани в Наредба № 1 от 2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация.

През 2021 г. по-важните дейности, свързани с разходването на паричните помощи за профилактика и рехабилитация, са следните:

- ❖ Изготвен е анализ за изпълнението на дейността по профилактика и рехабилитация през 2020 г.;
- ❖ Разработени са разчети за определяне на условията за финансиране на дейността по профилактика и рехабилитация през 2021 г.;
- ❖ Проведена е процедура за избор на изпълнители на дейността и е водена кореспонденция за събиране на информацията, необходима за подготовка на договорите с юридическите лица за провеждане на дейността през годината;
- ❖ Създадена е организация за стартиране на дейността в ТП, свързана с издаване на удостоверения за ползване на паричните помощи за профилактика и рехабилитация;
- ❖ Изготвени са материали за провеждане на дейността по профилактика и рехабилитация през 2021 г. и са публикувани на сайта на НОИ;
- ❖ Актуализирани са данните в програмните продукти, които се ползват за отчитане на дейността;
- ❖ Създадена е организация за електронно отчитане на направените разходи за профилактика и рехабилитация от изпълнителите на дейността и е оказвана помощ във връзка с възникнали въпроси, свързани с подаване по електронен път на данни от протоколи за извършени услуги;
- ❖ Оказана е методична помощ на изпълнителите на дейността и на териториалните поделения във връзка с възникнали въпроси, свързани с подаване по електронен път на данни от протоколи за извършени услуги по профилактика и рехабилитация;
- ❖ Давани са указания относно анулиране на протоколи, издаване на нови протоколи и подаване на данните от тях;
- ❖ Водена е кореспонденция с изпълнителите на дейността относно предоставяне и получаване на информация чрез ССЕВ;
- ❖ Обобщени са данните от извършената контролно-ревизионна дейност от териториалните поделения през годината;
- ❖ Оказана е методологична помощ на Министерство на образованието и науката във връзка със създаване на ред за провеждане и финансиране на профилактиката и рехабилитацията на учителите;
- ❖ Изготвен е регистър на дейностите по обработване на лични данни – Регистър „Парични помощи за профилактика и рехабилитация“.

През 2021 г. са сключени договори с 22 юридически лица за общо 52 изпълнители на дейността по профилактика и рехабилитация. Изпълнителите, които извършват дейността по

профилактика и рехабилитация, са разположени на територията на 16 области – София-град, София-област, Пловдив, Варна, Бургас, Ловеч, Габрово, Монтана, Пазарджик, Стара Загора, Добрич, Благоевград, Кюстендил, Велико Търново, Хасково и Смолян. По брой изпълнители и съответно с най-висок относителен дял са областите Бургас с 9 изпълнители (17,3% от общия брой), Пловдив със 7 изпълнители (13,5% от общия брой), София-град и Пазарджик с по 5 изпълнители (с по 9,8% от общия брой), София-област, Смолян, Стара Загора, Благоевград и Монтана с по 3 изпълнители (с по 5,8 % от общия брой).

Информация за броя на сключените договори и изпълнителите на дейността за периода 2018 – 2021 г. е отразена в следващата таблица:

Таблица № 14 : Сключени договори и изпълнители на дейността за периода 2018 – 2021 г.

Година	Сключени договори	Изпълнители на дейността
	(бр.)	(бр.)
2018	18	49
2019	20	51
2020	20	49
2021	22	52

Отчитането на резултатите от дейността по показателите „брой издадени удостоверения“, „издадени удостоверения, разпределени по групи заболявания“, „изплатени протоколи (брой и стойност)“, „неизплатени удостоверения (брой)“, „изразходвани средства (общо и по фондове) за диагностични и терапевтични процедури“ и „нощувки и частична парична помощ за хранене“ се извършва по електронен път. С програмата се отчитат и издадени удостоверения, разпределени по групи заболявания, както и по пол, възраст и изход от лечението, като информацията се предоставя по избрани показатели за всеки желан период от провеждането на дейността.

Издадените удостоверения за ползване на паричната помощ за профилактика и рехабилитация през последните четири години, както и териториалните поделения с най-много издадени удостоверения са представени в таблицата:

Таблица № 15 : Териториални поделения на НОИ, издали най-голям брой удостоверения в периода 2018 – 2021 г.

ТП на НОИ	2018 г.		2019 г.		2020 г.		2021 г.	
	Брой	Дял от общия брой	Брой	Дял от общия брой	Брой	Дял от общия брой	Брой	Дял от общия брой
София-град	6 079	12,7%	5 934	13,2%	3 554	12,6%	5 097	13,6%
Пловдив	4 736	10,3%	4 773	10,7%	2 984	10,6%	4 110	11,0%
Стара Загора	3 257	7,5%	3 256	7,3%	2 010	7,1%	2 767	7,4%
Варна	2 596	6,0%	2 534	5,7%	1 561	5,6%	2 216	5,9%
Бургас	2 322	5,0%	2 297	5,1%	1 467	5,2%	1 806	4,8%
Благоевград	2 102	5,0%	1 969	4,4%	1 320	4,7%	1 862	5,0%
Общ брой издадени удостоверения	46 480	–	44 996	–	28 119	–	37 425	–

Удостоверенията са издавани след извършена съпоставка на данните от служебните бележки, удостоверяващи осигурителните права на лицата, с данните, отразени в регистрите на НОИ, проверка за наличие на съответствие между диагнозите, отразени в медицинските

направления и профилните възможности и противопоказанията за извършване на профилактика и рехабилитация при изпълнителите на дейността.

Контролът по издаване на удостоверения за ползване на парична помощ за профилактика и рехабилитация и по изразходваните средства на държавното обществено осигуряване се осъществява от ТП на НОИ, на територията на което се намират изпълнителите на дейността. Условието, редът и сроковете на извършване на контрола в ТП на НОИ и при изпълнителя на дейността са уредени с Инstrukция № 1 от 03.04.2015 г. за реда и начина за осъществяване на контролно-ревизионна дейност от контролните органи на НОИ.

За периода от 1 септември до 31 декември 2021 г. контролът е извършен през м. януари 2022 г. Резултатите от извършената контролна дейност за периода 2018 – 2021 г. са представени в следващата таблица:

Таблица № 16 : Резултати от извършената контролна дейност в периода 2018 – 2021 г.

Година	Извършени проверки (бр.)	Съставени ревизионни актове за начет (бр.)	Начети на обща стойност (лв.)
2018	147	31	4 019,40
2019	153	29	5 456,76
2020	49	13	1 913,87
2021	153	30	2 736,99

Осъществяван е текущ и периодичен контрол върху направените разходи за профилактика и рехабилитация и сроковете на изпълнение на договорите, с оглед определяне на датата за прекратяване на издаването на удостоверения за ползване на парична помощ и крайна дата за подаване на данни от издадени протоколи. Изготвени са уведомителни писма до изпълнителите на дейността и до ТП за приключване на дейността по профилактика и рехабилитация, поради изтичане срока на договорите за профилактика и рехабилитация за годината.

5. Трудови злополуки и професионални болести

През 2021 г. във връзка с трудовите злополуки и професионалните болести са изпълнени следните дейности:

- ❖ Сключено е споразумение между НОИ и МТСП за предоставяне на информация за трудовите злополуки, необходима за оценка на ефективността, ефикасността и въздействието на мерките „Добри и безопасни условия на труд“ и „Развитие на политики и инструменти за подобряване на условията на труд в малки и средни предприятия в производствената верига на мултинационални компании“, за подкрепа на заети лица по приоритетна ос 1 на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г.;

- ❖ Проведена е среща за подготовка на партньорската проверка на Националната статистическа система в рамките на Третия кръг партньорски проверки на Европейската статистическа система (ЕСС). Като важна част от Националната статистическа система, НОИ е определен за участник в партньорската проверка. Изборът е направен по критерии за значимост на Евростат. В изпълнение плана за провеждане на проверката, беше попълнен предоставеният от Евростат подробен въпросник за самооценка, приложена допълнителна информация и документи, свързани с функционирането на НОИ като орган на статистиката. Чрез НСИ въпросникът и приложените документи са изпратени на Евростат. Основната цел на проверката е да проследи как националната статистическа система изпълнява принципите на Кодекса на европейската статистическа практика. Партньорската проверка в България е

планирана да се проведе в периода от 28 март до 1 април 2022 г. и предвижда среща с представители на НОИ;

- ❖ Съставена е окончателната статистическа информация – данни и метаданни, като за трудовите злополуки, така и за професионалните болести регистрирани през 2019 г., която е предоставена по електронен път на Евростат;

- ❖ Съставен е първи „Доклад за качеството на предаваните статистически данни за професионалните болести“, който е изпратен на Евростат;

- ❖ Изпълнени са задачите от Национална статистическа програма – 2021 г. от компетентността на НОИ и е направено предложение за включване на статистически дейности в проект на Национална статистическа програма – 2022 г.

5.1. Трудови злополуки

Във връзка с дейностите по установяване, разследване и регистриране на трудовите злополуки през 2021 г. е обработена на национално равнище оперативната информация за регистрираните трудови злополуки, която е предоставена на Министерство на труда и социалната политика, ИА „Главна инспекция по труда“ и други заинтересовани органи и организации. За периода 01.01.2021 г. – 31.12.2021 г. в ТП на НОИ са обработени 2 588¹ декларирани трудови злополуки. Открити и окомплектовани са 2 392 досиета за признати трудови злополуки. Злополуките, които не са признати за трудови, са 120. По преценка на длъжностните лица от ТП на НОИ са проведени разследвания на повече от 341 злополуки. Извършени са задължителните 68 разследвания на смъртни и 14 на инвалидни трудови злополуки. Останалите 259 разследвания са на злополуки с вероятна инвалидност и на злополуки с по-леки последствия, при които е било необходимо допълнително уточняване на осигурителния статус на пострадалите лица, данните, подадени с декларацията за трудова злополука, причините и обстоятелствата, при които са станали. Резултатите от разследванията са оформени в протоколи.

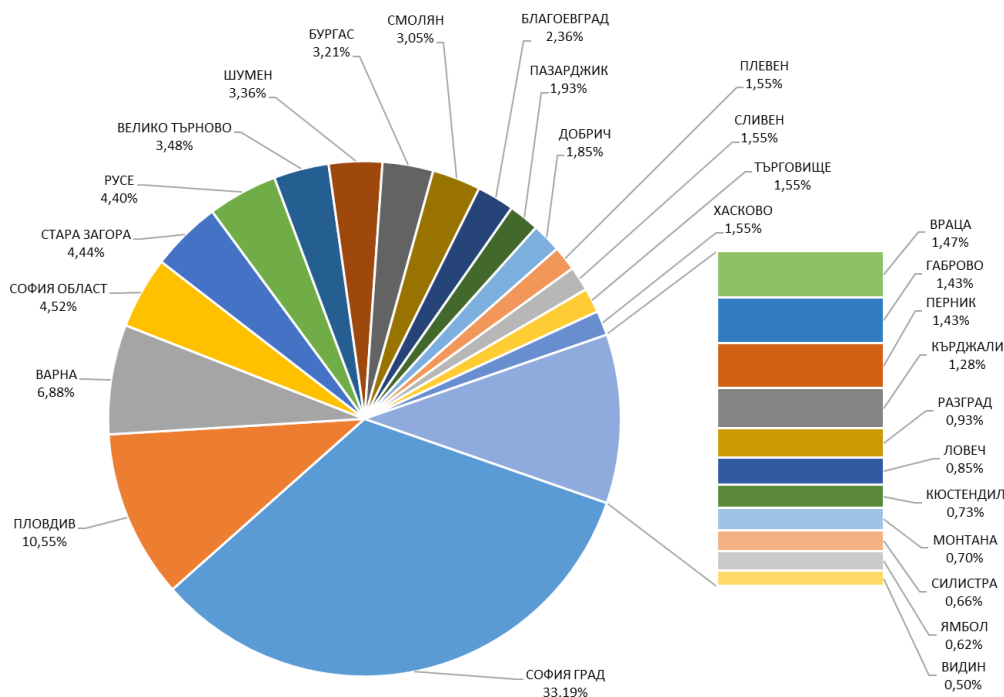
Таблица № 17 : Съставени протоколи за разследвани трудови злополуки през 2021 г. по ТП на НОИ

ТП на НОИ	Протоколи (бр.)	ТП на НОИ	Протоколи (бр.)
Благоевград	11	Пловдив	35
Бургас	19	Разград	6
Варна	23	Русе	20
Велико Търново	14	Силистра	4
Видин	2	Сливен	13
Враца	8	Смолян	0
Габрово	1	София-град	67
Кърджали	3	София-област	9
Кюстендил	4	Стара Загора	9
Ловеч	5	Добрич	14
Монтана	4	Търговище	3
Пазарджик	9	Хасково	23
Перник	5	Шумен	13
Плевен	15	Ямбол	2

Най-голям брой подадени декларации за трудови злополуки са в следните ТП на НОИ: София-град – декларирани 859 и признати за трудови злополуки 805; Пловдив – декларирани

¹ Не са включени декларираните злополуки от дейностите отбрана, обществен ред и сигурност и пожарна безопасност и защита при бедствия.

273 и признати 246; Варна – декларирани 178 и признати 161; София-област – декларирани 117 и признати 111; Стара Загора – декларирани 115 и признати 110 и Русе – декларирани 114 и признати 110. Всички издадени протоколи и разпореждания от ТП на НОИ са изпратени по електронен път в централно управление, с цел осъществяване на контрол по качеството и осигуряване на методическа помощ. Процентното разпределение на подадените декларации през 2021 г. по ТП на НОИ е показано в следващата графика:

Фигура № 5 : Разпределение на подадените декларации за трудови злополуки през 2021 г. по ТП на НОИ

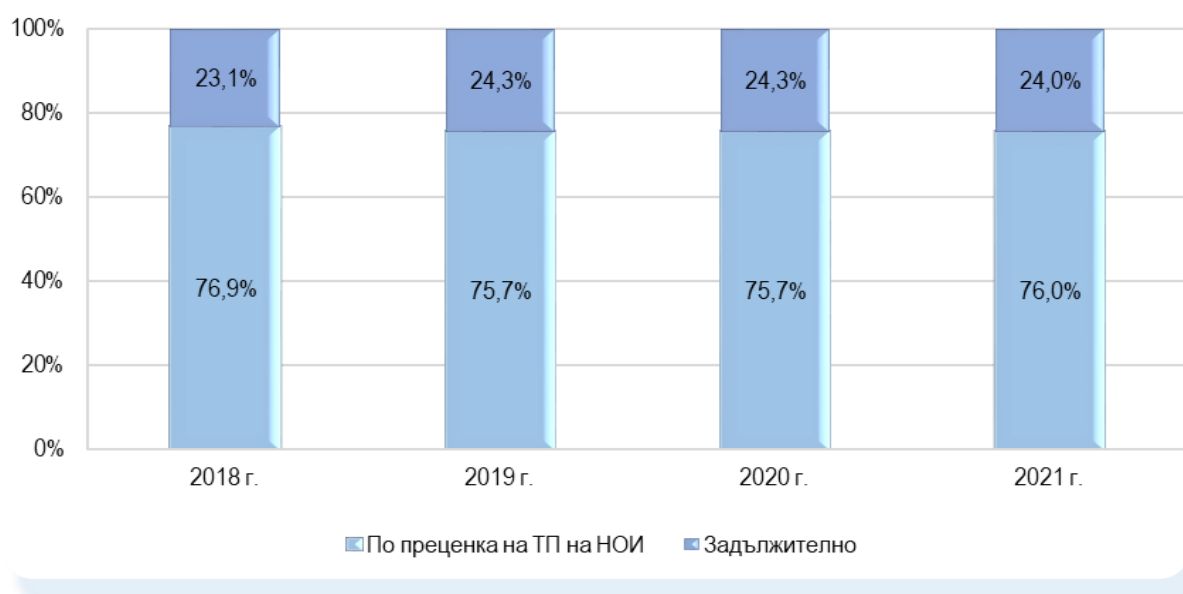
Фигура № 6 : Регистрирани и разследвани случаи на злополуки за периода 2018 – 2021 г. (бр.)

Съгласно оперативните данни за периода 2018 – 2021 г. са регистрирани 11 137 злополуки, от които 1 581 са разследвани от ТП на НОИ (фигура № 6).

Сравнителният анализ на годишните оперативни данни за разглеждания период показва тенденция на намаляване на разследваните случаи, като през 2021 г. декларираните злополуки се увеличават. През 2021 г. са декларирани 81 злополуки повече и разследвани 46 случая по-малко спрямо 2020 г.

Задължително разследване от териториалните поделения на НОИ, съвместно с Дирекциите „Инспекция по труда“, комитетите и групите по условия на труд и други компетентни органи в зависимост от случая, е проведено на смъртните злополуки, злополуки с повече от трима пострадали и злополуки, за които има основание да се предполага, че ще доведат до трайна неработоспособност.

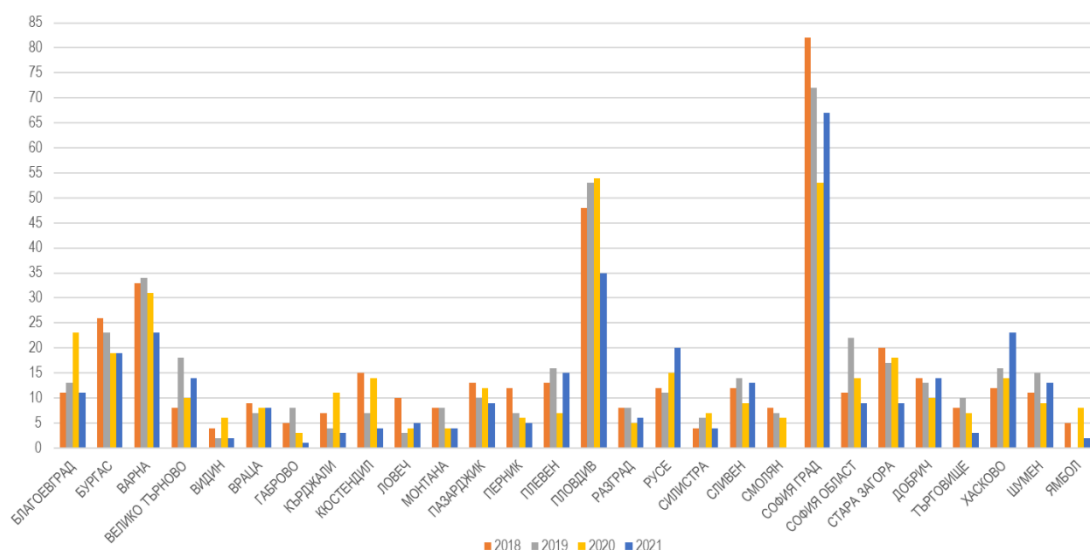
Териториалните поделения по своя преценка са разследвали и други злополуки освен посочените, съотношението между които е представено на следващата фигура:

Фигура № 7 : Съотношение между основанията за разследване на злополуките за периода 2018 – 2021 г.

Най-много разследвани злополуки за периода 2018 – 2021 г. са извършени от ТП на НОИ: София-град – 274; Пловдив – 190; Варна – 121 и Бургас – 87.

Повече разследвания на злополуки през 2021 г. спрямо 2020 г. са извършени в териториалните поделения в: София-град, Хасково, Плевен, Русе, Шумен, Добрич, Сливен, Велико Търново, Разград и Ловеч. Разпределението на разследваните злополуки по години е показано на фигура № 8 .

Фигура № 8 : Разпределение на разследваните злополуки от ТП на НОИ по години

В таблица № 18 са представени данните от годишната оперативна информация за трудовите злополуки за периода 2018 – 2021 г.:

Таблица № 18 : Оперативна информация за трудовите злополуки за периода 2018 – 2021 г. (бр.)

ГОДИНА	Трудови злополуки			ТЗ, станали с жени			В т.ч. ТЗ, предизвикали					Загубени календарни дни				Общ брой подадени декларации			Злополуки неприети за трудови	Декларирани злополуки в процес на разследване	
	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	по чл. 55, ал. 2 от КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	по чл. 55, ал. 2 от КСО	инвалидност		смърт			общо	от ТЗ, станали с тях жени	от ТЗ по чл.55, ал.1 от КСО	от ТЗ по чл.55, ал.1 от КСО, станали с жени	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	по чл. 55, ал. 2 от КСО			
							общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО	станали с жени общо	общо	по чл. 55, ал. 1 от КСО										станали с жени общо
2018	2 914	2 357	557	1 140	740	400	7	6	2	92	76	10	193 045	74 280	155 354	45 919	3 100	2 357	557	124	62
2019	2 731	2 241	490	1 082	738	344	14	12	6	89	73	6	200 974	80 790	161 170	51 516	2 942	2 241	490	131	80
2020	2 309	1 901	408	858	567	291	5	4	3	89	70	8	162 480	57 927	132 269	35 812	2 507	1 901	408	113	85
2021	2 392	2 020	372	867	622	245	14	11	2	68	56	4	173 947	60 399	145 991	42 984	2 588	2 020	372	120	76

Публикувана е информация за тримесечие, полугодие, деветмесечие на 2021 г., съдържаща разпределение на трудовите злополуки по икономически дейности, вид, последици, пол, общо за страната и по териториални поделения.

Събрана и обработена е информацията за трудовите злополуки, декларирани през 2020 г. През месец януари 2021 г. е публикувана и годишната оперативна информация за 2020 г. на сайта на НОИ и в Бюлетин № 1/2021 г. на НОИ.

Статистическата информация за трудовите злополуки, декларирани през 2019 г., е обработена и данните са предоставени на МТСП, НСИ, ИА ГИТ и Евростат. За изчисляване на показателите за отчитане на трудовите злополуки са използвани данни на НОИ, за средносписъчен брой на осигурените за трудова злополука и професионална болест лица и отработените човечески часове, както по икономически дейности, така и по териториални поделения. Обобщената статистическа информация за трудовите злополуки, декларирани през 2019 г., е разработена като електронна книга и публикувана на сайта на института.

На базата на окончателната статистическа информация за трудовите злополуки за 2017 – 2019 г. са изчислени:

- ✓ коефициентът на честота и коефициентът на тежест на трудовите злополуки, които се включват при диференциране на размера на осигурителните вноски по групи икономически дейности в зависимост от степента на риска;
- ✓ коефициентът на трудов травматизъм за прилагане през 2022 г., съгласно Наредба за задължително застраховане на работниците и служителите за риска „трудова злополука“.

Данните за икономическите дейности с коефициент на трудов травматизъм, равен или по-висок от средния за страната, са предоставени на МТСП.

Осъществен е методически контрол на съставените през 2021 г. протоколи и е оказана експертна помощ при разследване на трудовите злополуки и проучване на професионалните болести.

Подготвени са материали и предложения за включване в Националната програма за безопасност и здраве при работа 2022 – 2024 г. и са подадени данни за трудовия травматизъм и дейности за изпълнение от компетентността на НОИ.

Обработена е информацията за трудови злополуки, необходима за определяне на размерите на осигурителните вноски за фонд ТЗПБ на ДОО по групи икономически дейности за прилагане през 2022 г.

Утвърден нов образец на Декларация за трудова злополука (Обр. О-11/2022/НОИ).

Разработени са нови формуляри – „Заявление за издаване на удостоверение“, „Удостоверение за наличие или липса на трудови злополуки“ и корекция в обяснителната част на „Процедура за получаване на удостоверение за наличие или липса на трудови злополуки“, които са публикувани на сайта на института.

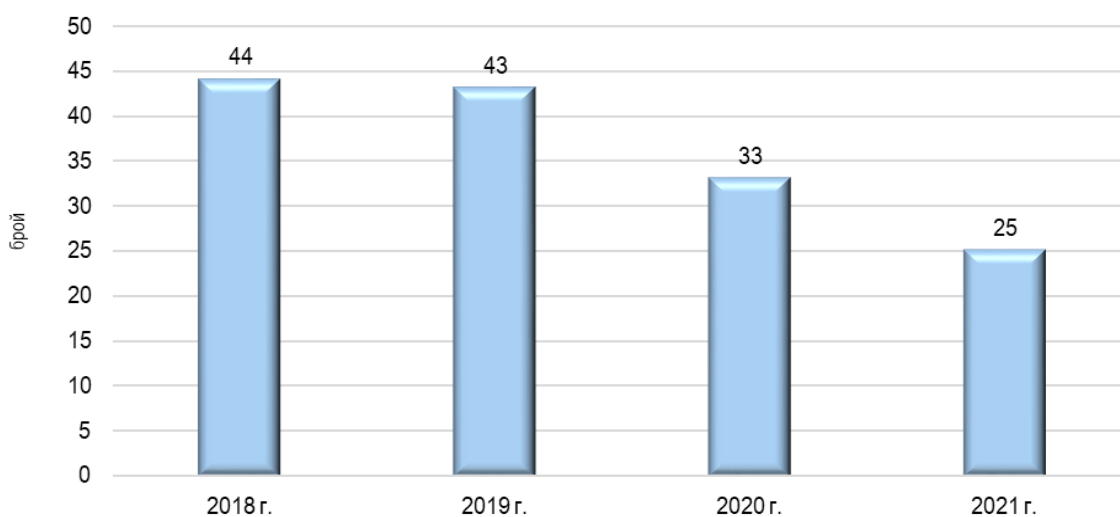
Изготвени са регистри на дейностите по обработване на лични данни – Регистър „Трудови злополуки“ и Регистър „Професионални болести“.

5.2. Професионални болести

Във връзка с дейностите, свързани със съобщаване, проучване и регистриране на професионалните болести през 2021 г. в териториалните поделения са получени общо 29 бързи известия за съмнение за професионална болест. Открити са 26 досиета за професионални болести, а при 3 случая производството е прекратено поради неспазване на условията за съобщаване. Териториалните поделения, в които са открити досиета по получени бързи известия през 2021 г. са: Перник – 4, Пловдив – 4, Смолян – 4, София-град – 3, Стара Загора – 3, Габрово – 2, Плевен – 2, София-област – 2, Велико Търново – 1 и Хасково – 1.

Отказ за разглеждане на бързи известия и издаване на заповед за прекратяване на производството са извършени от ТП на НОИ в Перник, София-област и Ямбол – по 1. В останалите 17 ТП не са получени бързи известия за съмнение за професионална болест.

Запазва се установеното ниско ниво на случаите със съмнение за професионална болест, като заболялите лица със съмнение за професионален характер на заболяванията през 2021 г. са 25.

Фигура № 9 : Брой лица със съмнение за професионална болест за периода 2018 – 2021 г.

Структурата на професионалната патология през 2021 г. показва, че най-много бързи известия са изпратени за:

- ✓ респираторни заболявания – 10 случая, от тях 5 случая на смесена пневмокониоза и по 1 случай на силикоза, азбестоза, сидероза, токсична пневмофиброза и хроничен бронхит;
- ✓ неврологични и мускулно-скелетни заболявания – 11 случая, от които 10 са от физическо натоварване, а 1 е свързан с въздействие на вибрации;
- ✓ заболявания на сензорните органи – 3 случая на загуба на слуха от шумово въздействие;
- ✓ злокачествени заболявания – 1 случай, свързан с въздействие на йонизиращи лъчения и 1 случай, свързан с експозиция на азбест при работа.

През 2021 г. от териториалните поделения са изготвени общо 24 протокола за извършено проучване на случаи със съмнение за професионална болест. От тях 20 са по бързи известия, получени през 2021 г. и 4 по бързи известия, получени през предходната година. Изготвените протоколи по териториални поделения са както следва: Перник – 5, Пловдив – 4, София-град – 3, Плевен – 2, София-област – 2, Благоевград, Варна, Велико Търново, Враца, Габрово, Смолян, Стара Загора и Хасково по 1 брой.

III. ЕВРОПЕЙСКИ РЕГЛАМЕНТИ И МЕЖДУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Националният осигурителен институт е компетентната българска институция и служба за връзка по прилагане разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004, Регламент (ЕО) № 987/2009, Регламент (ЕИО) № 1408/71, Регламент (ЕИО) № 574/72 и международните договори в областта на социалното осигуряване и социалната сигурност по отношение на:

- Паричните обезщетения за болест, майчинство и помощите при смърт;
- Паричните обезщетения за безработица;
- Пенсиите за осигурителен стаж и възраст, инвалидност и наследствените пенсии.

Поради спецификата на дейностите, произтичащи от ангажиментите на НОИ като компетентната българска институция по прилагането на Общностното право в областта на координацията на системите за социално осигуряване и международните договори в тази сфера, дейността е организирана, както следва:

- Преценката на права на парични обезщетения за безработица, болест, майчинство и помощите при смърт се извършва от териториалните поделения на НОИ;
- Кореспонденцията с чуждестранните осигурителни служби по въпроси, свързани с паричните обезщетения за безработица, болест, майчинство и помощите при смърт; издаването и изискването на структурирани електронни документи (СЕД) и преносими документи (ПД) в тази област се извършва в ЦУ от дирекция „Европейски регламенти и международни договори“;
- Преценката на пенсионни права и кореспонденцията с чуждестранните осигурителни служби за лицата с постоянен и настоящ адрес в Република България се извършва от съответното териториално поделение на НОИ, а за лицата с постоянно пребиваване в друга държава-членка на ЕС/ЕИП или държава, с която се прилага международен договор в областта на социалното осигуряване и социалната сигурност от дирекция „Европейски регламенти и международни договори“ в централно управление на НОИ.

Дейността по прилагане на европейските регламенти и двустранните договори в областта на социалното осигуряване и социалната сигурност, по които Република България е страна, през 2021 г. може да бъде обобщена в следните направления:

1. Краткосрочни обезщетения по европейски регламенти и международни договори

Националният осигурителен институт организира и координира дейността по отпускане, изменение, спиране, прекратяване, възобновяване и изплащане на краткосрочните обезщетения по регламентите на Европейския съюз и международните договори в областта на социалното осигуряване. Информацията относно изготвените документи в изпълнение на дейностите по обработване на структурирани електронни документи и преносими документи, писма до лица, осигурителни служби в други държави и ТП на НОИ, отговори на запитвания и становища за четири годишен период е посочена в таблицата, като следва:

Таблица № 19 : Показатели, свързани с краткосрочните обезщетения по европейските регламенти и международните договори за периода 2018 – 2021 г.

Показатели	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Брой подписани документи по обработване на структурирани електронни документи и преносими документи, писма до лица, осигурителни служби в други държави и ТП на НОИ, отговори на запитвания и становища	14 364	20 299	25 788	14 465
Брой изнесени към държави-членки от ЕС/ЕИП парични обезщетения за безработица, отпуснати по законодателството на Република България	51	46	38	22
Брой изнесени парични обезщетения за безработица от други държави-членки на ЕС/ЕИП в Република България	530	621	736	596
Брой лица, за които са изпратени искания за възстановяване размера на изплатените в Република България парични обезщетения за безработица, които по време на последната си заетост в ДЧ са пребивавали в Република България	14 001	15 432	17 922	14 322
Брой лица, за които са получени искания за възстановяване размера на изплатените в друга ДЧ парични обезщетения за безработица, които по време на последната си заетост в Република България са пребивавали в другата ДЧ	11	16	17	33
Брой издадени формуляри РБ/РМ 101, във връзка с прилагане разпоредбите за приложимото законодателство на Договора между Република България и Република Северна Македония за социално осигуряване	4	23	28	40
Брой изготвени отговори на запитвания, свързани с краткосрочните обезщетения по европейските регламенти и международните договори на запитвания, получени по електронната поща	173	216	623	331

2. Пенсионно осигуряване по европейски регламенти и международни договори

Във връзка с отпускането, изменянето, спирането, прекратяването, възобновяването и изплащането на пенсии по регламенти на Европейския съюз и международни договори в областта на социалното осигуряване на лица, които пребивават в чужбина, за периода 2018 – 2021 г. в следващата таблица са посочени реализираните резултати от извършените дейности:

Таблица № 20 : Показатели, свързани с отпускане на пенсии по европейски регламенти и международни договори за периода 2018 – 2021 г.

Показатели	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Брой изготвени разпореждания за пенсии и добавки	3 996	3 361	4 156	3 511
Брой изготвени формуляри по европейски регламенти и двустранни договори	7 683	6 603	6 311	3 583
Брой изпратени писма	23 652	24 032	20 249	14 392
Брой лица, за които са прехвърлени суми към институции на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ, съответстващи на актюерския еквивалент на придобити в България пенсионни права	24	13	20	7
Брой лица, за които са изготвени справки за предварителен размер на актюерския еквивалент на пенсионните им права във връзка с прехвърляне на пенсионни права към институции на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ	29	20	38	13

Информация за броя на пенсионерите, на които НОИ изплаща пенсии по европейски регламенти и международни договори, е представена в следващата таблица:

Таблица № 21 : Брой пенсионери, на които НОИ изплаща пенсии по европейски регламенти и международни договори за периода 2018 – 2021 г. (към 31 декември на съответната година)

Брой пенсионери	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Брой пенсионери, живеещи постоянно в чужбина и получаващи български пенсии, изплащани от НОИ, в т.ч.:	28 027	27 962	27 805	27 461
Пенсионери, пребиваващи в държавите – членки на ЕС и в държавите, с които се прилагат двустранни международни договори в областта на социалната сигурност	12 617	13 173	13 729	14 158
Пенсионери живеещи в Република Турция и получаващи пенсии по Споразумението с Република Турция	15 410	14 789	14 076	13 303
Брой пенсионери, получаващи чужди пенсии в България, изплащани с посредничеството на НОИ, в т.ч.:	9 101	9 261	6 574	6 650
Пенсионери, получаващи пенсия от Германия	2 621	2 710	*	
Пенсионери, получаващи пенсия от Руската федерация	5 426	5 460	5 449	5 465
Пенсионери, получаващи пенсия от Украйна	926	963	993	1 037
Пенсионери, получаващи пенсия от Република Молдова	128	128	132	148

Забележка: * От 01.07.2020 г. пенсиите от Германия не се изплащат чрез посредничеството на НОИ.

3. Методическа дейност, процесуално представителство и контрол

Във връзка с осъществяването на методическата дейност по прилагането на регламентите на Европейския съюз и международните договори в областта на социалното

осигуряване през 2021 г. са обработени 3 677 документа. На ТП на НОИ са предоставени 23 указателни писма и информация, постъпили от чужди компетентни институции.

Изготвени са 209 становища по конкретни казуси и по принципни въпроси, и са предоставени 217 отговора на запитвания, постъпили по електронната поща.

Извършен е контрол на 42 конкретни досиета от ТП на НОИ, чрез изискване на информация и преценка относно правилността и законосъобразността на предприетите действия от длъжностните лица.

На българския СОЛВИТ център е предоставена информация по 223 случая във връзка с прилагане на европейските регламенти в областта на социалната сигурност относно пенсиите и краткосрочните обезщетения

За периода 2018 – 2021 г. са изготвени 210 проекта на решения на управителя на НОИ, разпределени, както следва:

Таблица № 22 : Изготвени проекти на решения на управителя на НОИ за периода 2018 – 2021 г.

Изготвени проекти на решения на управителя на НОИ	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Общ брой решения, в т.ч.:	73	55	37	45
Решения, с които е отхвърлена жалбата като неоснователна	70	53	25	34
Решения, с които е отменено издаденото разпореждане	–	1	8	2
Решения, с които е прекратено производството по обжалване и жалбата е оставена без разглеждане, поради пропуснат срок	3	1	3	7

Информация за осъщественото процесуално представителство по дела и спорове, касаещи въпроси във връзка с европейски регламенти и международни договори е представена в таблицата, както следва:

Таблица № 23 : Процесуално представителство за периода 2018 – 2021 г.

Процесуално представителство	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Общ брой дела	24	20	25	18
1. Приключили дела, в т. ч.:	15	9	18	13
○ Решени в полза на НОИ	9	6	9	7
○ Прекратено производство по жалбата на лице	1	–	3	2
○ Отменени решения на управителя на НОИ	5	3	6	4
2. Неприключени производства, в т. ч.:	9	11	7	5
○ В Административен съд София-град	6	8	5	4
○ Във Върховен административен съд	3	3	2	1

IV. ЕЛЕКТРОНЕН ОБМЕН, ДИГИТАЛИЗАЦИЯ И АРХИВИ

Основните насоки на дейността са: разработването и методологията, организирането и осъществяването на контрол във връзка със създаване и функциониране на осигурителния архив на НОИ и електронен обмен на данни чрез системата за електронен обмен на данни за социална сигурност (EESSI) между България и държавите-членки на Европейския съюз, чрез ефективни технологични решения.

Дейността на осигурителния архив е регламентирана с разпоредба в Кодекса за социално осигуряване, съгласно която при прекратяване на дейността на осигурителите, които нямат правоприменик, разплащателните ведомости се предават в съответното териториално поделение на НОИ, освен ако в закон не е определен друг ред за съхраняването им. В Централно управление е обособено звено, което организира, ръководи и контролира дейността по приемане, съхранение

и използване на разплащателните ведомости и трудовоправни документи, доказващи трудов/осигурителен стаж и осигурителен доход, а приемът на документи се извършва в териториалните поделения на НОИ. Предадените разплащателни ведомости и трудовоправни документи се съхраняват в обособени за целта архивохранилища, а електронната им обработка се извършва в Центрове за електронна обработка. Основната цел на осигурителния архив е издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход (Обр. УП-13, Обр. УП-14, Обр. УП-15, Обр. УП-17 и Обр. УП-17а), както и служебни бележки по чл. 45, ал. 2 от ЗДДФЛ. Удостоверенията са необходими на заинтересованите лица при ползване на пенсионни права и обезщетения. За подобряване качеството на предлаганата услуга, НОИ изгражда електронен осигурителен архив, данните от който се използват за изчисляване и отпускане на пенсиите и паричните обезщетения.

След като в началото на 2020 г. българските компетентни институции успешно стартираха обмен на социалноосигурителна информация по електронен път през защитената среда EESSI значително нарасна обема на обменяната информация между България и държавите-членки на Европейския съюз. За да бъдат гарантирани непрекъсваемостта и качеството на предоставяните услуги, ще бъде изградена национална система, която да се използва от четирите държавни, администрации, участници в обмена НОИ, НАП, НЗОК и АСП. Националният осигурителен институт е водещата институция при изграждането на напълно интегрирано със съществуващите национални системи, собствено за България, софтуерно решение за електронен обмен, което радикално ще разшири възможностите за автоматизация на процесите по обмена.

Във връзка с продължаващата епидемична обстановка в страната, са предприети адекватни мерки и се установи добра координация при осъществяването на дейностите по прием на ведомостите на прекратени осигурители без правоприменик и издаване на удостоверения за осигурителен стаж/ доход.

През 2021 г. дейността може да бъде систематизирана в следните направления:

1. Методология на осигурителния архив

Съобразно влезлите в сила от 01.01.2021 г. промени в Инструкцията за изменение и допълнение на Инструкция № 5/2005 г. за приемане и съхраняване на разплащателни ведомости и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правоприменик (ИИДИ), са предприети действия по привеждане в съответствие на методологията по осъществяване на дейността на осигурителния архив. Изготвени са указания до териториалните поделения и са извършени промени по формата и съдържанието на образците на формуляри, като се въведе единна практика по съставянето и издаването им във всички териториални поделения на НОИ.

Ново направление в дейността е приемът на електронни документи, като за обезпечаването му е изготвена „Процедура за приемане, съхраняване и използване в ТП на НОИ на ведомости за заплати и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правоприменик, създадени като електронни документи“.

Във връзка с промените в Инструкция № 5/2005 г., бяха извършени промени в наименованията на административните услуги, както и заличаване на административни услуги. Наред с промените се извърши и преглед по целесъобразност на електронните административни услуги, предвид основанието за издаване на удостоверение от НОИ за изпълнено законово задължение от осигурителя, независимо дали има или няма наети лица. С оглед удобство на клиентите, се запази възможността за ползване на двете електронни услуги, като за целта се извърши актуализиране на информацията във формата на е-услугата и на електронната услуга, предоставяна през Единен портал за достъп до електронни административни услуги (ЕПДЕАУ).

Съгласно изискванията на Закона за електронното управление (ЗЕУ) се извърши анализ и проверка за съответствие на административните услуги, касаещи дейността на осигурителния архив. В резултат от предприетите действия, всички административни услуги, вкл. електронните административни услуги, са приведени в съответствие с промените.

В изпълнение на изискването на ДА „Електронно управление“ за актуализиране и предоставяне на информация, свързана с въвеждане в реална експлоатация на надградения ЕПДЕАУ, се извърши категоризация на услугите по дейността на осигурителния архив.

За осигуряване на информираност на потребителите на административни услуги, своевременно са публикувани актуализираните формуляри на образци, както и информационните материали на сайта на НОИ.

Относно дейността, свързана с унищожаване на документи с изтекъл срок на съхранение, в резултат на практическия опит и с цел коректно отчитане на унищожените дела е изготвено указание до ТП. Актуализирана е табличната форма, която служи за проследяване и обобщаване на подадените данни по съответния показател, както и организацията на електронното съхранение на постъпилите документи.

През 2021 г. се постави началото на допълнителна дейност, отнасяща се до инвентаризация на наличните в ТП дела на осигурители с прекратена дейност. В тази връзка е изготвено указание за ежегодното провеждане и отчитане на дейността, и са обобщени резултатите от извършената инвентаризация.

Извършен е преглед и актуализация на наименованията на Типовата номенклатура, в раздела за функционално направление осигурителен архив, като е изготвено становище, съобразно анализа на сроковете по различните видове документи.

Текущо се оказва методическа помощ на служителите от отделите/секторите по дейността на осигурителния архив към териториалните поделения и се извършва постоянен контрол на ежемесечните показатели на дейността, включително за спазване на законоустановения срок на издадените удостоверения за осигурителен стаж и доход. Изготвят се указания и становища по актуални теми и въпроси, свързани с дейността.

Оказано е съдействие на осигурените лица по издирване на архивните документи на прекратени осигурители, за които няма данни в информационната система на НОИ за ведомостите за заплати. Продължи да се прилага създадената добра практика по намиране на информация за местонахождение на документите на закрити предприятия с правопреемник.

Издадени са заявените удостоверения за направени осигурителни вноски и зачетен осигурителен стаж на лица, които са се осигурявали към Съвета за взаимно осигуряване на членовете на трудово-производителните кооперации (СВОЧ на ТПК) на основание §13 от ПЗР на КСО, чрез приоритетно прилагане на служебното начало.

Осъществяван е постоянен контрол на ежемесечните показатели по дейността, включително за спазване на законоустановения срок на издадените удостоверения за осигурителен стаж и осигурителен доход.

През 2021 г. са подготвени, чрез селектиране в базата данни (формален Регистър), физически извадени от архива и предадени за унищожаване 357 осигурителни картона с изтекъл 50 годишен срок за съхранение.

2. Осигурителен архив в ТП на НОИ

През 2021 г. в териториалните поделения на НОИ е приета документация (чл. 5, ал. 10 от КСО; чл. 6 от Инструкция № 5) на 2 816 прекратени осигурители с 29 518 дела и 3 239 837 листове.

Таблица № 24 : Приета документация на осигурители, дела и листове по ТП на НОИ през 2021 г.

ТП на НОИ	Осигурители (брой)	Дела (брой)	Листове (брой)
1. Благоевград	109	1 039	101 929
2. Бургас	194	1 816	223 969
3. Варна	181	833	84 825
4. Велико Търново	93	664	83 645
5. Видин	25	100	8 419
6. Враца	107	302	21 880
7. Габрово	43	153	13 183
8. Добрич	70	691	64 972
9. Кърджали	30	547	71 613
10. Кюстендил	47	1 267	87 384
11. Ловеч	37	465	68 045
12. Монтана	28	265	52 466
13. Пазарджик	72	338	29 213
14. Перник	31	1 127	112 910
15. Плевен	69	658	70 660
16. Пловдив	251	3051	198 019
17. Разград	39	164	20 423
18. Русе	87	993	131 819
19. Силистра	70	483	52 175
20. Сливен	81	1 503	152 656
21. Смолян	70	511	49 516
22. София-град	637	6 090	716 918
23. София-област	52	1 415	148 028
24. Стара Загора	151	2 181	344 594
25. Търговище	42	108	7 553
26. Хасково	96	1 534	130 158
27. Шумен	66	298	17 399
28. Ямбол	38	922	175 466
ОБЩО:	2 816	29 518	3 239 837

В разпределението по териториални поделения на приетата документация през 2021 г. с най-голям брой приети осигурители са ТП на НОИ: София-град с 637 бр., Пловдив с 251 бр. и Бургас със 194 бр. С най-голям брой приети дела е ТП на НОИ София-град с 6 090 дела (20,6% от общия брой), съдържащи 716 918 листове (22,1% от общия брой).

Приемът на документи на прекратени осигурители без правоприменник е един постоянен, регулярен процес, като за периода 2018 – 2021 г. в осигурителния архив на НОИ е приета документацията на 10 869 осигурители със 134 366 дела и 13 997 869 листове.

Таблица № 25 : Общ брой приета документация на осигурители, дела и листове през периода 2018 – 2021 г.

Показатели	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	ОБЩО
Брой осигурители	2 573	2 769	2 711	2 816	10 869
Брой дела	46 704	31 239	26 905	29 518	134 366
Брой листове	4 704 657	3 537 517	2 515 858	3 239 837	13 997 869

През 2021 г. документите, иззети по нареждане на ръководителя на ТП на НОИ въз основа на мотивирано предложение на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигурителния архив в териториалното поделение, при определени в Инструкция № 5 (чл. 6) обстоятелства, са на 149 осигурители със 7 893 дела, което е с 1 408 бр. повече от иззетите дела през 2020 г. (6 485). Разпределението по ТП показва, че с най-голям брой иззета документация са поделенията в София-град (2 417), гр. Сливен (1 132) и гр. Хасково (1 085).

Приетите заявления-декларации при прекратяване на дейността на осигурителите, които нямат правоприменник (по чл. 5, ал. 10 от КСО) за 2021 г. са 7 307, което е с 297 повече в сравнение с 2020 г. (7 010). Издадените удостоверения (по чл. 5, ал. 10 от КСО) за 2021 г. са 6 990, което е с 91 по-малко от 2020 г. (7 081).

Общият брой заявления по чл. 32, ал. 1 от Инструкция № 5 за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и осигурителен доход, постъпили от граждани и по служебен път са 43 006, а тези по чл. 32, ал. 7 от инструкцията са 33 293.

Основните показатели, които отразяват практическата дейност по използване на ведомостите за заплати и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правоприменник са брой издадени удостоверения за осигурителен стаж и доход, удостоверения за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред и уведомителни писма за отказ за издаване на документ.

Общият брой издадени удостоверения за осигурителен стаж и осигурителен доход (УП-13, УП-14, УП-15, УП-17, УП-17а) от осигурителния архив на НОИ за 2021 г. е 68 363, което е с 3 273 бр. повече спрямо 2020 г. (65 090). Разпределението на издадените удостоверения по видове и уведомителни писма за отказ през периода 2018 – 2021 г. е показано в следващата таблица.

Таблица № 26 : Брой издадени удостоверения по видове и писма за отказ за периода 2018 – 2021 г.

Удостоверение	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	ОБЩО
УП-13 (за трудов и осигурителен стаж) и УП-14 (за осигурителен стаж на земеделски стопанин-кооператор)	28 405	28 676	26 452	32 130	115 663
УП-15 (за осигурителен доход)	41 312	35 437	38 513	36 072	151 334
УП-17 и УП-17а (за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред) *	182	209	125	161	677
ОБЩО:	69 899	64 322	65 090	68 363	267 674
Удостоверения и заверени копия, издадени от документалния масив на НОИ	2 011	2 304	2 515	4 698	11 528
Уведомителни писма за отказ	28 889	27 635	25 080	24 741	106 345

*Забележка: *Издават се в случаите, в които лицето не фигурира в приетите в ТП на НОИ разплащателни ведомости и трудовоправни документи (УП-17) и когато разплащателните ведомости и трудовоправни документи на определен осигурител не са приети в ТП на НОИ (УП-17а).*

Контролът върху допуснатите просрочени заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход се осъществява от централно управление. Осъществяването на контрол върху сроковете за издаване на удостоверителните документи е предпоставка за своевременното и качествено предоставяне на административните услуги. Оказва се и методическа помощ на териториалните поделения по отношение на допуснатите просрочени заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Документите по чл. 30, ал. 1, дубликати на издадени документи по чл. 34, ал. 3 от Инструкция № 5, удостоверения и заверени копия на документи, издадени по данни от документалния масив през 2021 г. са 4 698, което е с 2 183 повече спрямо 2020 г. (2 515).

Броят на уведомителните писма за отказ за издаване на документи за осигурителен стаж и осигурителен доход през 2021 г. възлиза на 24 741. Стойността на показателя бележи понижение с 339 спрямо 2020 г. (25 080).

Постъпилите жалби от физически и юридически лица през 2021 г. са 119, при 92 през предходната година.

През 2021 г. подадените заявления чрез електронните административни услуги са, както следва:

- ✓ Издаване на удостоверение за трудов/осигурителен стаж и осигурителен доход от осигурителния архив на НОИ – 75 бр.;
- ✓ Издаване на удостоверение на прекратени осигурители, които нямат правопреемник – 527 бр.

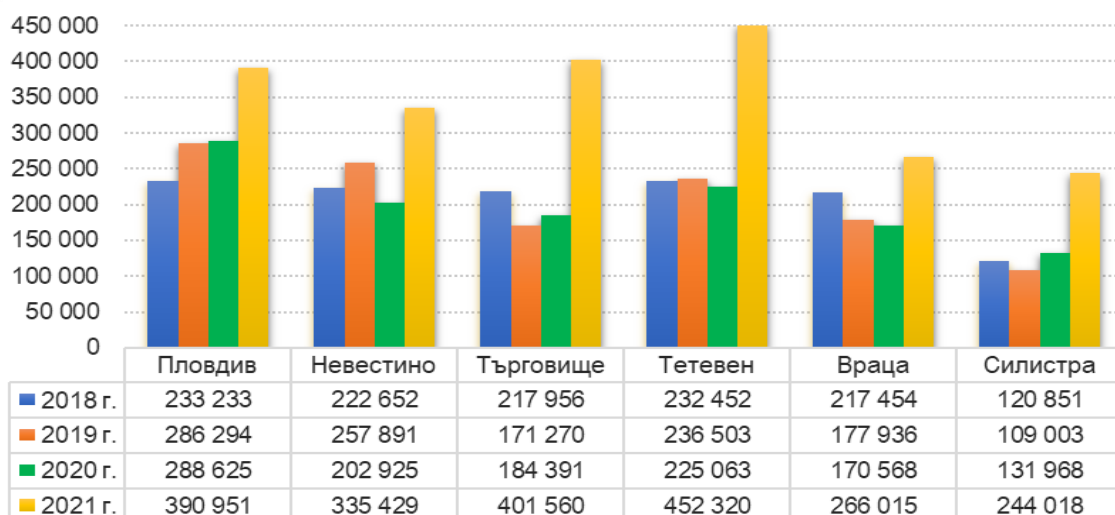
3. Дигитализация и електронен осигурителен архив

В изпълнение на чл. 5, ал. 12 от КСО, в Националния осигурителен институт е създадена и се поддържа информационна система за разплащателните ведомости на прекратени осигурители без правопреемник, данните от която се използват за изчисляване и отпускане на пенсии и парични обезщетения. Отсъствието на регламент за опазване на разплащателната документация на осигурители за периода 1990 – 2005 г. създаваше пред заинтересованите лица трудности и често невъзможност да се снабдят с документи за осигурителен стаж и доход, а в контекста на предприетите реформи в областта на пенсионното осигуряване, възможността за доказване на осигурителен стаж придобива все по-сериозно социално значение.

Функционирането на електронен осигурителен архив съкращава технологичното време за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход, подобрява информираността и обслужването на гражданите при реализиране на осигурителните им права.

В резултат от възприетия подход за окрупняване на документалните масиви на териториален принцип, НОИ изгради шест Регионални архивни центрове. Дейностите по дигитализация се реализират в Центрове за електронна обработка към териториалните на НОИ – Пловдив, Кюстендил, Търговище, Ловеч, Враца и Силистра. Обект на сканиране и индексирание са ведомостите за заплати, обхващащи периода 01.01.1980 – 31.12.1996 г.

Процесите по сканиране и индексирание на данни намират количествено изражение във функциониращия справочен модул, част от интегрираната информационна система, обслужваща дейността. За осъществяване на контролна функция, се проследяват както обема на електронно архивирани документи (страници, дела), така и изпълнението на поставените нормативи за работа на операторите по сканиране и индексирание. Актуализираните през 2021 г. месечните отчети дават възможност за съпоставка на резултатите от работата на отделните центрове, съобразно разполагаемите ресурси.

Фигура № 10 : Брой индексирани страници за всеки ЦЕО за периода 2018 – 2021 г.

Център за електронна обработка – Пловдив

Регионалният архивен център в Пловдив осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документация на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Пловдив, Пазарджик и Смолян. Той е първият център реализирал концепцията за концентриране на документацията на няколко ТП на НОИ на регионален принцип. И на този етап, Центърът за електронна обработка (ЦЕО) в Пловдив е основен за обезпечаване дигиталната обработка на документация за ТП на НОИ в Южна България.

И през 2021 г. ЦЕО – Пловдив постига 100% изпълнение на утвърдения индивидуален норматив за индексирани данни (1 200 въведени редове). Традиционно, количествените параметри отчитат балансирано протичане на процесите и много добра организационна практика. В периода март – декември 2021 г. ЦЕО – Пловдив изпълняваше и график за електронна обработка.

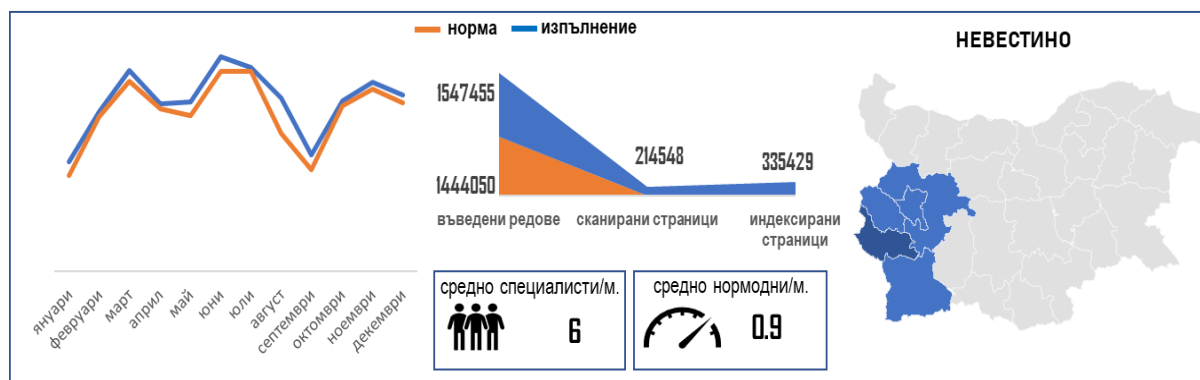
Спрямо предходната година по показателя брой индексирани редове отчитаме устойчива тенденция за поддържане на баланс: през 2020 г. е 2 135 155 , а през 2021 г. е 2 084 387.

Център за електронна обработка – Невестино

Регионалният архивен център в с. Невестино осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документация на прекратени осигурители,

развивали дейност на територията на областите София-град, София-област, Благоевград, Перник и Кюстендил. В него е разположен комплекс от архивни халета и по мащабите си, това архивохранилище няма аналог в системата на НОИ.

В процеса на дигитализация се спазва принципа за равномерно разпределение на осигурителите от посочените пет ТП за да се осигури и относително равен дял на данните в електронен формат. Специфична особеност на центъра е, че поради приоритетната дигитализация на осигурители от национално значение, с широка структура в страната, данните от електронния архив се използват системно в структурите на осигурителен архив в цялата страна.

Отчетените количествени параметри също показват 100% изпълнение на утвърдените нормативи за индексирани, видно от инфографиката. През 2021 г. са индексирани 1 547 455 редове (при 1 392 586 през 2020 г.).

Център за електронна обработка – Търговище

Регионалният архивен център в Търговище осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документация на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Варна, Разград и Търговище. Той е третият поред архив на НОИ с функциониращ център за електронна обработка. От 2011 г. в ЦЕО – Търговище беше въведена нова модулна система за сканиране и индексирани, бяха възприети нови модели за окачествяване на процесите и към момента има ключова роля за електронната обработка на осигурители от областите Бургас, Шумен и Русе, които участват в графици за електронно архивиране.

Количествените параметри на дейността в ЦЕО – Търговище показват 100% изпълнение на утвърдените нормативи и този баланс е поддържан в условията на успешно изпълнен график за електронно архивиране. Броят на индексирани редове се запазва на нивото на предходната година като през 2021 г. е 1 495 205 (при 1 509 139 през 2020 г.).

Център за електронна обработка – Тетевен

Регионалният архивен център в Тетевен осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документацията на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Плевен, Велико Търново, Габрово и Ловеч. Процесът по дигитализация стартира в Тетевен през 2011 г., успоредно с въвеждането на нова система от модули за сканиране, индексирание и контрол. Постепенно беше възприет модел за равномерност в обработката на осигурители от предаващите документация ТП на НОИ.

Количествените параметри на дейността показват 100% изпълнение на утвърдените нормативи. Броят на индексирани редове се запазва на нивото на предходната година, като през 2021 г. е 1 251 415, при 1 291 429 през 2020 г.

Център за електронна обработка – Враца

Регионалният архивен център във Враца осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документацията на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Монтана, Видин и Враца. Центърът за електронна обработка функционира от 2013 г. и осигурява електронната обработка за Северозападна България. По отношение на архивния център беше приложен нов подход при въвеждане на служителите за работа с модулната информационната система чрез задължителен период за тестване при по-нисък норматив на работа, възприе се нов модел на преместване на документалните масиви целящ минимизиране на рисковете от издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход извън регламентирания срок и др. мерки, осигуряващи оптималното функциониране на архива.

По количествени параметри на дейността и ЦЕО Враца е постигнато 100% изпълнение на утвърдените нормативи за индексирание, което е индикация и за добро приоритизиране на осигурителите, обект на дигитализация. Броят на индексирани страници бележи известен

спад от 1 640 436 редове през 2020 г. на 1 625 566 през 2021 г., като отклонението е в рамките на допустимото, особено в условията на нормиран труд.

Център за електронна обработка – Силистра

Регионалният архивен център в Силистра осъществява дейности по прием, съхранение, дигитализация и използване на документация на прекратени осигурители, развивали дейност на територията на областите Добрич и Силистра. Решението за изграждане на ЦЕО към ТП на НОИ – Силистра е в отговор на обективната невъзможност процесите по дигитализация на териториалните поделения от Североизточна България (Русе, Шумен, Варна, Силистра, Добрич, Разград и Търговище) да се осъществяват само на територията на действащия регионален архивен център в Търговище, чиито ресурси – човешки, материални и финансови не позволяват дигитализация и съхранение на документация в такъв мащаб.

Количествените параметри на дейността в ЦЕО Силистра са изпълнени на 100% съгласно утвърдените нормативи, а при броя на индексирани страници се отчита повишение с 27,1 на сто през 2021 г. (1 080 243) спрямо 2020 г. (849 443).

През 2021 г. продължи практиката за въвеждане на графици за електронно архивиране в ЦЕО, с цел разширяване обхвата на дейността в териториалните поделения, които функционират като локални архивохранилища.

Центровете за електронна обработка в Пловдив и в Търговище изпълняваха график за електронна обработка, като за всяко ТП бяха осигурени по 51 работни дни за електронно архивиране на документацията, а количественото изражение на процесите сканиране и индексирание беше обвързано изцяло с индивидуалната норма, щатната численост на специалистите в центъра и тяхната заетост през съответния период.

При избора на осигурител/и, чиято документация да премине електронна обработка, възможните критерии при преценката са осигурители, чиято документация се използва интензивно за издаване на документи за осигурителен стаж и доход или осигурители, за чиято документация съществува риск от унищожаване на информацията, поради лошо качество на хартиения носител.

Обхватът на графиците е както следва: в ЦЕО – Пловдив предаваха документация ТП на НОИ – Стара Загора, Хасково, Сливен и Кърджали, а в ЦЕО – Търговище документация предаваха ТП на НОИ – Русе, Бургас и Шумен.

Обща характеристика за двата центъра е, че в режим на график, служителите са ангажирани с допълнителни организационни и координиращи функции, свързани с приемателно-предавателни процедури между локалните и обединения архив, както и с детайлно планиране на обема и типа документация, които ще подлежат на обработка. Условие за ефективност на работните процеси е постигане и поддържане на баланс между изпълнение на установените нормативи за индексирание и количеството електронно обработени страници. Тези задължения се реализират в условията на зададени от предаващите документация осигурители, което е допълнителен усложняващ работата фактор. Целта е издаването на документи за осигурителен стаж и доход въз основа на данните от електронния архив да обхване равномерно всички териториални структури от системата на осигурителния архив на НОИ.

Ако броят на въведените редове е показател за измерване производителността на отделните специалисти и на центровете, то броят на индексиранияте страници показва обема на преминалите електронна обработка документи. Общият брой индексирани страници, генериран от електронния архив във всички центрове през 2021 г. възлиза на 2 090 293 страници (при 1 203 540 през 2020 г.), като посоченото количество обработени страници в ЦЕО през 2021 г. отговарят на общо 9 084 271 (8 818 180 през 2020 г.) въведени редове.

За периода 2018 – 2021 г. работните процеси протичат балансирано и ефективно, като ясно се очертава възходяща тенденция при броя на електронно обработените страници.

4. Методология на електронния обмен

Методологията на електронния обмен организира, координира и методически ръководи дейностите свързани със системата за електронен обмен на данни за социалната сигурност EESSI, в изпълнение на задълженията на НОИ като компетентна институция по прилагането на регламентите на Европейския съюз в областта на социалното осигуряване.

През 2021 г. е осъществена кореспонденция с договарящите се държави-членки във връзка с подписване на Споразумението за обявяване на съвместни обществени поръчки (Joint Procurement Agreement), с което се регулира процесът по предаването на RINA от Европейската комисия на държавите-членки. Извършени са преглед и анализ на изпратените проекти на Споразумение, както и на дължимите от България вноски. Подготвено е Споразумение за вътрешно сътрудничество между НОИ, НАП, НЗОК и АСП, касаещо отговорностите и задълженията по Споразумението за обявяване на съвместни обществени поръчки.

Периодично са изготвяни становища във връзка с постъпили в Европейската комисия искания за промяна на компоненти, функционалности и процедури свързани със системата за електронен обмен на информация EESSI.

В изпълнение на проект REFORM/SC2020/074 „Техническа помощ за дигитализация и управление на знанието в социалноосигурителния архив“ са проведени множество работни срещи с представители на консултанта във връзка с необходимостта от предоставяне на становища по технологичните решения относно дигитализацията на електронния осигурителен архив и визията за изграждане на архив на знанието в НОИ. Извършени са анализ и оценка на различните варианти на решения относно дигитализацията на електронния осигурителен архив и архива на знанието, вкл. в частта, касаеща бюджетирането. Окончателно е одобрен докладът на консултанта за представяне на варианти за технологични решения.

След приключилата миграция на приложението RINA към по-висока версия, поради промяна в бизнес модела, са установени 3 540 бизнес случаи (BUC), които не могат да бъдат прехвърлени по начин, по който комуникацията в тях да продължи. Поради обстоятелството, че тези бизнес случаи вече не са достъпни в Националното приложение за EESSI в НОИ, на териториалните поделения е изпратено указателно писмо относно начина, по който следва да се процедира с тези случаи, и е изисквана обратна връзка за възникналите проблеми. Проследен е и целият процес по архивиране на случаите.

С оглед обезпечаване функционирането на приложението RINA 2020 в новата версия, са организирани и осъществени тестове в предпродукционна и продукционна среда с други европейски компетентни институции. Периодично са предприемани действия във връзка с ефективното осъществяване на електронния обмен в системата EESSI в ТП на НОИ, като са организирани промени в организацията на работата с националното приложение.

Във връзка с работата на Националното приложение за EESSI в НОИ, от ТП е събрана информация за възникващи проблеми и потребностите от подобрения. Извършен е анализ и са обобщени необходимите промени, които да бъдат реализирани от изпълнителя в рамките на сключен договор. Осъществен е преглед на всички структурирани електронни документи и са изведени всички отделни полета, от които е необходимо да бъдат прехвърлени съответните данни. Извършен е анализ и са обобщени необходимите промени, подобрения и нови функционалности. Изготвени са и са предоставени заявки за разработване до изпълнителя. Извършени са необходимите тестове за съответствие на исканията и извършените от външния изпълнител промени във функционалностите на Националното приложение за EESSI в НОИ.

V. ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ

Националният осигурителен институт поддържа надеждна информационна система, която обезпечава всички функции по управлението и провеждането на държавното обществено осигуряване.

През 2021 г. продължи поддръжката и развитието на ИС на НОИ в условията на пандемията COVID-19 и въведените мерки за ограничаване на ефектите от нея, както следва:

- Осигурен е пълноценен и сигурен режим на работа от разстояние на заявените потребители от института;
- Предприети са действия в условията на завишено потребление за подобряване качеството на предоставяните електронни услуги и обслужване на потребителите им, вкл. чрез съвместни инициативи с ДА ЕУ;
- Актуализирана е технологията и програмното осигуряване за продължаване действието на експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК съгласно §20 от ПЗР на ЗМДВИП и са изготвени разпореждания;
- Осигурено е информационното обезпечаване на дейността по изплащане на компенсация/средства на работодатели с цел запазване на заетостта на работниците и служителите във връзка с ПМС № 416, ПМС № 93, ПМС № 213, ПМС № 322 и ПМС № 328;

- Разработена е технология и програмно осигуряване за изплащане на еднократна допълнителна сума от 50 лв. за месеците от януари до септември и 120 лв. за месеците от октомври до декември към пенсиите на всички пенсионери. Извършени са съответните промени в модулите от НСОИП и Локална база ЕРМД.

Дейностите, свързани с пълното информационно-технологично и комуникационно обезпечаване на процесите в института през изтеклата година, могат да се обобщят в следните области:

1. Функционални модули на ИС на НОИ

Информационната система на института е изградена от специализирани функционални модули според процесите, които обезпечават. Във връзка с измененията в нормативната уредба през годината всички промени в модулите на Информационната система на НОИ са своевременно реализирани. Основните дейности през 2021 г., насочени към развитието и усъвършенстването на отделните модули на информационната система и осигуряването на специализирана системна и програмна поддръжка на регистрите на института са следните:

1.1. Пенсии

Реализирани са в срок промените в модулите на Информационната система на НОИ, свързани с измененията в нормативната уредба за 2021 г.

Разработени са процедури и са изпълнени дейности, както следва:

- За служебно преизчисляване на пенсиите за трудова дейност по реда на чл. 102, ал. 1, т. 1 от КСО от 01.04.2021 г. Разработена е справочна информация, изготвени и заредени са разпореждания в Регистъра на разпорежданията;
- За преизчисляване на пенсиите за осигурителен стаж и възраст по реда на §9, ал. 2 от ПЗР на ЗБДОО за 2021 г.;
- За осъвременяване на пенсиите от 01.07.2021 г. на основание чл. 100 от КСО и ПМС № 200 от 23.06.2021 г. Изготвени са и са заредени разпореждания в Регистъра на разпорежданията;
- Промени в модули от НСОИП във връзка с преизчисляването на пенсиите по реда на §7д от ПЗР на КСО от 01.09.2021 г.;
- Промени в модули от НСОИП във връзка с §7е от ПЗР на КСО и ПМС 451/2021 г. от 25.12.2021 г. Изготвени са и са заредени разпореждания в Регистъра на разпорежданията.

Разработена е нова функционалност за предоставяне на информация за задържана и неизплатена сума за добавка по чл. 103 от КСО по Механизма лична помощ. Актуализирани са и са разработени нови процедури и функционалности в модулите на НСОИП.

Създадени са нови връзки и функционалности и допълнителни контролни процедури в модулите, чрез което се свежда до минимум вероятността за допускане на грешки и се гарантира изплащането на суми от пенсии в правилни размери. Част от извършените промени се отнасят до програмен продукт „Регистър на длъжниците“, като е създадена възможност за автоматично формиране на разпореждане, с което се задължават наследниците да възстановят неоснователно изплатени суми за пенсия на починал пенсионер. Създадена е и нова функционалност в регистъра относно служебно отписване на вземанията на НОИ поради изтекъл 10-годишен давностен срок по смисъла на чл. 115, ал. 1 от КСО, и е внедрен нов модул „Удръжки от пенсиите“.

Обогатена е справочната част на програмните модули от НСОИП и Локална база данни „Пенсии“.

Извършени са необходимите промени относно извличане и обработка на статистически данни от информационните системи, съгласно промените в законодателството.

Продължи поддържането в актуално състояние на „Регистър на рисковите осигурители“ и изготвянето на справки, свързани с рискови осигурители. Изготвени са всички списъци и извадки по рискови критерии.

Изготвени са и са предоставени списъци на ТП на НОИ за несъответствие в данните от регистъра на длъжниците и регистъра на пенсионерите.

Актуализиран е модулът за изготвяне и печат на разпореждания и уведомителни писма в ТП на НОИ.

Подготвена е необходимата информация и са изготвени уведомления до лицата, навършващи възрастта за придобиване право на пенсия за ОСВ (чл. 68, ал. 1-2 от КСО). Осигурено е програмно съответствие между адресите на лицата в НБД „Население“ на ГД ГРАО и предоставен от „Български пощи“ ЕАД списък с пощенските кодове на пътните артерии в големите градове. Отпечатани, пликвани и изпратени са 79 345 бр. уведомителни писма.

Таблица № 27 : Брой обработени и подготвени разпореждания през 2021 г.

Вид на разпореждането	Брой
Преизчисление на добавки по чл. 9 от ЗПГРРЛ	8 440
Преизчисление на пенсиите от 01.07.2021 г. на основание чл. 100 от КСО и ПМС № 200 от 23.06.2021 г.	2 003 191
Отпускане/изменение на пенсия/добавка	374 686
Преосвидетелстване на лица, получаващи пенсия за инвалидност	85 543
Прекратени пенсии	140 949
Преизчисление на пенсии за осигурителен стаж и възраст на основание чл. 102, ал. 1, т. 1 от КСО	255 320
Преизчисление на пенсии на основание §9, ал. 2 от ПЗР на ЗБДОО за 2021 г.	2 643
Преизчисление на пенсии на основание §7д от ПЗР на КСО от 01.09.2021 г.	234 259
Увеличение на размерите на социалните пенсии за инвалидност от 16.09.2021 г.	50 020
Преизчисление на пенсии на основание §7е от ПЗР на КСО и ПМС 451/2021 г.	2 025 712

1.2. Парични обезщетения и помощи от ДОО и Електронен регистър на болничните листове и решенията по обжалването им (ЕРБЛРО)

Програмните модули на системата са актуализирани съобразно нормативните промени за 2021 г.

Модулите за въвеждане, проверка на данни от осигурителите и вземане на решения са обогатени с нови функционалности.

Генерирани са 2 973 494 декларации за Регистъра на осигурените лица (РОЛ) с дохода, от който е изчислено обезщетението.

1.3. Интегрирана система за електронен обмен на документи и данни с осигурителите и самоосигуряващите се лица за изплащане на паричните обезщетения от ДОО (ИСЕОДД)

Програмните модули на системата за приемане на данни са актуализирани съобразно нормативните промени за 2021 г.

Модулите за преглед и вземане на решения след централна обработка, както и модулът на изплащане са разширени с оглед промените във връзка с промените в ИСЕОДД.

През 2021 г. по електронен път са приети над 3 500 000 документа.

1.4. Регистър на длъжниците

Системата е актуализирана съобразно изисканите промени от функционалните дирекции в института.

1.5. Парични обезщетения за безработица

Реализирани са в срок промените в програмния продукт, свързани с измененията в нормативната уредба за 2021 г.

Извършени са промени в програмното осигуряване, което разширява обхвата на проверките при определяне на правото и размера на ПОБ, свързани с определяне на осигурителния стаж на лицата.

Генерирани са 971 847 декларации за РОЛ с данни за периода, за който е получено ПОБ и който се зачита за осигурителен стаж.

1.6. Профилактика, рехабилитация и отдых

Системата се поддържа в актуално състояние спрямо Наредба № 1 от 13.02.2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация.

Данните за отчитане на резултатите от дейността по профилактика и рехабилитация се изпращат по електронен път от изпълнителите.

1.7. Трудови злополуки и професионални болести

Системите се поддържат в актуално състояние съобразно изискванията на КСО, ЕВРОСТАТ, МОТ.

1.8. Електронен осигурителен архив

Системата се поддържа в актуално състояние, като част от работещите модули текущо се преработват.

2. Автоматизирана информационна система (АИС) на НОИ

През 2021 г. се работи изцяло в единна работна среда с централизирана база данни на АИС Архимед от всички структури на НОИ. Извършвана е текуща поддръжка, добавяне на полезни настройки, обновяване на версиите и разширяване на функционалностите на системата за всички нейни модули и инстанции в ТП и ЦУ на НОИ.

Разработена е и е внедрена нова функционалност в портала за заявяване на електронни административни услуги и контакти с НОИ, за валидиране на посочения от потребителите имейл, чрез предварително изпращане на уникален код за потвърждение. Заявленията се приемат и завеждат в АИС едва след успешно въвеждане на получения код.

Прецизирани са функциите за търсене и справки в Web-базирания клиент на системата, които улесняват оперативната дейност и проследяване изпълнението и сроковете.

Въведени са заявените нови документи и промени по видове документи в Единната номенклатура на документите в НОИ, добавени са към съответните маршрути за автоматизиране на работните процеси в ТП.

3. Прилагане на процесно-ориентиран подход в управлението на НОИ

В съответствие с дейността по усъвършенстване на процесния модел, чрез развитие и детайлизиране на отделните архитектурни слоеве за доизграждане на цялостната архитектура на НОИ, през годината са извършени следните дейности:

- Поддържани са в актуално състояние и са детайлизирани моделите на работни процеси в изградения процесен модел и метаданните към описанията на процесите с възможност за динамично генериране на актуална документация за моделираните процеси;
- Извършен е цялостен преглед и актуализация на организационната структура на НОИ;
- Разработвани са нови детайлни модели на процеси от групите основни и спомагателни процеси във връзка с нови дейности;

- Въведени са процеси за управление на ИТ услуги и процес за информационна сигурност;
- Детайлизирани са моделите на ИТ процесите;
- Разработени са модели на потоците от данни за основните дейности;
- Разработени са диаграми на функционалностите и на взаимодействията за информационните системи, обслужващи основните и спомагателни работни процеси;
- Извършва се подготовка за моделиране на архитектурни слоеве – ИТ инфраструктура и данни в цялостната Архитектура на информационните технологии при стартиране на проектите за изграждане на Архитектурата на е-осигуряване.

4. Предоставяне и обмен на информация по сключени споразумения и договори с организации, ведомства и потребители, както и електронен обмен със страните – членки на Европейския съюз, и по други международни договори

Националният осигурителен институт предоставя информация на договорни партньори чрез уеб-услуги от информационната система на института, съгласно Правилата за реда и условията за сключване на договори за предоставяне на информация и на информационни продукти за обработване на информация и за дейности по социално осигуряване, както следва:

- по общо 97 сключени договора с банки и финансови институции, в т.ч. сключени през 2021 г. нови договора, за които е настроен достъп съгласно установения технологичен ред;
- по общо 6 сключени договора с различни организации месечно се предоставя информация на технически носител.

На база нови и анексирани договори е разширено предоставянето на информация на финансови институции, съдебни инстанции и други ползватели на ИС на НОИ, като през 2021 г. са сключени:

- един анекс към споразумение за обмен на информация с АСП за промяна на чл. 8, ал. 2 от Споразумението и Приложение № 1 от него;
- един нов договор със Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за предоставяне на информация, съдържаща броя на осигуряваните от всеки работодател лица от РОЛ;
- девет споразумения с пенсионноосигурителни дружества за обмен на информация във връзка с прилагането на чл. 168 от КСО;
- два анекса към договори с „Уникредит Булбанк“ АД, относно обмен на данни, свързани с краткосрочните и дългосрочните обезщетения;
- три договора с финансови институции, относно предоставяне на достъп до данни от ИС на НОИ на основание чл. 33, ал. 5, т. 11 от КСО;
- едно споразумение между НОИ и МЗ във връзка с изграждане на Информационната система за контрол и мониторинг на решенията за временна неработоспособност.

През 2021 г. на основание сключените споразумения за обмен на информация е осъществявано сътрудничество между НОИ и следните организации и ведомства:

- С НАП е поддържан електронният обмен на информация за осигуряване на актуалност на основните регистри с осигурителна информация;
- Регулярно е подготвяна и предоставяна различна информация до НСИ;
- Поддържан е електронният обмен на информация за безработните лица с Агенцията по заетостта;

- Поддържан е електронният обмен на информация с Дирекция „Миграция“ на МВР за поддържане на Регистър на лицата с личен номер на чужденец;
- Поддържан е електронен обмен на информация между доставчици на платежни услуги и НОИ относно изплащане на пенсии и обезщетения, както и с „Български пощи“ ЕАД;
- Изпращана е информация (УП-12) до търговските банки/ДПУ за починали пенсионери;
- Поддържан е електронен обмен на информация за краткосрочните и дългосрочните плащания между НОИ и Агенцията за социално подпомагане и за дългосрочните между НОИ и Агенцията за хора с увреждания;
- Съгласно подписано споразумение между ИА ГИТ и НОИ във връзка с чл. 95, ал. 1, т. 5 от КСО е изготвена и предоставена информация за лицата, получаващи пенсии за инвалидност, работещи по трудови правоотношения, за които има подадени данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО;
- Изготвена и предоставена е статистическа информация, съгласно задължение на Министерство на труда и социалната политика за предоставяне на информация във връзка с разпоредбата на чл. 91 от Регламент (ЕО) № 987/2009;
- Разработени са процедури и е предоставена информация на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, свързана с изпълнение на услугата „Одит на нетните разходи от извършване на обществената услуга по изплащане на пенсии чрез пощенските станции през 2020 г.“;
- Изготвяни са ежемесечни справки за проверка на осигурителен статус по искане на МЗ във връзка с изпълнение на проект BGO5M90P001-1.015 „Специализация в здравеопазването“, осъществяван по ОП РЧР 2014 – 2020 г.

Във връзка с програмното и системното осигуряване, касаещо отпускане и изплащане на пенсии и обезщетения по международни договори или европейски регламенти за координация на системите за социална сигурност, са реализирани следните дейности:

- Поддържан е електронният обмен на информация между Пенсионния фонд на Руската федерация и НОИ;
- На база на двустранно договорени технологии за обмен, без необходимост от размяна на документи чрез пощенски услуги е осъществен електронният обмен между германските осигурителни институции и НОИ;
- Разработени са промени в модулите от НСОИП за обработка на пенсиите при придобити осигурителни периоди в чужбина;
- Разработени са процедури за преценка на правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст, за инвалидност поради общо заболяване и наследствени пенсии и определяне на техния размер във връзка с влизането в сила на нови спогодби и споразумения;
- Периодично са извършвани плащания по споразумения с Турция, Руската федерация, Германия, Украйна и Молдова;
- Изготвени са списъци на лица с последна заетост в друга държава членка със структурирана информация за подготовка на искания за възстановяване на изплатени парични обезщетения за безработица;
- Отразени са необходимите промени в методите към Националното приложение за извличане на данни от регистрите на НОИ за попълване на СЕД, както и към приложението за хоризонтална връзка с НАП за въвеждане на електронен обмен на данни (EESSI) между НОИ и осигурителните институции в държавите-членки на

ЕС за прилагане на европейските регламенти в областта на социалното осигуряване;

- Във връзка с осъществяване на електронния обмен на данни (EESSI) е извършвана поддръжка в актуално състояние на Точката за достъп (AP) и RINA (full stack) в едно с интегрираното с нея Национално приложение, както и поддръжка на хардуерна инфраструктура, обслужваща EESSI. Взето е участие в Service Desk 2 и е отговаряно на запитвания от чужбина по технически въпроси и проблеми, свързани с работата на EESSI.

През 2021 г. ежедневно са изготвяни справки по постъпили искания и са подготвяни отговори на поставени актуални въпроси и жалби, подадени на хартия, чрез електронните адреси на института, контактните форми на сайта, на изрично обявените телефони и електронни адреси за въпроси по информационното осигуряване, както и такива, като част от Контактния център на НОИ. В изпълнение на тази дейност са изготвени:

- Във връзка с изплащани пенсии, съгласно споразумение с Национално сдружение на общините в Република България – 382 бр. справки;
- Отговори и справки по писмени искания за изготвяне на информация – над 4 500 бр.;
- Отговори на входящи писма по електронна поща и контактни форми – над 3 000 бр.;
- Консултации по телефона – над 13 700 обаждания;
- Извършена е подготовка и изпращане към НАП на данни за заличаване на осигурителни декларации във връзка с извършени проверки и съставени протоколи на контролните органи на НОИ.

5. Електронни услуги

Приоритет в работата на НОИ е развитието и разширяването обхвата [на предоставяните по електронен път административни и справочни услуги](#) за клиентите на института, с цел облекчаване обмена на информация с тях и по-бързото им и качествено обслужване. Успоредно с това се развива и поддържа достъпът по електронен път на служителите на НОИ до услуги и регистри на други администрации. През 2021 г. е осъществено следното:

- Координиране на съвместната работата между експерти от ДА ЕУ и НОИ по предоставяните по електронен път административни и справочни услуги на НОИ чрез [Единния портал за достъп до електронни административни услуги](#) и системата Regix, поддържани от ДА ЕУ, вкл.:
 - създаване на отделна рубрика „[Социално осигуряване](#)“ за достъп до услугите на НОИ;
 - подготовка на материали и актуализиране на описанията на услугите;
 - предоставяне на заявления за административни услуги на НОИ за разработване в Е-форми.
- Посредством интерфейс за автоматизирано подаване и обслужване на стандартизирани заявки за административни услуги по електронен път в междурегистровия обмен RegiX са направени 699 152 справки от 626 организации консуматори на справки в RegiX;
- През годината са получени 50 писма от ДА ЕУ с подадени заявки за достъп до регистрите на НОИ. Институтът е дал съгласие и е предоставил достъп на всички постъпили заявки от агенцията след преценка за наличието на правно основание за получаване на исканата информация;

- Поддържа се предоставеният достъп на служители на НОИ през RegiX до различни справки;
- Продължава администрирането на потребителите от НОИ и новите регистрации на електронната услуга на НАП за предявяване на вземания на института за принудително събиране по реда на ДОПК. Към 31.12.2021 г. достъп до Системата за услуги с контролиран достъп на НАП имат 94 служители на НОИ;
- Актуализирана е електронната услуга „Изчисляване на прогнозна пенсия“ относно лицата, осигурявани в УПФ съгласно нормативните промени от 01.09.2021 г. и 25.12.2021 г.;
- Актуализирана е електронната услуга „Генериране на динамични справки върху статистически данни“ във връзка с промените в размера на осигурителния доход, минималния и максималния размер на пенсиите;
- Разработена е и е в процес на внедряване нова електронна услуга за издаване на ПИК на НОИ по електронен път чрез облачен сертификат на B-Trust;
- Издадени са 189 004 бр. ПИК (в т.ч. и заявени по електронен път чрез електронна услуга на НОИ (с облачен КЕП) или чрез ССЕВ на ДА ЕУ) и 2 879 бр. ИКО за достъп до електронните услуги на сайта на института;
- В две рубрики на сайта на НОИ – [Е-услуги и справки](#) и [За клиента/Административно обслужване/Административни услуги, извършвани от НОИ](#) е поместен актуален [Списък на административните услуги, предоставяни от НОИ](#) с активни връзки към описанията им в [Административния регистър](#) и към порталите за заявяване по електронен път.

Таблица № 28 : Използваемост на електронните услуги на сайта на НОИ през периода 2018-2021 г.

НАИМЕНОВАНИЕ	Брой справки за 2018 г.	Брой справки за 2019 г.	Брой справки за 2020 г.	Брой справки за 2021 г.
СПРАВОЧНИ ЕЛЕКТРОННИ УСЛУГИ				
Справки от Регистъра на осигурените лица				
Статус на социално осигуряване	648 223	686 835	690 122	834 799
Справка за подадени декларации за социално осигуряване от осигурител/самоосигуряващ се	63 838	57 461	56 988	55 282
Справка за подадени декларации за социално осигуряване за осигурено лице за периоди след 2004 г.	302 735	300 531	341 531	353 954
Справка за социално осигуряване по ЕГН – текущо състояние	712 032	2 611 952	2 751 242	3 048 618
Справки за пенсии				
Преизчисляване на стаж към трета категория труд	22 412	22 016	17 364	30 377
Справка за пенсионни разпореждания	503 427	641 491	504 046	748 399
Изчисляване на прогнозна пенсия	689 847	674 177	450 645	521 712
Избор на най-добър 36 месечен период преди 01.01.1997 г. при пенсиониране	61 608	28 844	21 061	17 362
Справки за парични обезщетения и помощи от ДОО				
Справка по БУЛСТАТ за представени в НОИ документи и изплатени обезщетения и помощи от ДОО	132 373	134 388	135 456	162 320
Справка по ЕГН за представени в НОИ документи и изплатени обезщетения и помощи от ДОО	5 057 174	5 192 008	5 103 494	5 577 168
Изчисляване на прогнозен размер на парично обезщетение за бременност и раждане	167 844	135 030	157 126	163 709
Справка за постъпили данни от издадени/анулирани болнични листове в ЕРБЛРО по ЕГН/ ЛНЧ/ СЛНЧ и ПИК	808 681	885 617	945 251	1 002 703
Справка по БУЛСТАТ за представени документи в ИСЕОДД	21 463	20 614	20 998	20 918

Въвеждане/промяна на координати за получаване на съобщения от НОИ за изплатени парични обезщетения и помощи от ДОО	10 668	12 892	15 451	12 510
Справки за парични обезщетения за безработица				
Справка за регистрирани заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица	287 718	433 344	913 731	892 489
Справка за изплатени парични обезщетения за безработица	292 519	403 729	796 288	600 193
Справки – осигурителен архив				
Справка за прекратени осигурители без правопреемник с предадени в НОИ разплащателни ведомости	133 686	114 455	105 928	108 952
Справки от други дейности на НОИ				
Проследяване на решения по жалби	2 231	1 774	2 060	2 765
Справки за изплатени средства по реда на ПМС за запазване на заетост	–	–	–	75 164
АДМИНИСТРАТИВНИ ЕЛЕКТРОННИ УСЛУГИ				
Административни електронни услуги, заявявани през портала на АИС на НОИ				
Издаване на осигурителна книжка	35	74	151	194
Издаване на удостоверение за изплатени парични обезщетения за безработица	37	37	102	87
Издаване на удостоверение за изплатени парични обезщетения и помощи от ДОО	57	62	138	149
Издаване на удостоверение за месечен размер на получаваната сума от пенсия/и и добавка/и	17	24	41	98
Издаване на удостоверение за месечен размер на получаваните суми за пенсия/и и добавка/и за ползване в друга държава	37	36	86	145
Издаване на удостоверение за получен доход от пенсия/и и добавка/и	33	47	140	34
Издаване на удостоверение за получен доход от пенсия/и и добавка/и за ползване в друга държава	83	51	122	283
Издаване на удостоверение за обстоятелството, че лицето не е пенсионер	4	6	3	19
Издаване на удостоверение за трудов/осигурителен стаж и осигурителен доход от Осигурителния архив на НОИ	555	981	1 490	1 579
Издаване на удостоверение на осигурител, който няма наети лица и не води/липсват разплащателни ведомости и трудовоправни документи	57	176	275	344
Издаване на удостоверение обр. УП-12 на наследниците на починал пенсионер	51	8	3	4
Изплащане на неполучени суми от пенсия на наследник/ци на починал пенсионер	47	40	137	157
Копиране и заверяване на документи от пенсионно досие	3	6	11	713
Отпускане на пенсия и/или добавка	753	1 103	2 793	3 187
Подаване на декларация за продължаване получаването на пенсия от Република България	636	717	1 026	1 247
Подаване на декларация за промяна в обстоятелствата за изплащане на парично обезщетение за безработица	1 756	2 585	7 538	3 142
Подаване на декларация за трудова злополука	14	16	67	66
Подаване на документ за учащ от лицето	18	48	133	136
Подаване на документи, удостоверяващи обучение в друга държава за продължаване срока на изплащане на наследствена пенсия	16	31	102	101
Подаване на заявление за отпускане на пенсия и/или добавка по ЕРМД	2	15	0	31
Превеждане на пенсия в банка и смяна на адреса на пенсионера	236	232	534	510
Смяна на адрес на пенсионер	9	6	30	44

Преизчисляване на пенсия	2 386	3 783	2 729	2 008
Спиране на пенсия	1	2	3	6
Удостоверяване на осигурителни периоди от РБ за друга държава-членка на ЕС, ЕИП или Швейцария с преносим документ U1	86	131	273	191
Заявяване/промяна на начина на изплащане на пенсията от лице с адрес в друга държава	0	28	46	48
Заявление за предоставяне на информация от РБ за друга държава-членка на ЕС, ЕИП или Швейцария за членовете на семейството на безработно лице със СЕД U006	14	13	11	1
Издаване на удостоверение образец УП-20 за доходи от пенсии от други държави, изплащани чрез посредничеството на НОИ	2	4	10	10
Подаване на заявление за отпускане на парично обезщетение за безработица (ПОБ) на основание чл. 54а от КСО	1 800	2 391	26 297	3 227
Електронно връчване на индивидуални административни актове, свързани с паричните обезщетения за безработица през модул eВръчване на ДА ЕУ	12 997	17 594	54 238	36 098
Форма за контакт с НОИ – с достъп до персонални данни	2 870	4 452	9 032	8361
Административни електронни услуги, заявявани чрез Интегрирана система за електронен обмен на документи и данни				
Издаване на справка за приети и върнати документи, представени с придружително писмо или заявление	1 582 315	1 570 123	1 562 590	1 713 376
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при бременност и раждане	811 097	800 008	714 275	735 244
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при временна неработоспособност и трудоустрояване	3 295 059	3 299 758	3 261 540	3 534 402
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при отглеждане на дете до 2-годишна възраст	544 922	536 197	512 231	505 205
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение на бащата след навършване на 6-месечна възраст на детето за остатъка до 410 календарни дни	2 116	2 055	3 962	7 873
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение на бащата при раждане на дете	34 488	35 034	35 012	35 860
Изплащане/отказ за изплащане на парично обезщетение при осиновяване на дете от 2- до 5-годишна възраст	1 984	4 258	3 023	3 548
Справочни услуги, предоставяни през ИСЕОДД и Електронния регистър на болничните листове и решенията по обжалването им				
Справка за органите на медицинската експертиза за представени в ЕРБЛРО болнични листове по ЕГН	32 307	36 694	41 501	43 605
Уеб-услуга за софтуер на органите на медицинската експертиза за представени в ЕРБЛРО болнични листове по ЕГН	182 730	184 113	222 463	292 576
Справка по ЕГН за осигурители за постъпили данни в ЕРБЛРО от издаден/анулиран болничен лист	25 790	32 550	33 765	40 289
Уеб-услуга за софтуер на осигурители по ЕГН за постъпили данни в ЕРБЛРО от издаден/анулиран болничен лист	53 103	50 873	56 050	64 044

6. Защита на личните данни и сигурността на информацията

През 2021 г. са актуализирани Вътрешни правила за правата и задълженията на потребителите на информационната среда на Национален осигурителен институт;

Актуализирани са процедури, правила и прилежащи образци на документи от внедрената в НОИ Система за управление сигурността на информацията (СУСИ).

Утвърден е Регистър на класифицираните документи извън ЗЗКИ към процедура от СУСИ „Организиране и управление на средствата за информация и операциите“.

Разработени са и са утвърдени Вътрешни правила за придобиване, подновяване, прекратяване и съхраняване на удостоверения за електронен подпис в НОИ.

Създадена е организация за допълнително архивиране на базите данни – използване на предоставена услуга от Държавен хибриден частен облак. Изграден е нов технологичен ред за предоставяне на достъп до част от информационните масиви на НОИ с квалифициран електронен подпис на всеки потребител след сключване на договор.

7. Изграждане, развитие и управление на информационната и комуникационна инфраструктура и осигуряване на базова оперативна поддръжка

През 2021 г. продължи извършването на важни дейности по поддръжката и модернизацията на ИС на НОИ чрез използване на съвременни методи и технологии:

- Извършвани са разработване, оперативна, системна и програмна поддръжка и администриране на изградените в института регистри и бази от данни;
- Извършвани са изграждане и поддръжка функционирането на интернет и интранет инфраструктурата и официалният сайт на института;
- Осъществявани са планиране, проектиране и интегриране на нови разработки и промени/разширения в програмни модули от ИС на НОИ, електронни услуги, технологични процедури и по обмена на данни с външни ведомства;
- Актуализирани са вътрешни правила, инструкции и споразумения за обмен на информация;
- Извършени са по план миграции на приложения към най-нови версии на средите, реструктурирани са сървърни системи и системи за управление на бази данни;
- Осигурявана е свързаност на ТП на НОИ и доставка на интернет за нуждите на централно управление;
- Осигурявани са поддръжка и развой по проект за изграждане на SD-WAN свързаност между всички ТП на НОИ и ЦУ;
- Осигурена непрекъсваемост на външните и вътрешни услуги, чрез резервираност и гарантирана функционалност на инфраструктурата на информационните системи, националната мрежа, външните канали и публичния интернет;
- Изграден е нов Data protection manager DPM и е конфигуриран график за „бекъп“ на сървъри и бази данни;
- Изградено е хибридно решение и е извършена миграция към Exchange 2016;
- Изграден е Nureg-V клъстер и мигрирани всички виртуални машини;
- Във връзка с дейността по изграждане на информационната и комуникационна инфраструктура и осигуряване на нейната поддръжка са сключени следните договори:
 - Извънгаранционна поддръжка на Точката за достъп на НОИ (APBG04) и извънгаранционна поддръжка и развитие на информационната система Национално приложение за EESSI на НОИ;
 - Пълна модернизация и реинженеринг на Контактния център;
 - Предоставяне на управляеми печатни услуги за нуждите на ЦУ и ТП на НОИ;
 - Защита и резервираност на публичните мрежи и външни предоставяни услуги на НОИ от типа „отказ от услуга“ (DDoS) атаки и защита на вътрешните мрежи от изтичане на критична информация (DLP);
 - Договор за удостоверителни услуги (Квалифицирани удостоверения).

VI. АНАЛИЗ, ПЛАНИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ

1. Бюджет на държавното обществено осигуряване

Кодексът за социално осигуряване възлага на Националния осигурителен институт разработването на бюджета на ДОО, както и регулярното отчитане на неговото изпълнение.

1.1. Отчитане изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г.

В изпълнение на нормативно определените ангажименти на института, беше изготвен и представен пред Надзорния съвет на НОИ, Народното събрание и Сметната палата на Република България Годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г., както следва:

- На 8 април 2021 г., в съответствие с изискванията на чл. 36, ал. 1, т. 2 от КСО, отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. бе утвърден от Надзорния съвет;
- Утвърденият отчет бе представен на Сметната палата в 7-дневния срок, регламентиран в чл. 56, ал. 1 от Закона за Сметната палата, и бе изпратен на Народното събрание и Фискалния съвет.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. и състоянието на системите за финансово управление и контрол в рамките на процеса по подготовката му бяха обект на одит от страна на Сметната палата (одитен доклад № 0600100221). В резултат на извършения одит не са отправени препоръки. Одитът установи, че:

- Дейността в изследваните процеси е в съответствие с действащото законодателство във всички съществени аспекти;
- Спазен е нормативно определеният ред по съставяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2020 г. в Сметната палата и в Народното събрание;
- По структура и показатели отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. съответства на ЗБДОО за 2020 г. Посочените в отчета получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в ЗБДОО за 2020 г., са отчетени законосъобразно;
- Въведените с вътрешните правила контроли са ефективни, което предполага предотвратяване на несъответствия в изследваните процеси, и са прилагани последователно през целия одитиран период;
- Системата за финансово управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2020 г. бе изготвен въз основа на консолидирания годишен финансов отчет, който също бе обект на одит от страна на Сметната палата. В одитния доклад (*одитен доклад № 0100203321, стр. 4*) Сметната палата изрази мнение, че: „...приложеният консолидиран годишен финансов отчет дава вярна и честна представа за консолидираното финансово състояние на Националния осигурителен институт към 31 декември 2020 г. и за неговите консолидирани финансови резултати от дейността и консолидираните му парични потоци за годината, в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане в публичния сектор...“.

Одитните доклади относно одита на консолидирания финансов отчет за 2020 г. и одита на отчета на изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020 г. са достъпни на интернет страницата на НОИ:

Начало > За клиента > Открито управление > Одитни доклади
<https://www.nssi.bg/forusers/currenttransparency/pilotreport>

1.2. Отчитане и анализ на изпълнението на бюджета на ДОО за 2021 г.

В изпълнение на изискванията на Закона за публичните финанси, НОИ полага необходимите усилия за осигуряване на достъпна информация и прозрачност за изпълнението на бюджета на фондовете, администрирани от института.

В рубрика „Открито управление“ на раздел „За клиента“ регулярно се публикува информация за плащанията през Системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА), както и всички отчети (месечни и тримесечни) и баланси на НОИ, УчПФ и ФГВРС.

НОИ публикува регулярно информация за разходите, извършвани по бюджета на администрираните от института фондове, във връзка с мерките за предотвратяване на разпространението на COVID-19, мерки за подкрепа на бизнеса и социални мерки.

Начало > За клиента > Открито управление > Отчети и баланси
<https://www.nssi.bg/forusers/currenttransparency/finstatements>

Начало > За клиента > Открито управление > Отчети и баланси > Отчет на разходите на НОИ за предотвратяване на разпространението на COVID-19 през 2021 г.

<https://www.nssi.bg/forusers/currenttransparency/finstatements/6350-spendingcovid2021>

Информацията за изпълнението на бюджета е придружена с тримесечна статистическа информация за ключови натурални, стойностни и финансови показатели. Статистическите отчети за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО може да бъде намерена в рубрика „Статистика и анализи“.

Начало > НОИ > Статистика и анализи > Статистика > Бюджет
<https://www.nssi.bg/aboutbg/st/statistic/354-statistikabudget>

1.3. Актуализация на Закона за бюджета на ДОО за 2021 г.

И през 2021 г., социалноосигурителната система бе един от важните инструменти на държавната политика за справяне с последствията от коронавирус COVID-19. Във връзка с това, през годината Министерски съвет инициира промени в нормативната уредба, чрез които през бюджета на ДОО да бъде мобилизиран допълнителен ресурс за мерки, свързани със запазване на заетостта, както и за подкрепа на доходите на възрастните хора. Приети бяха и допълнителни нормативни промени с влияние върху настоящата и бъдещата адекватност на пенсиите и обезщетенията за майчинство.

Със Закон за изменение и допълнение на Закона за бюджета на ДОО за 2021 г., считано от 1 септември 2021 г. (ДВ, бр. 77 от 1 септември 2021 г.), параметрите по бюджета на ДОО бяха изменени по следния начин:

- (1) Разходите за пенсии бяха увеличени със 700 000,0 хил. лв. с цел да бъде обезпечено изплащането на допълнителни суми към пенсиите на всички пенсионери в размер на 50 лв. за септември и в размер на 120 лв. за периода от октомври до декември 2021 г.
- (2) Разходите за социални помощи и обезщетения бяха увеличени с 25 000,0 хил. лв. с цел да бъде обезпечено увеличението на размера на паричното обезщетение за отглеждане на дете до 2-годишна възраст от 380 лв. на 650 лв., считано от 1 октомври 2021 г.
- (3) Разходите за издръжка бяха увеличени с 200,0 хил. лв. във връзка с необходимостта от осигуряване на поддръжка на софтуерно приложение, чрез което се осъществява обмен на структурирани електронни документи в изпълнение на европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност.
- (4) Във връзка с промените по разходите, приходите от осигурителни вноски бяха увеличени с 484 600,0 хил. лв., неданъчните приходи – с 67 000,0 хил. лв., а трансферът от централния бюджет за покриване на недостига от средства – със 173 600,0 хил. лв.

С изменения в Закона за държавния бюджет на Република България за 2021 г. (ДВ, бр. 77 от 1 септември 2021 г.) бяха извършени промени в начина на изчисляване на размера на социалната пенсия за инвалидност. Считано от 16 септември 2021 г., размерът на социалната пенсия за инвалидност за лицата с трайно намалена работоспособност/ вид и степен на увреждане над 90 на сто се увеличи от 120 на сто до 135 на сто от размера на социалната пенсия за старост, а за лицата с трайно намалена работоспособност/ вид и степен на увреждане от 71 на 90 на сто – от 110 на сто до 125 на сто от размера на социалната пенсия за старост. За целта, в резерва за непредвидени и/или неотложни разходи по централния бюджет за допълващи и компенсиращи мерки във връзка с COVID-19 и други, бяха заложили до 3 000,0 хил. лв. като допълнителен трансфер по бюджета на ДОО.

Също в резерва за непредвидени и/или неотложни разходи по централния бюджет бяха заложили до 115 000,0 хил. лв. за покриване на недостиг по бюджета на ДОО за 2021 г.

1.4. Подготовка на бюджета на ДОО за 2022 г.

Подготовката на [Закона за бюджета на ДОО за 2022 г.](#), включващ консолидирания бюджет на ДОО и бюджетите на администрираните от НОИ социалноосигурителни фондове, в т.ч. процедури и срокове, протече в съответствие с Решение № 64 на МС от 22 януари 2021 г. за бюджетната процедура за 2022 г. и указанията на министъра на финансите.

Поради външни за НОИ обстоятелства, Законът за бюджета на ДОО за 2022 г. не бе приет до края на 2021 г.

2. Прилагане на актюерски техники и модели

2.1. Определяне на осигурителния доход за страната

На основание чл. 37, ал. 5, т. 8 от КСО, управителят на НОИ утвърждава месечен и средномесечен осигурителен доход за страната за всеки 12-месечен период. За изчисляване на дохода се прилага [Методика за определяне на средномесечния осигурителен доход](#), утвърдена от Надзорния съвет на НОИ.

Средният осигурителен доход е важен показател за социалноосигурителната система, който, като елемент в пенсионната формула, служи за определяне размерите на новите пенсии, а заедно с броя на осигурените лица и размера на осигурителните вноски, определя приходите в ДОО.

Информация за определените от управителя на НОИ месечните и средномесечни стойности на средния осигурителен доход може да бъде намерена на интернет страницата на НОИ.

Начало > За клиента > Информационни материали > За пенсионирането
<https://www.nssi.bg/forusers/infomaterials/135-pensions>

През 2021 г., средномесечният размер на осигурителния доход за страната е 1169,25 лв. Номиналното нарастване спрямо 2020 г. е 9,3%, а реалното – 6,3%. Допълнителна [информация и анализ](#) на състоянието и факторите, определящи динамиката на този показател, могат да бъдат намерени на интернет страницата на НОИ, рубрика „Анализ“ в раздел „Статистика и анализи“, както и в [информационните материали, посветени на пенсионирането](#) в раздел „За клиента“.

3. Статистически справочници и бюлетини

В качеството си на организация, в която функционират органи на статистиката съгласно Закона за статистиката, институтът има ангажимента да запознава обществеността с резултатите от провежданите статистически изследвания, било то чрез средствата за масово осведомяване, чрез собствената си интернет страница или по друг подходящ начин. В изпълнение на това изискване, през 2021 г. бяха подготвени редица статистически справочници и бюлетини, представящи информация за всички администрирани от НОИ социалноосигурителни фондове. Всички справочници и бюлетини са публично достъпни на интернет страницата на НОИ в рубрика „Статистика“ на раздел „Статистика и анализи“. Някои от по-важните материали, подготвени през 2021 г., са:

- Статистически справочник „Демография, икономика и социално осигуряване“ за 2020 г., съдържащ динамични редове за периода до 2020 г.;
- Статистически годишник „Пенсии“ за 2020 г.
- Тримесечни статистически бюлетини „Пенсии“;
- Тримесечни статистически бюлетини „Показатели, характеризиращи временната неработоспособност на осигурените лица“;
- Месечен статистически бюлетин „Регистрирани безработни лица с право на обезщетение“.

Начало > НОИ > Статистика и анализи > Статистика
<https://www.nssi.bg/aboutbg/st/statistic>

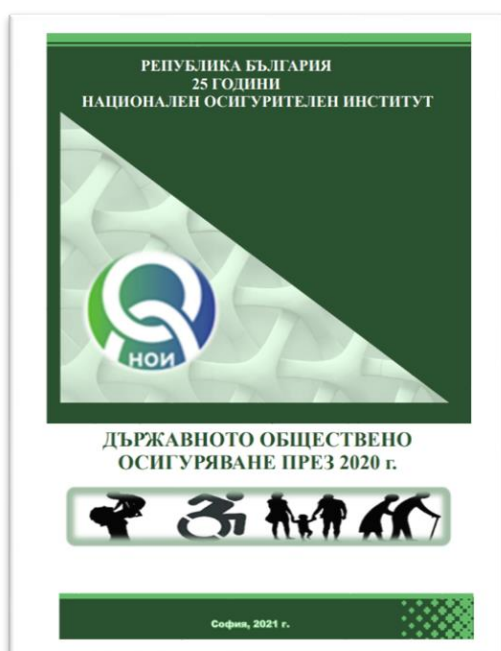
Във връзка с ангажиментите си по одобрената от Министерския съвет Национална програма за статистически изследвания за 2021 г., НОИ оказва необходимото съдействие на НСИ при изпълнението на някои важни статистически изследвания в областта на доходите и социалната защита:

- **Тема „Статистика на доходите и условията на живот“ (SILC2021).** Като част от инициативата на НСИ за подобряване обхвата и качеството на статистическите данни за доходите през 2021 г., на НСИ са предоставени данни за размера на получаваните пенсии, добавките към пенсиите и допълнителните плащания към пенсиите по вид на пенсията и месеци и годишни данни за лицата, получаващи парични обезщетения и помощи по КСО. Със съдействието на НОИ стана възможно допълване на липсваща

информация и валидиране на съществуващата информация в наблюдението „Статистика на доходите и условията на живот“;

- **Тема „Интегрирана статистика на социалната защита (ESSPROS) – основен модул, модул за получателите на пенсии и модул за нетните социални помощи и обезщетения“.** Като част от ангажиментите на България по Регламент (ЕО) № 458/2007 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската система за интегрирана статистика на социалната защита (ESSPROS), през 2020 г. на НСИ са предоставени годишни данни за приходите и разходите по схемите, имащи отношение към пенсиите, защитата на хората с увреждания, безработицата, майчинството и неработоспособността, част от основния модул по ESSPROS, както и данни за броя на бенефициентите на пенсии, класифицирани по схеми, по видове пенсии и по пол, в съответствие с формата за предоставяне на информация по Модула за бенефициентите на пенсии;
- **Тема „Трудови злополуки“ и „Професионални болести“.** НОИ изготви и публикува статистическа информация за трудовите злополуки, станали с осигурени лица, в т.ч. причини и обстоятелства довели до трудова злополука. Информацията е налична на национално и областно ниво. В областта на професионалните болести е подготвена статистическа информация за нововъзникналите случаи на признати професионални болести. Данните от тези две изследвания са достъпни на интернет страницата на института.

4. Анализи, обзори и информационни материали

Аналитичният годишник „Държавното обществено осигуряване“ е ежегодна публикация на НОИ, в която се прави обзор на състоянието на администрираните от НОИ фондове, представя се подробна информация и анализ на финансовите резултати от изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО и показателите по отделните социалноосигурителни програми.

Обобщената информация и направените изводи са източник, който може да бъде от полза за органите на законодателната и изпълнителната власт, организациите на социалните партньори и неправителствените организации с отношение към общественото осигуряване, изследователи от научните среди и всички, които се интересуват от състоянието и перспективите за развитие на социалноосигурителната система.

[Годишникът за 2020 г.](#) е свободно достъпен на интернет страницата на НОИ, в рубрика „Анализи“.

Начало > За клиента > Ползена информация

<https://www.nssi.bg/forusers/userinfo>

Интерес за широката общественост със сигурност представляват и брошурите под надслов „Бъди информиран! Защитай правата си! Спазвай задълженията си!“, в които са отразени промените в социалноосигурителното законодателство през 2020 г.

5. Стратегическо и оперативното планиране и управление на риска в НОИ

През 2021 г. дейността на НОИ бе осъществявана въз основа на одобрени от управителя на института общи оперативни цели и [оперативен план](#) за изпълнението им.

Планът е изготвен в съответствие с нормативната уредба и със [Стратегията за развитие на НОИ за периода 2018-2022 г.](#) През 2021 г., Стратегията за развитие на НОИ бе актуализирана (Заповед № 1016-40-1258 на управителя на НОИ от 24 ноември 2021 г.), за да отчете напредъка в изпълнението на стратегическите цели към края на 2021 г. Стратегическите цели и визията, в изпълнение на която те са формулирани, останаха без промяна, доколкото в периода не са настъпили цялостни изменения във възложените по нормативен ред обществени задачи на НОИ.

Заинтересованите страни могат да се запознаят със стратегията, оперативния план за изпълнението на общите оперативни цели на НОИ за 2021 г. и [отчета за изпълнението](#) му в рубрика „Мисия и цели“ на интернет страницата на НОИ.

През 2021 г. продължиха действията за подобряване на управлението на риска като един от елементите на системата за финансово управление и контрол в НОИ. В изпълнение на чл. 12, ал. 3 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор, през 2020 г. бе утвърдена [Стратегия за управление на риска в НОИ](#), а през 2021 г. на тази база бяха усъвършенствани вътрешните правила и процедури за прилагането ѝ. Със Заповед № 1016-40-93 на управителя на НОИ от 1 февруари 2021 г. бяха утвърдени изменения в Наръчника за определяне на цели, управление на риска и отчитане изпълнението на целите. Основните нови моменти, въведени с актуализацията на Наръчника, бяха:

- Ежегодно управителят на НОИ определя риск апетита на организацията. През 2021 г. той гласи „В Националния осигурителен институт осъзнаваме, че предвид външната и вътрешната среда, в която функционираме, не можем да контролираме всички рискове, но въпреки това декларираме, че ще толерираме само рискове, които са с ограничено въздействие върху способността ни да постигаме стратегическите и оперативните си цели и да предоставяме качествени услуги на нашите клиенти.“. С тази дефиниция на риск апетита НОИ заявява, че ще поддържа консервативен подход

по отношение на рисковете – ще бъдат мобилизирани нужните ресурси за управление на рисковете, които имат съществено влияние върху постигането на целите, а само онези, чието влияние е несъществено, ще бъдат толерирани.

- Утвърден бе нов формуляр за риск регистър, който включва подобрена класификация на рисковете, позволявайки да бъдат идентифицирани външните и вътрешните за организация рискове, от една страна, и рисковете според рисковата област, от друга. Дефинирани са общо десет рискови области.
- Усъвършенстван бе подходът за документиране на рисковете. Актуализираните вътрешни правила предполагат, че както и досега всички звена съставят свои риск регистри, но занапред всички рискове, т.е. без значение дали са съществени или не, следва да бъдат включвани в риск регистрите.
- Въведени бяха подобрения в начина на оценка на риска. Въведена бе количествена скала, при която и вероятността, и влиянието на риска се оценяват със стойност от 1 до 5, и на тази база рисковете се категоризират в общо пет категории (от незначителен до критичен). По този начин за собствениците на риска става по-лесно да изберат реакция спрямо риска, в съответствие с дефинирания в организацията риск апетит.
- Детайлизиран бе редът и конкретизиран обхватът на докладването по управлението на риска. На база на разработените нови образци, собствениците на риска минимум два пъти в годината извършват преглед на състоянието на идентифицираните рискове и преценяват ефективността на контролните дейности. По този начин ръководството на института получава навременна и релевантна управленска информация за събитията и процесите, които могат да повлияят върху постигането на целите на организацията.

ДЕЙНОСТИ НА ОБЩАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

I. ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ

Юридическото обслужване на Националния осигурителен институт се осъществява от дирекция „Правна“ в централно управление и юрисконсултите в териториалните поделения.

1. Осигурително законодателство

През 2021 г. юристите на НОИ са участвали в изготвянето на проекти на закони и подзаконни нормативни актове, сред които Закона за изменение и допълнение на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г., Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, Инструкция за изменение на Инструкция № 13 от 31.10.2000 г. за прилагане на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране и други.

Изготвени и предоставени са становища по постъпили въпроси, предложения, сигнали, жалби и молби в областта на общественото осигуряване, осъществявано е процесуално представителство след надлежно упълномощаване, както и правно обслужване на фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“. Юристите взеха активно участие и в процеса по разработване на методически указания, инструкции, формуляри и други документи, разработване на процедури за контрол по изплащането на пенсиите, паричните обезщетения и помощите, както и за установяване и събиране на вземанията на ДОО от неправилно извършени осигурителни вноски.

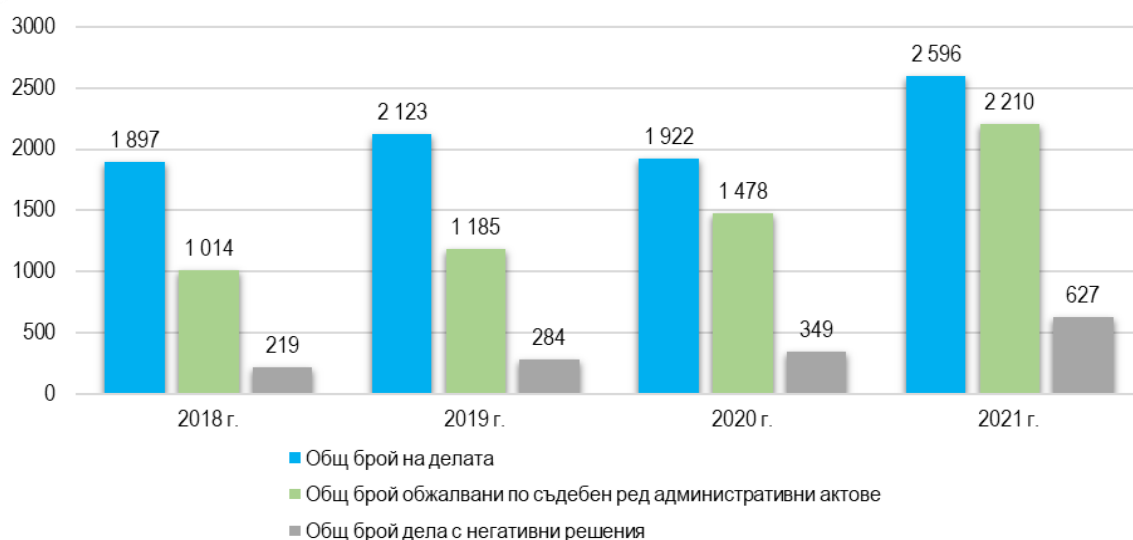
През 2021 г. по образуваните срещу НОИ и фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ дела, юрисконсултите от централно управление са осъществили процесуално представителство по 38 дела, разпределени по предмет на спора, както следва в таблица:

Таблица № 29 : Обобщена справка за съдебните дела в ЦУ на НОИ за периода 2018 – 2021 г.

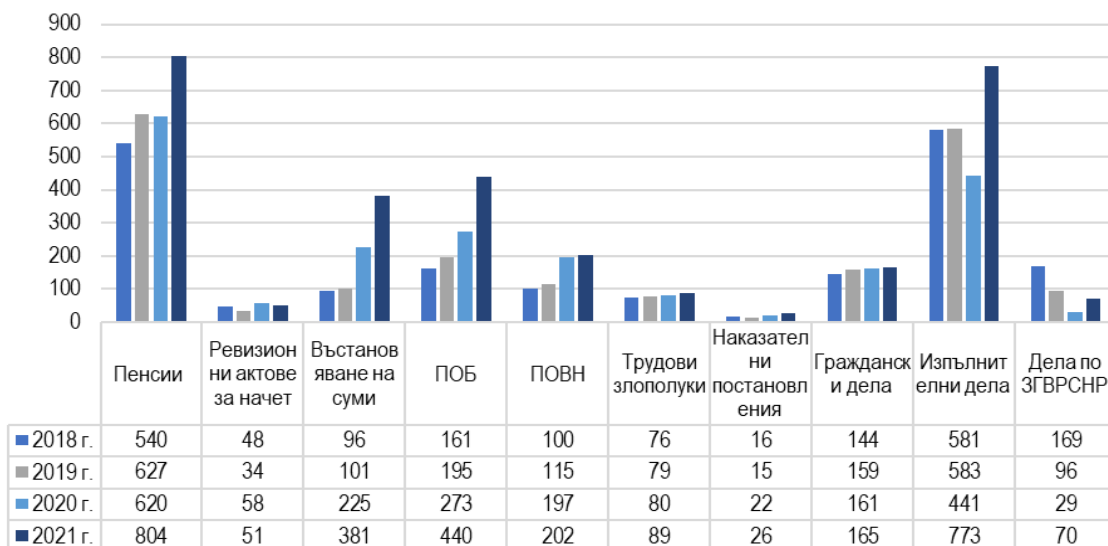
Вид дело	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
- Дела, свързани с пенсии и обезщетения по европейски регламенти и международни договори	0	26	25	13
- Граждански дела, в т.ч. по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ)	26	31	28	6
- Наказателни дела	0	4	0	1
- Дела пред Комисията за защита от дискриминация (КЗД)	6	9	6	13
- Дела във връзка с дисциплинарни производства	0	0	0	5
- Дела по Закон за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя (ЗГВРСНР)	169	96	29	0
- Дела пред Комисията по защита на личните данни (КЗЛД)	1	6	2	0
Общ брой на делата:	202	172	90	38

Данните от таблицата показват, че за целия разглеждан период в ЦУ на НОИ се запазва тенденцията за намаление на броя съдебните дела.

Осъществено от юристите процесуално представителство по делата, водени срещу съответното териториално поделение и срещу актове на неговите органи в териториалните поделения на НОИ, е както следва:

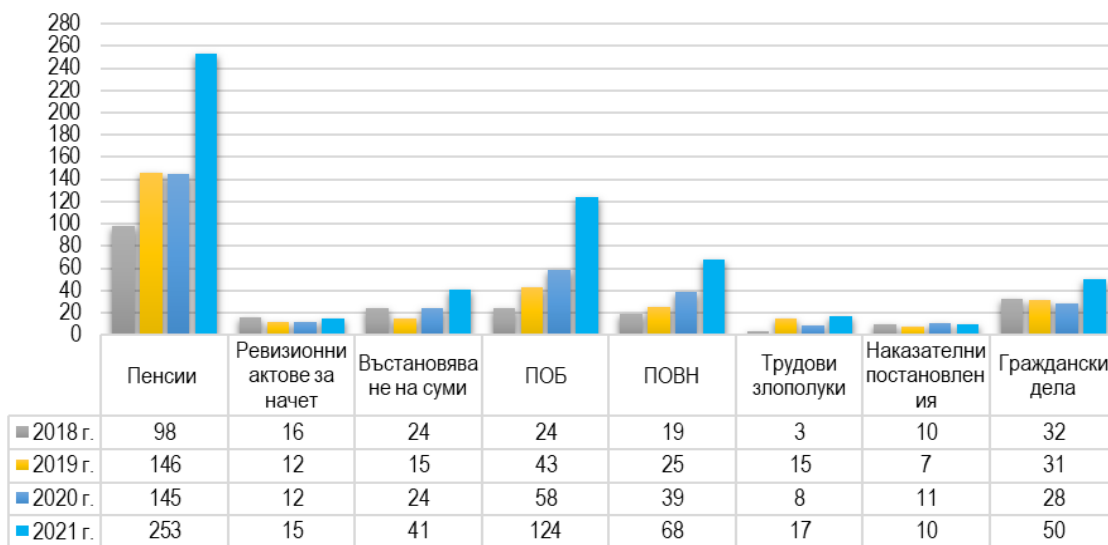

Фигура № 11 : Брой на съдебните дела в ТП на НОИ за периода 2018 – 2021 г.

Фигура № 12 : Брой на съдебните дела в ТП на НОИ за периода 2018 – 2021 г., разпределени по предмет на спора

Съдебните дела в териториалните поделения на НОИ за периода 2018 – 2021 г., разпределени по предмет на спора и тези с отменителни решения, са представени на следващите фигури:

Фигура № 13 : Брой на съдебните дела с отменителни решения в ТП на НОИ за периода 2018 – 2021 г., разпределени по предмет на спора

2. Правно обслужване

През 2021 г. правното обслужване в НОИ, включва следните дейности:

- изготвяне на становища по проекти на правила, инструкции, заповеди и други вътрешноведомствени актове;
- осигуряване на правно съдействие при сключване на договори и споразумения, в т.ч. договори за предоставяне на информация, информационни продукти за обработване на информация и за дейности по социалното осигуряване, като при възлагане осъществява контрол по изпълнение на договорите за предоставяне

на информация и изразяване на становища по повод неизпълнение на всички договори, по които НОИ е страна;

- следене за законосъобразността на актовете и процедурите, свързани с възникването, изменението и прекратяването на служебните и трудовите правоотношения;
- участие в тръжни процедури за отдаване под наем и разпоредителни сделки със собствеността на НОИ, както и при сключването на договори за придобиване на имоти от НОИ;
- изготвяне на становища и отговори по заявления за достъп до справки от регистрите на НОИ в средата за междурегистров обмен RegiX;
- изготвяне на проекти на решения за предоставяне или за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация по Закона за достъп до обществена информация и други.

През 2021 г. са изготвени становища и са осъществени всички необходими правни и фактически действия за подготовка при сключването на 58 договора и 23 споразумения.

В института са постъпили общо 30 заявления за достъп до обществена информация, като в края на годината е изготвен отчет за постъпилите заявления за достъп и за повторно използване на информация от общественния сектор, който включва и подробни данни за направените откази и мотивите за тях.

II. ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ И УПРАВЛЕНИЕ НА СОБСТВЕНОСТТА

Националният осигурителен институт е публична организация, която е възложител на обществени поръчки по смисъла на Закона за обществените поръчки (ЗОП). Ежегодно се осъществяват дейности по прогнозиране на потребностите, планиране и провеждане на обществени поръчки и инвестиционна дейност във връзка с управлението и стопанисването на имотите и административно-стопанското обслужване. През 2021 г. представянето на дейността може да бъде обособено в следните направления:

1. Планиране и провеждане на обществени поръчки

Дейностите свързани с управлението на цикъла на обществените поръчки, включват планиране, координиране във връзка с подготовката, провеждането и възлагането на обществени поръчки в съответствие с нормативните изисквания и приложимите вътрешни правила.

Прогнозирани са потребностите от възлагане на обществени поръчки и е осъществено планирането и провеждането на процедурите. Изготвен е обобщен график за провеждане на всички обществени поръчки в централно управление и е определен редът за възлагане в териториалните подразделения на НОИ за 2021 г. През годината в ЦУ на НОИ при планирани 48 обществени поръчки, броят на обявените и приключили обществени поръчки, за които са сключени договори за възлагане, е 34. Всички договори през 2021 г. са изпълнени в срок и няма наложени договорни санкции.

Таблица № 30 : Показатели за дейността по обществени поръчки в ЦУ на НОИ за периода 2018 – 2021 г.

Показатели	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Брой планирани поръчки	46	53	36	48
Брой възложени поръчки	43	28	34	34
Обща стойност на сключените договори без ДДС (хил. лв.)	9 783,8	10 067,8	9 140,7	10 618,6
Брой предявени жалби по ЗОП	3	3	10	4

През годината е събирана, анализирана и докладвана на ръководството информацията, свързана с възлагане на обществените поръчки в централно управление и териториалните подразделения на НОИ. Оказвана е и методическа помощ на ТП по въпроси, свързани с прилагане на ЗОП и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и при изготвяне на документациите за възлагане на обществени поръчки.

2. Управление на собствеността

Изпълнените през годината дейности са свързани с организиране дейността по управлението и поддържането на собствеността, както и по снабдяването, съхраняването, стопанисването и използването на стоково-материалните ценности на института за осъществяване на функциите на НОИ.

През 2021 г. по-важните инициативи, чрез които са постигнати резултати относно осигуряването на качествено обслужване на клиентите на НОИ и за създаване на здравословни и безопасни условия на труд на служителите на института, са както следва:

- *Проектиране на енергоспестяващи мерки и извършване на строително монтажни работи (СМР) за изпълнението им, и изграждане на СОТ в административната сграда на ЦУ на НОИ по обособени позиции. Обособена позиция № 1: Проектиране на енергоспестяващи мерки по оградящи елементи на административната сграда на НОИ с адрес: гр. София, бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64 и извършване на СМР за изпълнението им.*

Основна цел на инвестицията е подобряване на енергийната ефективност на сградата чрез повишаване на енергийните ѝ характеристики в резултат на изпълнение на предписания от проведено енергийно обследване на сградата извършено през 2015 г., подобряване на условията на труд на служителите чрез намаляване на шумовите нива и подобряване на вътрешния климат в работните помещения, както и осъвременяване външния вид на сградата на ЦУ на НОИ.

През 2021 г. са изпълнени всички строителни и монтажни работи за завършване на обекта, на обща стойност 2 249,2 хил. лв. с ДДС. На база цялостното изпълнение на проекта е издадено Разрешение за ползване № СТ-05-942/31.12.2021 г. от Дирекция „Национален строителен контрол“ (ДНСК) – София, чрез което обектът е въведен в експлоатация, считано от датата на издаването му.

- *Проектиране и изпълнение на строителни и монтажни работи за преустройство и ремонт на сгради с цел смяна на предназначение, находящи се в собствен урегулиран поземлен имот в с. Минерални бани, област Хасково.*

На база изготвения и одобрен от НОИ инвестиционен проект за преустройството на сградите в недвижимия имот, през 2021 г. е издадено Разрешение за строеж № 04/04.03.2021 г. След откриването на строителната площадка до края на годината е в изпълнение първи етап от планираната строителна програма на обща стойност 1 000,8 хил. лв. с ДДС, като е извършено следното: преустройство и ремонт на сгради № 2 и № 4; ремонт на спомагателни сгради; вертикална планировка и изграждане на ограда на целия поземлен имот; изграждане на оптична свързаност. Въвеждането на първия етап в експлоатация е планирано за началото на март 2022 г.

- *Изграждане на централна модулна климатизация в сградата на ЦУ на НОИ – блок „В“ (високо тяло)*

Като част от проектирането и изпълнението на енергоспестяващи мерки в сградата на ЦУ на НОИ, по-конкретно изцяло ново фасадно решение, изключващо поставяне и ползване на битови климатични системи, е избрано проектно решение, заложено в инвестиционния проект за енергоспестяващи мерки, чрез което се цели осигуряване на микроклимата през летните месеци и преходните сезони чрез етажни централни климатични инсталации.

След проведена през 2020 г. процедура за възлагане на обществена поръчка е сключен договор с избрания за изпълнител участник, на обща стойност 1 966,9 хил. лв. с ДДС като срокът за изпълнение е 18 месеца.

През 2021 г. са извършени СМР на обща стойност 1 586,9 хил. лв., което представлява 80% от общата стойност на договора. Изградена и въведена в експлоатация е централна модулна климатизация в сградата на ЦУ на НОИ от етаж 2 до етаж 11, вкл.:

- *Доизграждане на централна модулна климатизация в сградата на ЦУ на НОИ – блокове „А“ и „Б“ (ниски тела)*

Обектът представлява втори етап от изпълнението на обекта по предходната точка. През м. август 2021 г. е сключен договор за възлагане на поръчката с избрания за изпълнител участник на обща стойност 1 026,7 хил. лв., като срокът за изпълнение е 18 месеца. В рамките на годината е изградена климатизация на ет. 2 на блок „Б“, която е на обща стойност 106,2 хил. лв.

- *Доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация и гаранционна поддръжка на 2 бр UPS за подмяна на съществуващи за обслужване на центрове за данни в сградата на ЦУ на НОИ*

Целта на сключения и изпълнен през 2021 г. договор е подобряване на непрекъсваемото електрозахранване, предназначено за сървърната техника, разположена в центъра за данни на ЦУ на НОИ. Системата се състои от два нови UPS-а, с обща мощност 240 kVA, присъединени към система за гарантирано непрекъсваемо електрозахранване. С въвеждането им в експлоатация се резервира и разширява възможността за осигуряване на непрекъсваемо електрозахранване, необходимо за централите за данни в ЦУ на НОИ.

Обобщените данни за планирани и проведени обществени поръчки свързани с дейността по управление на собствеността, през периода 2018 – 2021 г., са показани в следващата таблица:

Таблица № 31 : Показатели за дейностите по обществени поръчки свързани с управлението на собствеността за периода 2018 – 2021 г.

Показатели	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Брой планирани обществени поръчки	13	18	12	19
Брой проведени процедури по ЗОП	13	16	12	17
Брой незавършени процедури	2	1	3	2
Брой сключени договори за възлагане на обществени поръчки	16	20	20	23

Забележка: Обикновено сключените договори са повече от планираните и проведени обществени поръчки поради обстоятелството, че има поръчки с обособени позиции, като за всяка от тях се сключва отделен договор, както и поръчки чрез директно възлагане поради стойност под прага за прилагане на съответна процедура по реда на ЗОП.

При наличие на разлика между планирани и проведени обществени поръчки, същата се дължи на: проведени процедури по ЗОП, които не са завършили с избран изпълнител (прекратени процедури) и на проведени поръчки, които не са предварително планирани.

III. ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНА ДЕЙНОСТ

Националният осигурителен институт е бюджетна организация, чиито основни функции и дейности са уредени с Кодекса за социално осигуряване. НОИ изпълнява Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване, извършва плащането на пенсиите и краткосрочните обезщетенията и помощи от ДОО, организира дейността по другите осигурителни плащания, установява и събира вземанията на ДОО от неправилно извършени осигурителни разходи и осъществява контрол по спазване на законодателство във връзка с възложените му дейности.

Цялостната дейност по финансиране и счетоводно отчитане на бюджетните средства на фондовете на държавното обществено осигуряване, Учителския пенсионен фонд, фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ и бюджета на НОИ, както и счетоводното обслужване на централно управление на НОИ се ръководи и осъществява от дирекция „Финансово-счетоводна дейност“.

1. Финансово-счетоводна дейност и банково обслужване

През 2021 г. са осигурени необходимите условия за своевременното изплащане на пенсиите и краткосрочните обезщетенията, като са осъществени всички действия, свързани с движението на финансовите средства на държавното обществено осигуряване, както и отчитането на изпълнението на Закона за бюджета на ДОО за годината. Изготвено е разпределението на средствата по бюджета на НОИ, съгласно Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. и е осъществяван контрол за спазване на утвърдените лимити за разходи.

Изготвяни са методически указания за финансовата дейност на звената в териториалните поделения на НОИ и е извършван контрол, както върху тяхната отчетност, така и по спазването на законите и подзаконовите нормативни актове в областта на финансово-счетоводната дейност.

През годината са изготвени периодичните и годишният финансов отчет на централно управление и е обобщавана и анализирана информацията от финансовите отчети на териториални поделения на НОИ. Съставени са консолидираните финансови отчети за изпълнение на бюджета на ДОО, Учителския пенсионен фонд и фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ за годината.

При извършения от Сметна палата одит за заверка на ГФО за 2020 г. е издадено становище, което показва, че отчетът дава вярна и честна представа за финансовото и имуществено състояние на НОИ, респективно на фондовете на ДОО, Учителския пенсионен фонд и фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

През 2021 г. са реализирани следните дейности:

- Изготвяне на методически указания и осъществяване на счетоводното отчитане на финансовите потоци между ЦУ и ТП на НОИ и преводите от/към външни институции;
- Осчетоводяване на трансферите/приходите от осигурителни вноски от НАП, МФ и НЗОК по счетоводните сметки от Индивидуалния сметкоплан на Националния осигурителен институт, изготвен в съответствие с Националния сметкоплан на бюджетните организации;
- Организиране на банковото обслужване на НОИ и неговите териториални поделения. Набраните приходи в транзитните сметки на териториалните поделения веднъж седмично се централизират служебно от обслужващите банки на териториалните поделения по сметката на ЦУ в БНБ. Възстановените разходи по сметките за наличности на ЦУ се централизират служебно съгласно режима, определен от Министерство на финансите, съгласуван с БНБ;
- Изготвяне на разпределението на бюджета за административните разходи на НОИ между териториалните поделения и централното управление и контрол върху изпълнението на утвърдените бюджети;
- Подготовка на методически указания за плащанията по пенсиите и тяхното осчетоводяване и извършване на преводите за пенсии;
- Извършване на преводи на добавки за чужда помощ по сметка за чужди суми, съгласно разпоредбите на Закона за личната помощ, уреждащ условията и реда за предоставянето и ползването на лична помощ от хора с увреждания;

- Осъществяване на дейността по изплащане на компенсации на лица, упражняващи трудова дейност в сферата на икономически дейности, за които с акт на държавен орган са въведени временни ограничения за осъществяването им в периода на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка, както и реализиране на дейностите във връзка с изплащането на средствата за компенсации и за запазване на заетостта на осигурителите;
- Извършване на преводите на средствата за парични обезщетения и помощи от ДОО и парични обезщетения за безработица, както и тяхното счетоводно отчитане;
- Реализирането на процеса по централизираното изплащане и отчитане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация, както и отчитането на „превежданите на бюджетните организации средства от бюджета на ДОО за профилактика и рехабилитация“;
- Изготвяне на методически указания за счетоводното отчитане на краткосрочните обезщетения;
- Извършване и отчитане на плащанията, свързани с изпълнението на проекти, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз;
- Извършване и отчитане на плащанията, касаещи административната дейност на централно управление;
- Изготвяне на методически указания за счетоводното отчитане на плащанията касаещи административната издръжка и плащанията, свързани с гарантираните вземания в териториалните поделения и централно управление;
- Осъществяване на дейностите, свързани с изплащането на възнагражденията на персонала на НОИ.

2. Инвестиционна дейност по отношение на свободните средства на Учителския пенсионен фонд (УчПФ)

Управлението на временно свободните парични средства на УчПФ и извършването на инвестиционна дейност по отношение на тези средства се осъществява съобразно динамиката на финансовите пазари. Съгласно чл. 28 от КСО временно свободните средства по фондовете на държавното обществено осигуряване могат да се вложат по депозитни сметки в Българската народна банка или за придобиване на първичния пазар чрез Министерството на финансите на държавни ценни книжа, емитирани от българското правителство. За регламентиране на инвестиционната дейност са утвърдени „Вътрешни правила за инвестиране на временно свободни парични средства на УчПФ“. В съответствие с определения ред, свободният паричен ресурс се управлява чрез вложането му по депозитни сметки в БНБ, или чрез инвестирането в покупка на държавни ценни книжа (ДЦК), емитирани от българското правителство, чрез участия на фонда в провежданите от Министерство на финансите и БНБ аукциони за продажба на ДЦК на първичния пазар.

В резултат на промените на финансовия пазар през последните години и след решение на Министерство на финансите за размера на лихвените ставки по които бюджетните организации могат да държат парични средства по едногодишни депозити в БНБ, лихвените проценти по депозитите на УчПФ, държани по сметки в БНБ са с нулеви стойности, поради което единствената алтернатива на Националния осигурителен институт за получаване на доход е чрез инвестирането им в придобиване на български държавен дълг (държавни ценни книжа). През 2021 г. Учителският пенсионен фонд на НОИ не е участвал на проведените от МФ и БНБ аукциони.

Към 31.12.2021 г., свободните парични средства на УчПФ които се съхраняват в БНБ под формата на депозити са в размер на 390 000 000 (триста и деветдесет милиона) лева. Към 31.12.2021 г. по банковата сметка на Учителския пенсионен фонд има наличност от 20 285 780 лв.

Получените лихвени плащания (лихви) от притежаваните държавни ценни книжа в портфейла на УчПФ през 2021 г. са в размер на 6 959 499 лв. От тях – 302 984 лв. са лихви от ДЦК, емитирани в евро и 6 656 515 лв. от ДЦК, емитирани в лева.

През 2021 г. е настъпил падежа на 3 (три) емисии ДЦК на обща стойност 72 246 306 лв. Падежирала е една дългосрочна емисия в евро (със срок 7 г.) – 10 271 418 евро (20 089 147 лв.), една средносрочна емисия в лева (със срок 4 г.) – 23 103 515 лв. и една дългосрочна емисия в лева (със срок 10 г. и 6 м.) – 29 053 644 лв.

На основание т. 3.4 от Тарифата за таксите и комисионните за обработка на сделки с ДЦК на Българска народна банка, през 2021 г. са платени такси и комисионни на стойност 14 449 лв., представляващи платени такси за емисии с настъпил падеж (0,02% върху номинала).

IV. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Националният осигурителен институт е една от големите държавни администрации със структури на територията на цялата страна. Основна цел на политиката по управление на човешките ресурси в института е развитието на човешкия капитал за постигане на максимална организационна ефективност, както и осигуряването на достойни условия за труд и възможности за професионално развитие, утвърждаване и реализация на неговите служители. Политиката се реализира чрез прилагането на интегрирана система за управление на човешките ресурси, чиито отделни елементи се регулират чрез система от вътрешни правила и процедури.

През 2021 г. в съответствие с предизвикателствата, произтичащи от измененията в организационната среда в условията на извънредна епидемична обстановка, основният фокус на дейността по управление на човешките ресурси бе насочен към повишаване гъвкавостта в организацията на работа при поддържане на постоянно високо ниво на ефективност.

1. Структура и разпределение на щатната численост в НОИ

Към 31.12.2021 г. планово определената щатна численост на НОИ е 3 467 бройки, от които в ЦУ – 409 щ. бр. (11,8% от общата численост) и 3 058 щатни бройки (88,2% от общата численост) в ТП на НОИ. Това разпределение е съобразено с функциите, които се изпълняват на централно и териториално ниво, като за обезпечаване на дейностите преобладаващият човешки ресурс е концентриран в териториалните поделения.

Разпределението на обща и специализирана администрация е в съответствие с изискванията на чл. 12, ал. 1, т. 4 на Наредбата за прилагането на Класификатора на длъжностите в администрацията, според която числеността на общата администрация е до 35 на сто от общата численост на персонала, а специализираната – не по-малко от 60 на сто от общата численост на персонала.

Таблица № 32 : Разпределение на щатната численост между общата и специализираната администрация по ТП и ЦУ на НОИ към 31 декември 2021 г.

ТП/ЦУ на НОИ	Обща численост (бр.)	Обща администрация		Специализирана администрация	
		Щатни бройки	Дял от общата численост	Щатни бройки	Дял от общата численост
Благоевград	106,5	17	16,0%	86,5	81,2%
Бургас	150,5	23,5	15,6%	122	81,1%
Варна	149	21	14,1%	124	83,2%
Велико Търново	103	16	15,5%	84	81,6%
Видин	55	12	21,8%	39,5	71,8%
Враца	94,5	14	14,8%	77,5	82,0%
Габрово	66	14	21,2%	48	72,7%
Добрич	77	14	18,2%	59	76,6%
Кърджали	71,5	13	18,2%	56	78,3%
Кюстендил	101	15	14,9%	83	82,2%
Ловеч	91,5	14	15,3%	74,5	81,4%
Монтана	72	13	18,1%	55	76,4%
Пазарджик	94	14	14,9%	77	81,9%
Перник	67	13	19,4%	51	76,1%
Плевен	117,5	18	15,3%	94,5	80,4%
Пловдив	246	32	13,0%	209	85,0%
Разград	63	15	23,8%	45	71,4%
Русе	101	17	16,8%	80	79,2%
Силистра	74	14	18,9%	56,5	76,4%
Сливен	75,5	13	17,2%	59	78,2%
Смолян	65,5	13	19,9%	49,5	75,6%
София-град	456	63	13,8%	385	84,4%
София-област	108	15	13,9%	87	80,6%
Стара Загора	133	18	13,5%	110	82,7%
Търговище	79	13,5	17,1%	62,5	79,1%
Хасково	99	17	17,2%	79	79,8%
Шумен	79	14	17,7%	61	77,2%
Ямбол	63	14	22,2%	46	73,0%
Общо в ТП на НОИ	3 058	490	17,1%	2 461	78,9%
ЦУ на НОИ	409	171	41,8%	195	47,7%
ОБЩО в НОИ	3 467	661	19,1%	2 656	76,6%

Видно от посочените по-горе данни относителният дял на общата администрация в НОИ е 19,1%. И през 2021 г. се запазва тенденцията териториалните поделения с по-малка численост да имат по-висок относителен дял на общата администрация, поради необходимостта те да бъдат обезпечени с необходимия ресурс за изпълнението на функции в коренно различни области – ИТ дейности, обществени поръчки, администриране на персонала, административно-стопанско обслужване, поддръжка на сгради и оборудване и други.

Таблица № 33 : Разпределение на щатната и извънщатната численост в ТП на НОИ по функционални направления към 31 декември на съответната година

Функционално направление	2018 г.				2019 г.				2020 г.				2021 г.			
	Щатна численост		Численост по ПМС № 66/96		Щатна численост		Численост по ПМС № 66/96		Щатна численост		Численост по ПМС № 66/96		Щатна численост		Численост по ПМС № 66/96	
	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял	брой	дял
Обща администрация	504,5	16,4%	44	26,7%	502	16,4%	48,5	29,5%	498	16,2%	49,5	30,9%	490	16,0%	49	29,8%
Пенсии	1 277	41,6%	41	24,9%	1 282	41,7%	39	23,7%	1 285,5	41,8%	38	23,1%	1 292	42,3%	41	24,9%
КПК	989,5	32,2%	31	18,8%	985,5	32,1%	29	17,6%	986	32,1%	29	17,6%	978,5	32,0%	29,5	17,9%
ООА/ОА	189	6,2%	48,5	29,5%	191	6,2%	48	29,2%	191,5	6,2%	48	29,2%	190,5	6,2%	45	27,4%
Директори на ТП	28	0,9%	-	-	28	0,9%	-	-	28	0,9%	-	-	28	0,9%	-	-
Пряко подчинени на директора на ТП	82	2,7%	-	-	82	2,7%	-	-	81	2,6%	-	-	79	2,6%	-	-
ОБЩО	3 070	100%	164,5	100%	3 070	100%	164,5	100%	3 070	100%	164,5	100%	3 058	100%	164,5	100%

Ползването на извънщатни бройки по реда на ПМС № 66/1996 г., позволява да бъде насочен допълнителен трудов ресурс в подкрепа на различни области на дейност в НОИ, където е съсредоточена значителна по обем техническа работа. Заетите на ПМС № 66/1996 г. са ангажирани най-вече с приема, електронизирането и съхраняването на документацията на прекратени осигурители без правоприменик в осигурителния архив и в отдел „Административен“ на ТП, където се изпълняват задачи, свързани с техническо подпомагане дейността на медицинските комисии към териториалните поделения.

2. Прилагане на системата за натовареност на звената и дейностите в ТП на НОИ

Определянето на плановете потребности от персонал в ТП се базира на отчитане на работното натоварване на заетите в основната и допълнителна численост на различните функционални направления на института. Системата е регламентирана във Вътрешни правила за определяне на плановете потребности от персонал (ВПОППП) и функционира в НОИ от близо 20 години, като броят на наблюдаваните звена и дейности варира във времето. От 2019 г. поради отпадане наблюдението над натовареността на служителите, ангажирани с финансово-счетоводна дейност те са 140, или с 28 по-малко. Разпределени са в 5 основни области на дейност, а общият брой следени показатели възлиза на 39. Наблюдаваните звена и дейности се разпределят в 3 основни групи според степента им на отклонение от средната за страната натовареност.

Таблица № 34 : Състояние на наблюдаваните звена и дейности за периода 2018-2021 г.

Групи на натовареност	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Балансирани	103	84	89	74
Натоварени	20	14	13	20
Ненатоварени	45	42	38	46
Общо наблюдавани звена/дейности	168	140	140	140

Данните за 2021 г. показват, че 46 от наблюдаваните звена/дейности са с параметри под долната граница на натовареност (-15%), 20 са над границата на натовареност (+15%), а 74 са балансирани (попадащи в диапазона от -15% до +15 %). Спрямо 2020 г. има значително увеличение на броя на натоварените звена с 46,2% и намаление на броя на балансирани звена

с 16,9%, което се дължи основно на ползването на отпуск за временна неработоспособност от служителите и във връзка с продължилата епидемична обстановка в страната. Увеличение има и в броя на ненатоварените звена – с 21,1% спрямо предходната година.

По данни на информационната система за управление на човешки ресурси за периода 2019 – 2020 г. от ТП на НОИ са ползвани 37 779 работни дни болнични, а през периода 2020 – 2021 г. – 52 009 работни дни. Налице е увеличение от 37,7% от ползваните дни временна неработоспособност спрямо предходния период. От друга страна, методическите и организационни промени в акцента на работа в отделните функционални направления, както и тенденция за увеличение на обемите от работа създават условия за промени в интензитета на работа в наблюдаваните звена спрямо предходни периоди. Значителни отклонения в броя на балансираните звена се наблюдават във всички наблюдавани звена и дейности.

Териториалните поделения, от своя страна, също попадат в три групи – **ненатоварени, балансирани или претоварени**, като критерий за това е преобладаващият брой на претоварените/ ненатоварените звена или дейности в тях. През 2021 г. разпределението е следното:

- **първа група** – осем териториални поделения са със значителни отрицателни отклонения в натовареността на заетите в основните структурни звена/дейности, както следва: Велико Търново, Видин, Кюстендил, Плевен, Разград, Сливен, Смолян и София област.

- **втора група** – седем териториални поделения са без съществени отклонения в натовареността на заетите в основните структурни звена/дейности спрямо средното за системата на НОИ равнище, както следва: Благоевград, Бургас, Добрич, Стара Загора, Хасково, Ямбол и Пазарджик, като последното се характеризира с 5 балансирани звена. При останалите шест териториални поделения се наблюдават по едно натоварено или ненатоварено звено. За сравнение през 2020 г. в тази група са били 14 териториални поделения.

- **трета група** – три териториални поделения са със значителни положителни отклонения. Това са ТП на НОИ: Кърджали с три натоварени дейности и едно балансирано и едно ненатоварено звено; Пловдив с три натоварени дейности и две балансирани; София-град с четири натоварени и едно балансирано звено.

Прилагането на системата за определяне на планови потребности от персонал през годините служи на ръководството на НОИ при вземането на управленски решения за оптимизиране и разпределение на щатната численост. През 2021 г. са одобрени и извършени трансформации на 118 щатни бройки в звената, обект на наблюдение по смисъла на ВПОППП. Основната част от тях са свързани с промяна на длъжностната степен в по-висока, с оглед осигуряване на условия за кариерно израстване на служителите или в по-ниска – с оглед използване на по-широки възможности на пазара на труда. Промени в този смисъл са извършени при общо 82 щатни бройки в специализираната администрация, при 22 щатни бройки в общата администрация. За 14 щатни бройки е извършена промяна както по отношение на структурното звено, така и във вида администрация, към която се числят.

Методиката за оценка на натовареността в ТП на НОИ не обхваща дейностите, изпълнявани от общата администрация. Състоянието на числеността в общата администрация в териториалните поделения се следи на база данните за нейния относителен дял в общата численост на персонала в съответното ТП. През периода 2019 – 2021 г, този относителен дял остава почти без промяна, като в края на 2021 г. той е 16,1% .

3. Администриране на персонала

През годината са издадени общо 4 027 заповеди, които регламентират служебните правоотношения и 1 234 документа, отнасящи се до трудовите правоотношения със служителите. Информация за броя на обработените/ изготвените документи по администриране на персонала в ТП/ ЦУ на НОИ през 2021 г. е представена в следващата таблица:

Таблица № 35 : Разпределение на обработените/ изготвените документи по администриране на персонала в ТП/ ЦУ на НОИ през 2021 г. (бр.)

ТП/ЦУ на НОИ	Заповеди по служебни правоотношения	Документи, регламентиращи трудови правоотношения	Заповеди за отпуск	Въведени и експортирани болнични листове	Издадени служебни бележки
ТП	3 449	1 148	34 028	6 427	1 337
ЦУ	578	86	4 247	647	177
ОБЩО	4 027	1 234	38 275	7 074	1 514

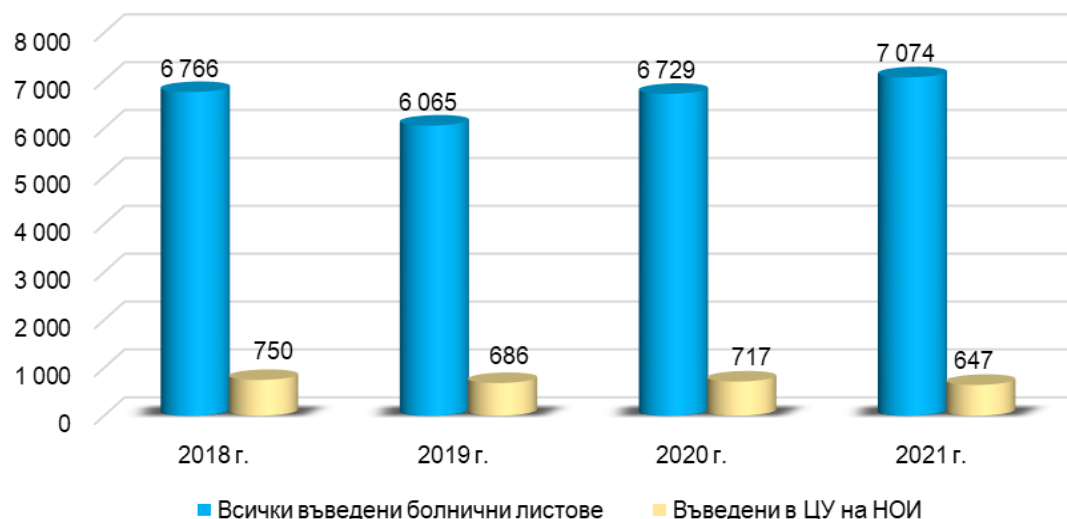
В централно управление се изготвят всички заповеди, касаещи държавните служители в института, с изключение на заповедите за повишаване в ранг на служителите в ТП. Делът на заповедите, свързани със служители в централно управление, възлиза на 14,4% от общия брой издадени заповеди. От заповедите за повишаване в ранг 105 са изготвени в ЦУ и 712 в ТП. Броят на изготвените в ЦУ заповеди възлиза на 3 315, или 82,3% от всички изведени заповеди по служебно правоотношение.

През 2021 г. дейността по администриране на трудовите правоотношения бележи най-ниския си документооборот за последните четири години. Намалението в броя на документите по трудово правоотношение през 2021 г. (1 234 бр.) спрямо 2020 г. (2 201 бр.) се дължи на по-малкия брой заповеди за увеличаване на трудовото възнаграждение през 2021 г. – 725 бр., при 1 559 бр. през 2020 г. Заповедите за увеличаване на трудовото възнаграждение, представляват над 58% от всички изведени документи по трудово правоотношение.

Извън документите, регламентиращи служебните и трудовите правоотношения със служители на института, най-голям е вътрешният документооборот по администриране на ползвания от служителите отпуск. Запазва се тенденцията за увеличаване броя на заповедите за отпуск. През 2021 г. в системата на НОИ са изведени 38 275 заповеди за разрешаване или прекратяване на отпуск на служители, което е с 1,4% повече спрямо предходната година, при 8,1% ръст за 2020 г., 3,5% за 2019 г. и 8,1% за 2018 г. От тях 4 247 заповеди или 11,1% са изготвени в ЦУ, които са с 5,9% повече спрямо същите през предходната година.

През 2021 г. са регистрирани 7 074 болнични листове за временна неработоспособност и заявления-декларации за бременност, раждане и отглеждане на дете на служители от НОИ (при 6 729 за 2020 г.). Това е най-големият брой регистрирани болнични през периода 2018 – 2021 г. и се дължи основно на епидемичната обстановка в страната. Увеличението спрямо предходната година е с 5,1%, при увеличение с 10,9% през 2020 г. спрямо 2019 г.

Данните за въведените болнични листове, съпоставени с предходните години, са както следва:

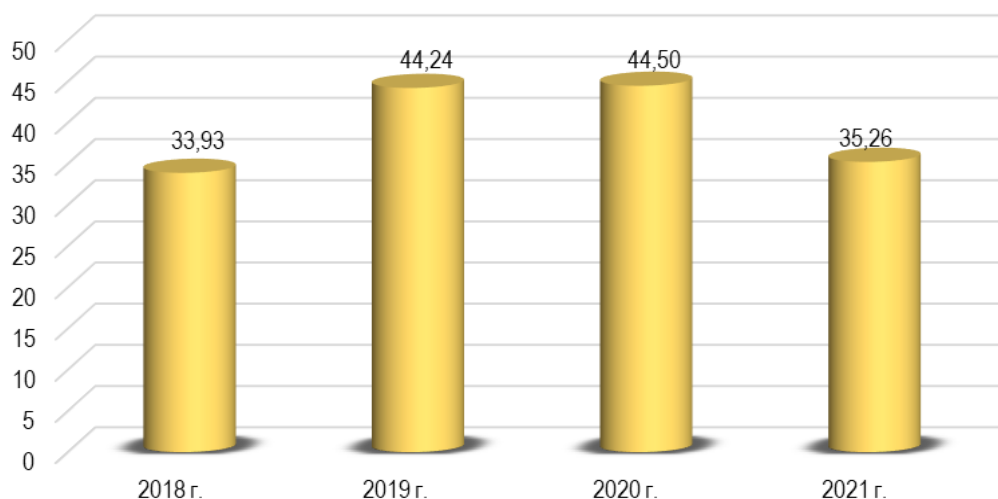
Фигура № 14 : Брой на регистрираните болнични листове в НОИ за периода 2018 – 2021 г.

Данните от фигура № 14 показват, че въпреки усложнената епидемична обстановка в страната, в ЦУ на НОИ се наблюдава обратната тенденция, където регистрираните болнични през 2021 г. са с най-нисък брой спрямо предходните години. Причина за това може да бъде в широко разпространения метод на работа в ЦУ – дистанционен режим на работа. Служителите с влошено здравословно състояние, имат възможността и предпочитат да продължат да изпълняват служебните си ангажименти от вкъщи, вместо да ползват отпуск за временна неработоспособност.

През 2021 г. са издадени 1 514 служебни бележки (с 15,7% по-малко от 2020 г.), като 177 от тях са издадени от централно управление.

Дейността по издаване на служебни книжки на служителите, които за първи път заемат държавна служба, е изцяло централизирана. През 2021 г. от ЦУ са издадени 173 нови служебни книжки, при 185 бр. през 2020 г.

Администрирането на персонала се осъществява посредством значителен вътрешен документооборот. Средно разпределено на 249 работни дни за 2021 г. само в отдел „Управление на човешките ресурси“ в централно управление са изготвени, издадени или въведени в информационната система по 35,26 бр. документи на ден, при 44,50 бр. за 2020 г., 44,24 бр. за 2019 г. и 33,93 за 2018 г. Извън тази стойност са обработените заявки за трансформации и за заемане на работни места, изготвените обяви и заповеди за конкурси, заповеди за определяне състава на конкурсните комисии, заповедите за подбори, изготвените отговори по жалби и запитвания, становища, докладни записки, справки, отчети и други документи.

Фигура № 15 : Среднодневен брой заповеди, изготвени от отдел УЧР за периода 2018 – 2021 г.

Основният вътрешен документооборот по управление на човешките ресурси в НОИ се генерира чрез системата за управление на човешките ресурси ХеРМеС. Същата се поддържа като база данни от служителите по човешки ресурси в ЦУ и ТП на НОИ. Системата дава възможности и за директно участие на служителите в различни процеси, като заявяване на отпуски и командировки, на гъвкаво работно време, на аванс, на работа извън работното място, на обучения, подаване на заявки към ЧР и ФСД, актуализация на банкова сметка и други. Служителите по човешки ресурси в ЦУ консултират колегите си относно работата им със СУЧР „ХеРМеС“ и със системата за самообслужване ХеРМеС SelfServices и са ангажирани с извършването на допълнителни настройки на системата. За поддържането ѝ в работно състояние през 2021 г. са инсталирани 25 актуализации във връзка с отстраняване на възникнали грешки, развитие на системата или изменение на нормативната уредба, съпътствани от съответните тестове и настройки.

4. Профил на персонала, зает в основната численост на администрацията на НОИ

Общият брой реално заети служители по основен щат в системата на НОИ към 31.12.2021 г. възлиза на 3 426 служители. Разпределението на служителите по видове длъжности е представено в таблицата:

Таблица № 36 : Разпределение на персонала на НОИ по длъжности към 31 декември 2021 г.

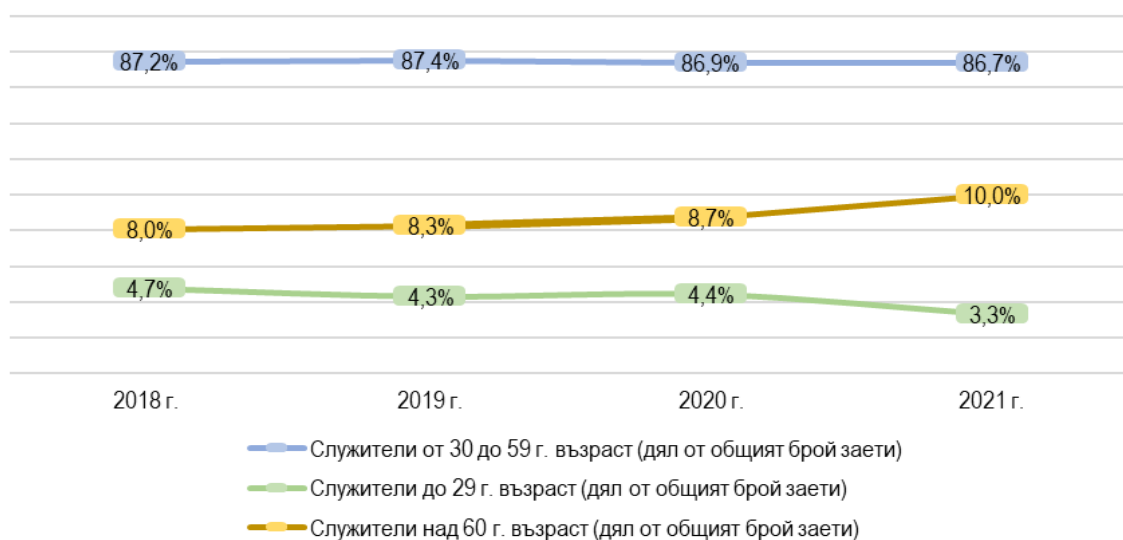
Видове длъжности	Общо заети	
	(бр.)	Дял
Длъжности по чл. 19а от ЗА	2	0,1%
Висши държавни служители	44	1,3%
Ръководни длъжности	315	9,2%
Експертни длъжности с аналитични и контролни функции	2 432	70,9%
Експертни длъжности със спомагателни функции	580	16,9%
Технически длъжности	53	1,6%
ОБЩО	3 426	100,0%

През 2021 г. възрастовото разпределение на персонала показва най-висок дял на служителите между 30 и 59 години, следвани от служителите на възраст над 60 години. Най-малко са заетите от възрастовата група до 29 години. Възрастовият профил на заетите на ръководни длъжности включва преобладаващо ръководители на възраст между 30 и 59 години.

Таблица № 37 : Разпределение на персонала на НОИ по длъжности и възраст към 31 декември 2021 г.

Видове длъжности	Общо заети (бр.)	до 29 г.		30-59 г.		над 60 г.	
		Брой	Дял	Брой	Дял	Брой	Дял
Длъжности по чл. 19а от ЗА	2	0	0,0%	2	0,1%	0	0,0%
Висши държавни служители	44	0	0,0%	32	0,9%	12	0,4%
Ръководни длъжности	315	1	0,03%	279	8,1%	35	1,0%
Експертни длъжности с аналитични и контролни функции	2 432	99	2,9%	2 148	62,7%	185	5,4%
Експертни длъжности със спомагателни функции	580	12	0,4%	472	13,8%	86	2,8%
Технически длъжности	53	0	0,0%	39	1,1%	14	0,4%
ОБЩО	3 426	112	3,3%	2 972	86,7%	342	10,0%

Динамиката на дела на възрастовото разпределение на персонала за периода 2018 – 2021 г. показва, устойчив ръст в групата на служителите над 60 годишна възраст и тенденция на намаление в най-малката възрастова група – служителите до 29 годишна възраст. Това се дължи, както на постоянно нарастващия дял на длъжности по служебно правоотношение, за сметка на длъжностите по трудово правоотношение, така и на устойчиво намаляващият интерес на младите хора към стажантската програма за заетост „Старт в кариерата“, вследствие от което за някои от предвидените позиции няма нито един кандидат.

Фигура № 16 : Динамика на дела на възрастовото разпределение на персонала за периода 2018 – 2021 г.

Болшинството от длъжностите в Националния осигурителен институт са определени за заемане от служители с висше образование. Това произхожда от характера на служебните задължения на заетите в основните административни звена, които са ангажирани с експертна преценка на правото на ползване на осигурителни права и необходимостта от познаване, тълкуване и прилагане на широк кръг от нормативни разпоредби. Длъжности, с минимално изискване за заемането им средно образование, са определени за позициите в специализираната администрация, осъществяващи прием и архивиране на документи, както и за отделни позиции в общата администрация. В съответствие с това профилът на заетите в НОИ показва висок процент на служителите с висше образование: 2 954 (86,2%) от заетите са висшисти, като трима от тях притежават образователна и научна степен доктор; 2 332 от всички служители притежават образователно-квалификационна степен магистър; 550 – бакалавър и 69 – степен професионален бакалавър.

Таблица № 38 : Разпределение на персонала на НОИ по правоотношение и образователна степен към 31 декември 2021 г.

Правоотношение	Общо заети	Научна степен		Магистър		Бакалавър		Проф. бакалавър		Средно		Основно	
		Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял	Бр.	Дял
Служебно правоотношение	2 703	3	0,1%	2 165	63,2%	485	14,2%	50	1,5%	0	0,0%	0	0,0%
Трудово правоотношение	723	0	0,0%	167	4,9%	65	1,9%	19	0,5%	471	13,7%	1	0,03%
ОБЩО	3 426	3	0,1%	2 332	68,1%	550	16,1%	69	2,0%	471	13,7%	1	0,03%

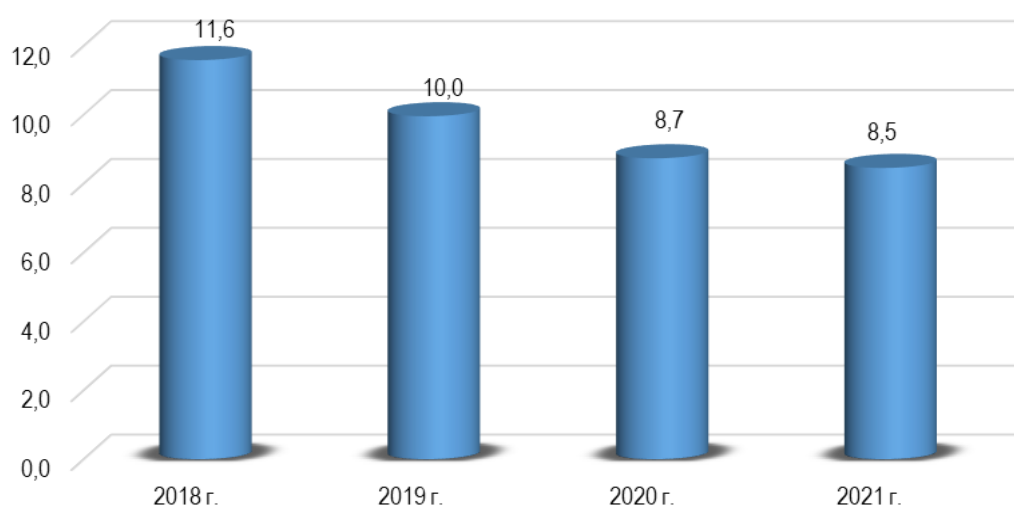
5. Набиране, подбор и професионално развитие на персонала в администрацията на НОИ

През 2021 г. броят на служителите, напуснали администрацията на НОИ е 290 човека или 8,5%. От тях 63 служители или 21,7 % са освободени поради придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Таблица № 39 : Текучество на персонала в НОИ през 2021 г.

Правоотношение	Общо заети в адм. на НОИ	Общо напуснали адм. на НОИ	Поради придобиване право на пенсия за ОСВ		По други причини		Текучество
	(бр.)	(бр.)	Бр.	Дял	Бр.	Дял	(%)
Служебни	2 703	197	49	24,9%	148	75,1%	7,3%
Трудови	723	93	14	15,1%	79	84,9%	12,9%
ОБЩО	3 426	290	63	21,7%	227	64,1%	8,5%

Наблюдава се тенденция на намаляване на показателя за текущото на персонала, което от своя страна е предпоставка за увеличаващия се дял на служителите над 60 годишна възраст (фигура № 17).

Фигура № 17 : Текучество на персонала в НОИ за периода 2018 – 2021 г. (в %)

Заемането на свободни щатни бройки се извършва на конкурентен принцип, чрез набиране на външни и/или вътрешни кандидати за заемане на съответната длъжност. При решение за допускане на външни кандидати се организира конкурс по реда на Закона за държавния служител (за длъжностите, определени за заемане по служебно правоотношение) или външен подбор по реда на Вътрешни правила за набиране, подбор и назначаване на служители за длъжностите, определени за заемане по трудово правоотношение.

През 2021 г. в института са обявени конкурси за заемане на 167 щатни бройки, като 20 от тях са в ЦУ и 147 в ТП. Броят на конкурсите през годината е съизмерим с предходните години, въпреки че поради усложнената епидемична обстановка през 2021 г. имаше периоди, през които не са провеждани конкурсни процедури. В централно управление от 20 обявени конкурсни процедури, 9 са приключили с назначение. Прекратени са 5 конкурса касаещи набирането на кадри в дейностите по ИКТ. Без класиране са приключили и два конкурса за експерт по мрежова и информационна сигурност, както и два конкурса за актьор.

Таблица № 40 : Резултати от проведени конкурсни процедури през 2021 г.

Конкурсни процедури	ОБЩО	За длъжности в ЦУ на НОИ	За длъжности в ТП на НОИ
Обявени конкурсни процедури	167	20	147
Конкурсни процедури, приключили с назначение	151	9	142
Конкурсни процедури, приключили без класиране	16	11	5

Най-голям брой конкурси през 2021 г. са обявени в София-град – 28, Пловдив – 21, ЦУ – 20, Варна – 10 и Хасково – 9. Няма ТП на НОИ, в което да не е провеждан конкурс, а във Видин, Добрич, Перник и Ямбол са обявили по 1 конкурс.

Кандидатите, подали документи за участие в конкурсите, обявени през 2021 г. са 3 067, при 3 239 за 2020 г., при 2 245 за 2019 г. и 1 983 души за 2018 г. Най-много подадени заявления в един конкурс има в ТП: Бургас – 126 бр. и 92 бр., Русе – 88 бр. и 71 бр., Варна – 77 бр. и 64 бр., София-град и Стара Загора – по 64 бр.

Средният брой кандидати за един конкурс през 2021 г. е 18,36, при 18,94 за 2020 г., 13,13 за 2019 г. и 14,69 души за 2018 г. Нарастването на кандидатите в конкурсните процедури през 2020 и 2021 г. е вследствие нарастването на безработица и повишения интерес към постъпването на работа в държавна институция, каквато е НОИ.

Заемането на свободни длъжности в администрацията на НОИ се извършва и по линията на вътрешно израстване на служителите от института. През 2021 г. са проведени 120 процедури за конкурентен подбор, в т.ч. 24 – в ЦУ и 96 в ТП. От осъществените процедури за експертни длъжности в общата администрация на ТП/ЦУ на НОИ са проведени 30 процедури, а в специализираната администрация – 88 процедури. За заемане на ръководни длъжности (началник на отдел/началник на сектор) са проведени 15 процедури, а за заемане на експертни длъжности – 105 процедури.

Най-голям брой процедури са проведени за заемане на длъжности в експертно ниво 4 – старши експерт/инспектор по осигуряването, старши юрисконсулт, старши счетоводител, старши експерт (58 бр.). От процедурите за повишаване в длъжност чрез конкурентен подбор през 2021 г. най-много са проведени във функционално направление „Краткосрочни плащания и контрол“ (40 бр.).

И през 2021 г. в съответствие с вътрешните правила за обучение и професионална квалификация е разработен и утвърден Годишен план за обучение (ГПО) на служителите в НОИ. В него са конкретизирани темите, формата на обучение, служителите по функционални направления, за които е предназначено съответното обучение и приблизителния брой служители, продължителността и обучаващите лектори, както и очакваните разходи за провеждането им, които са в рамките на определените лимити за този вид дейност. Финансирането на дейността по организиране и провеждане на обученията е за сметка на предвидените за това разходи в бюджета на НОИ за 2021 г.

В условията на извънредна епидемична обстановка в страната и през 2021 г. бе силно редуцирана дейността по организиране и провеждане на присъствени обучения. По тази причина проекта на ГПО-2021 г. бе утвърден, като в него са приоритизирани обученията, провеждани в дистанционна форма. Повечето от тези обучения се организират и провеждат от ИПА по проект, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. През 2021 г. са реализирани 160 обучения със 768 участия на служители в 50 тематични курса, средствата на голяма част, от които са осигурени по проект „Работим за хората“ на ИПА.

Задължителни обучения за държавни служители по реда на чл. 35б, ал. 1 т. 1 и т. 2, и чл. 35б, ал. 4 от ЗДСл са преминали общо 240 служители на института.

Като се изключат задължителните обучения по ЗДСл, през 2021 г. са проведени общо 216 обучения по 86 теми с 2 014 участника.

Таблица № 41 : Разпределение по основни тематични области на проведените обучения, работни срещи и семинари за служители от НОИ през 2021 г.

Област	Брой теми на проведените обучения	Брой обучени служители
Управление на администрацията (стратегическо планиране, публични политики, управление на изпълнението, управление на промяната, управление на проекти, управление на качеството, управление на риска и др.)	21	486
Правни аспекти на административната дейност (нормотворчество, правоприлагане)	12	449
Меки умения (комуникация, работа в екип, управление на времето, решаване на конфликти и др.)	3	35
Управление на човешките ресурси, вкл. управление на знанието	3	43
Финансово и стопанско управление	1	1
Информационни системи и дигитални умения	30	375
Специализирани обучения, различни от горепосочените	16	625
Общо проведени обучения/обучени служители	86	2 014

6. Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

В Националния осигурителен институт функционира Системата за управление на здраве и безопасност при работа, с която е утвърдена и Единна политика по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд в администрацията на НОИ. Основните цели на тази политика са следните:

- Постигане съответствие с изискванията на нормативните документи, свързани със ЗБУТ и Политиката по ЗБУТ;
- Намалване нивото на професионалния риск за здравето и безопасността при изпълнение на трудовата дейност;
- Недопускане на инциденти, свързани с трудовата дейност;
- Подобряване условията за изпълнение на трудовата дейност.

За реализиране на тези цели се работи съвместно със Служба по трудова медицина. Извършената отчетна и аналитична работа за състоянието на дейността по здравословни и безопасни условия на труд, може да се обобщи, както следва:

- Изготвени анализи на временната неработоспособност за ЦУ и ТП на база болнични листове и обобщен анализ на здравето състояние за 2020 г. в системата на НОИ, изготвени на база Единна методика за анализ и оценка на здравно състояние на работещите в НОИ;
- Подадена е информация до Дирекция „Инспекция по труда“ гр. София за положения извънреден труд в ЦУ на НОИ;
- Утвърдените през 2021 г. от управителя места за: трудоустроени по трудови правоотношения в ЦУ, трудоустроени по служебни правоотношения в ЦУ и ТП, както и съгласуваният със Службата по трудова медицина списък със служители в изпълнение на квотата определена в чл. 38, ал. 1 от Закона за хората с увреждания, са изпратени на териториалните поделения.

Организирането на дейността по ЗБУТ през 2021 г. протече при съобразяване на план-графика за обществените поръчки в института, като са организирани дейностите за обявяване, изпълнение и отчитането на следните централизирани обществени поръчки:

- Изготвена и предадена е техническа спецификация за провеждане на обществена поръчка по Обособена позиция 1 с предмет „Осигуряване на профилактични медицински прегледи и изследвания на работещите в НОИ“ със срок на договор – 24 месеца. Сключен е договор №1005-40-103/09.11.2021 г. за изпълнение и стартира подготовката на провеждане на профилактичните прегледи;
- Изготвена и предадена е техническа спецификация по обособена позиция 2 с предмет „Извършване на текущо медицинско обслужване на служителите в Централно управление на НОИ и ТП на НОИ – София-град“. Сключен е договор с общопрактикуващ лекар за срок от 12 месеца;
- Сключен е договор с предмет „Изработка и доставка на очила за работа с видеодисплеи за нуждите на работещите в НОИ“ със срок на договор – 24 месеца или до изчерпване на сумата предвидена в него. За 2021 г. са изработени и осигурени на служителите 205 бр. очила;
- Изпълнени са всички предвидени дейности в графика по договор с предмет „Осигуряване на комплексно обслужване от служба по трудова медицина на работещите в Националния осигурителен институт.

В системата на Националния осигурителен институт (ЦУ и 28 ТП) през 2021 г. са декларирани и приети за трудови 13 злополуки, в т.ч. по чл. 55, ал. 1 от КСО – 2 бр. и по чл. 55, ал. 2 от КСО – 11 бр.

V. ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ

1. Контактен център

Контактният център (КЦ), като един от източниците на информация по отношение на действащото законодателство и предлаганите административни услуги, активно съдейства за предоставяне на актуална информация на потребителите.

За втора поредна година служителите в КЦ са изправени пред съществено натоварване, породено от голям брой обаждания и необходимостта от бърза реакция, за да се отговори на въпросите на гражданите и бизнеса. Ограничената възможност да се осъществи личен контакт и многобройни законодателни промени са основните фактори допринесли за пренасочване на потребителите към КЦ като най-бърз канал за достъп до информация и комуникация.

През 2021 г. са постъпили 420 582 входящи обаждания. Обслужените запитвания са 191 519, или 19 152 средно от служител. Резултатите показват, че макар в преобладаващата част от годината звеното да работи с ограничен експертен капацитет успя да задържи високо ниво на обслужените клиенти. Предприети бяха редица мерки да се обезпечи непрекъснатост на работния процес, като към звеното временно за периодите на повишена заболеваемост, бяха присъединени експерти от териториалните поделения в гр. Пловдив и гр. Смолян.

Контактният център успя да отговори на предизвикателството и да предостави качествено и навременно обслужване, въпреки усложнената обстановка и тежки условия, наложени от пандемията. Показателите, характеризиращи дейността и качеството на обслужване на КЦ през 2021 г. са представени в следващата таблица.

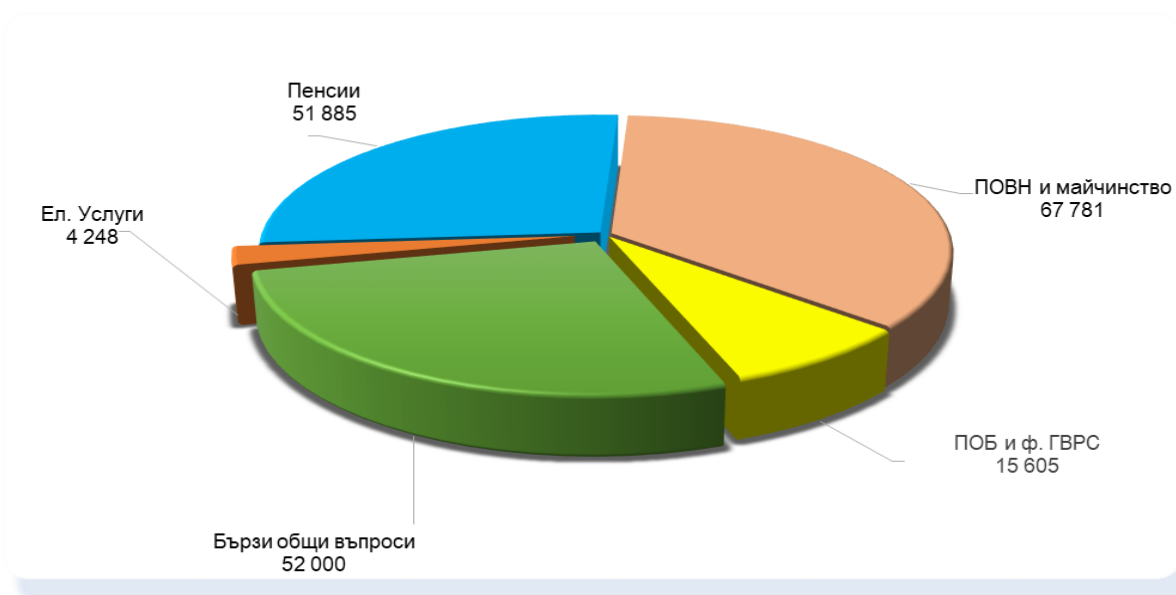
Таблица № 42 : Показатели за дейността и качеството на обслужване на Контактния център

Вид на показателя	2021 г.
Пропуснати обаждания в работно време	2%
Средно време на един телефонен разговор	3:49 мин.
Разрешени запитвания на клиенти при първото обаждане	над 85%
Средно предоставени отговори по запитвания от един служител	19 152 бр.

Анализирайки информацията за разпределението на обслужените повиквания в КЦ на НОИ през 2021 г. в зависимост от вида на търсената от клиентите информация показва, че едно от най-натоварените тематични направления традиционно остава „Парични обезщетения за временна неработоспособност и майчинство“. И през тази година голяма група от обажданията касаеха най-актуалния за страната проблем – COVID-19, като много граждани и служебни лица се интересуваха как и кога се издават, и как се изплащат болнични листове с тази диагноза, в кои случаи се издават такива с причина „карантина“ на контактни лица и на майки с деца, контактни с болни. Многобройни са обажданията от лекари и лица, които се интересуват за условията за издаване на болнични листове на лица, заболели от COVID-19, които са надвишили броя на полагащите им се дни във временна неработоспособност. През месец юли бяха обнародвани изменения и допълнения на Наредбата за медицинска експертиза, като се регламентира издаването на болничния лист с причина „карантина“ като изключение от общото правило за максимална продължителност от 40 дни, както и не се включва в максимално разрешения отпуск от ЛКК без решение на ТЕЛК, отпуск поради временна неработоспособност от 180 дни без прекъсване, както и 360 дни с прекъсване в две предходни години и в годината на боледуването.

В средата на годината се увеличиха запитванията относно годишното преизчисление и доплащане на дължими суми по обезщетения от предходната 2020 г. Многобройни са и обажданията с въпроси, свързани със забавени и/или неизплатени обезщетения за майчинство (по чл. 50/51 и чл. 53/54 от КСО).

Традиционно пиково натоварване генерират ежемесечните въпроси относно датата за изплащане на редовно майчинство, както и сроковете за представяне, обработка и изплащане на болнични листове.

Фигура № 18 : Разпределение на обслужените повиквания в КЦ на НОИ през 2021 г. според вида на търсената от клиентите информация (бр.)

Запитванията, свързани с „Пенсии и осигурителен архив“, бяха обусловени от множеството промени в пенсионното законодателство. Служебните преизчислявания и изменения в размерите на пенсиите доведоха до много голям брой запитвания, консултации и справки. Изплащането на еднократните допълнителни суми към пенсиите (от 50 лв. до месец септември и 120 лв. за месеците от октомври до декември) провокира голям интерес и обаждания, които изискваха разяснения от страна на служителите на Контактния център.

Друга тема, която предизвика интерес и остана актуална през цялата година, се отнася до удължаване действието на експертните решения на ТЕЛК и сроковете за изплащане на пенсиите за инвалидност.

При пенсиите, отпускани по силата на европейските регламенти и международни договори, въпросите касаеха реда за отпускане на пенсия по регламенти и договори, потвърждаване на осигурителни периоди към чуждите компетентни институции, както и процедурата за издаване на удостоверения за размер на българска пенсия. При справките относно документооборота преобладаваха тези, касаещи очаквани експертни решения въз основа на медицинска документация, изпратена от чужбина. Актуални бяха и консултациите за начина на изплащане на пенсии по регламенти, както и заверка на Декларация за продължаване изплащането на българска пенсия на лица, живеещи в други държави.

Въпросите относно осигурителния архив, поддържан от НОИ се отнасяха до търсене на информация за прекратени осигурители без правопреемник, подаване на заявления за издаване на удостоверения за стаж и доход, както и заявления-декларации по чл. 5, ал. 10 от КСО.

Запитванията, свързани с парични обезщетения за безработица бяха продиктувани основно от настъпили промени в нормативната уредба и по конкретно с: 1) регламентирания нов срок от 7 месеца (стар срок 4 месеца) на получаване на обезщетение от безработните лица, придобили право на парично обезщетение по чл. 54а преди изтичането на три години от предходно упражняване на правото на обезщетение за безработица; 2) направените изменения на чл. 9, ал. 2, т. 3 от КСО, съгласно които през 2021 г. ще се зачитат 90 дни неплатен отпуск за осигурителен стаж. От граждани и служебни лица постъпиха редица запитвания дали това време се зачита за осигурителен стаж за придобиване право на обезщетение за безработица. За придобиване право на парично обезщетение по чл. 54а КСО се зачита до 30 работни дни неплатен отпуск през една календарна година, 3) разяснение относно правото и реда за отпускане на обезщетение за безработица.

В периода януари – май 2021 г се увеличиха запитванията от граждани с последна заетост във Великобритания (прекратена след 01.01.2021 г.), относно правото на обезщетение от България.

Голям интерес проявиха безработните лица към електроните административни услуги и справочния портал на НОИ, както и за възможността от 2021 г. да се получи ПИК на НОИ по електронен път без да посещават офис на НОИ.

Вследствие на извършените справки в процеса на разговори с граждани и задължени лица са подадени 936 сигнала за проверка към съответните териториални подразделения на НОИ във връзка с неизплатени в срок парични обезщетения за временна неработоспособност и майчинство; 127 сигнала за проверка относно необработени в срок преписки и документи по отпускане на пенсии по регламент; 131 сигнала към ТП във връзка с необработени в срок преписки и документи по пенсии; 15 имейла за неработещи справки на сайта след подадени сигнали от граждани и един сигнал за злоупотреби с фондовете на ДОО.

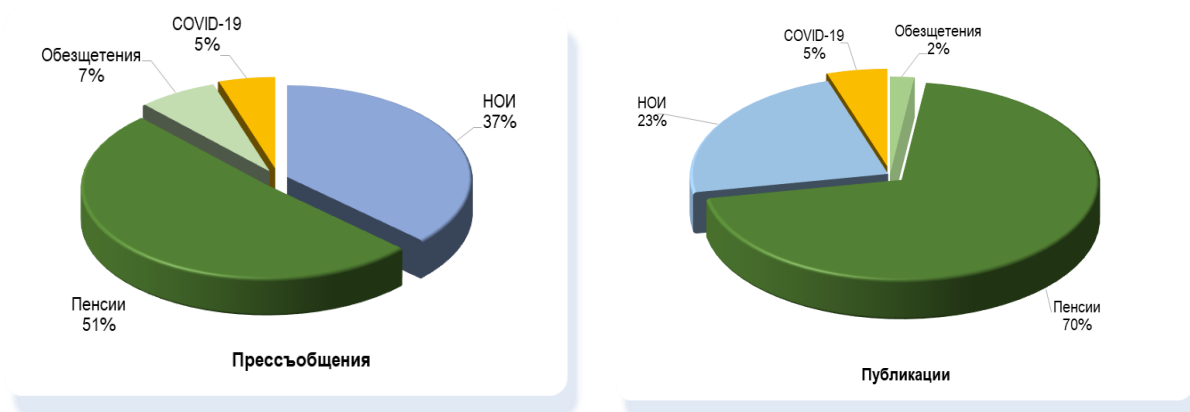
2. Връзки с обществеността

Националният осигурителен институт осъществява дейността си като активен посредник между осигурените лица, осигурителите и държавата, и е в непрекъснато взаимодействие с обкръжаващата среда, включително медийната. С оглед на динамичните промени в осигурителното законодателство и обществено-политическата среда, както и продължаващата епидемична обстановка, основополагаща в комуникативната активност на института и през 2021 г. остана постоянната цел за осигуряване и разпространение на актуална и достъпна информация за социалното осигуряване и дейността на НОИ, както и активно присъствие в медийната среда за утвърждаване на обществено доверие към държавното обществено осигуряване. За постигане на тази цел от ключово значение остава изграждането

на ефективни комуникации, взаимодействия и установяването на резултатни партньорства с медиите в съответствие с утвърдената визия на НОИ като иновативна социалноосигурителна институция, която се ползва с високо обществено доверие и на дело прилага принципите на прозрачност, обективност и отговорност, включително и в стремежа за осигуряване на широко и дефинитивно позитивно медийно присъствие.

През 2021 г. на сайта на НОИ са публикувани 57 прессъобщения (при 82 през 2020 г.), станали база на 4 630 отделни публикации и излъчвания в електронни медии (при 4 782 за 2020 г.). Броят на прессъобщенията намалява в сравнение с предходната година, но позоваванията и цитиранията приблизително запазват величината си, което е показателно за това, че за ефективната комуникация приносът е преди всичко на качеството, а не толкова на количеството на предоставяната собствена информация, както и за полезността на наложените в института стандарти за провеждане на проактивна комуникационна политика и практика. Проследяването на динамиката в броя на изготвените и популяризирани прессъобщения през последните години показва значително нарастване на генерираните публикации след 2019 г. Това е свидетелство за поне два успоредни процеса: надграждане на подхода спрямо тематичния подбор на информацията в прессъобщенията и нарастващ обществен интерес към дейността на института.

През 2021 г. фокусът на „произвежданите“ от НОИ новини от темата за произтичащите от епидемичната обстановка мерки и действия постепенно се завърна към информациите, свързани с основните дейности на института и управлението на фондовете на държавното обществено осигуряване. Поради редицата важни промени, най-вече в пенсионното законодателство, логично най-голям е броят на прессъобщенията, свързани с тази тема. Анализът показва, че над 50% от новините са посветени на пенсионни въпроси. Показателен от статистическа и аналитична гледна точка е фактът, че на базата на тези 29 прессъобщения стоят 3 236 публикации или 70% от общия им брой за годината. Разпределението по теми е представено на двете графики към фигура № 19.

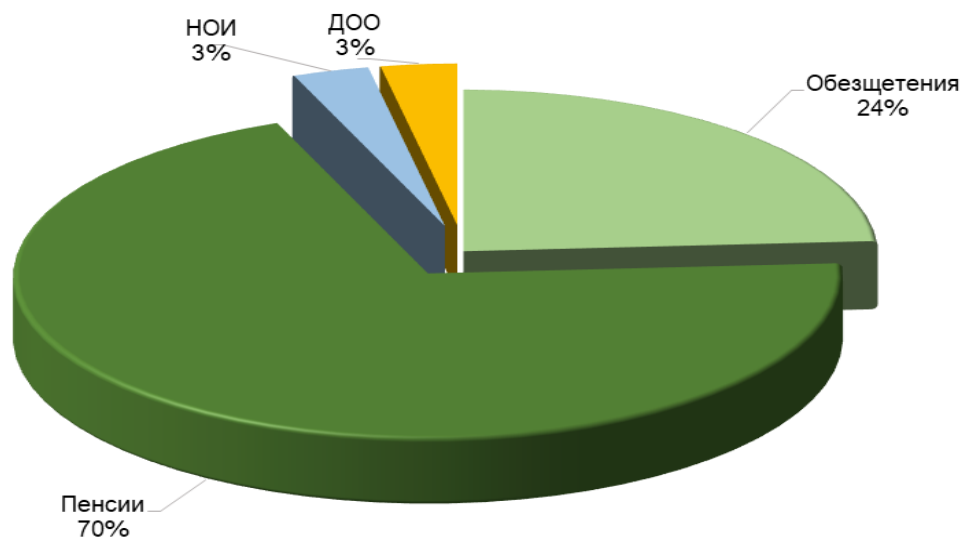

Фигура № 19 : Структура на прессъобщенията и публикациите на НОИ според тематичната насоченост

По отношение на предоставяната собствена информация, институтът поддържа проактивна комуникационна политика с фокус върху качеството чрез внимателен подбор на съдържанието на информационния бюлетин на НОИ. И през 2021 г. голяма част от материалите стават обект на журналистически интерес и са цитирани в над 500 журналистически материали в целия спектър на медийната среда.

Общият брой на посещенията в новинарската секция на официалния сайт на института за 2021 г. е 1 063 487 (при 1 455 430 през 2020 г.), а средният – 18 658, (при 17 749 през 2020 г.). Най-четената новина е относно старта на програмата за профилактика и рехабилитация с 53 582 прочита.

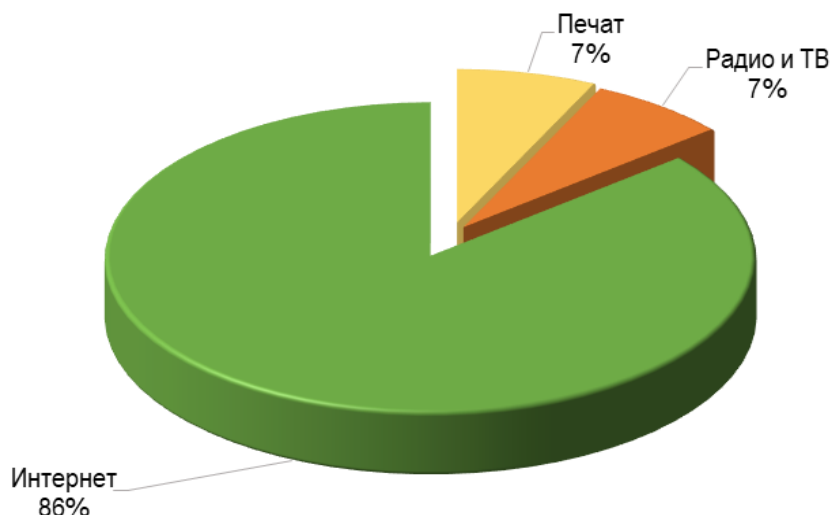
През 2021 г. бяха предоставени експертни отговори на 153 журналистически запитвания, включително 40 целеви интервюта с експерти, от които пет с управителя на НОИ и едно с подуправителя. Като резултат от тази специфична активност са регистрирани 1 980 публикации, като описаните параметри са съпоставими с показателите за 2020 г.

Фигура № 20 : Разпределение на контактите с медиите (отговори и интервюта) в зависимост от тематиката през 2021 г.

От гледна точка на тематиката на журналистическите запитвания и проведените интервюта отново се откроява засиленият обществен интерес към промените в пенсионното законодателство и текущите въпроси, свързани с прилагането му. Точно 70% от контактите с медиите на представители на институцията са били по повод на възникнали въпроси с такава насоченост. Очаквано, на второ място по интерес се подреждат запитванията, свързани с паричните обезщетения от държавното обществено осигуряване. Анализирайки информацията за последните четири години се наблюдава нарастване както в броя на отговорите на журналистически въпроси, така и при организираните интервюта с ръководството и служителите на НОИ на различни нива. От една страна това се дължи на проактивния подход от страна на звеното за връзки с обществеността в търсене и предлагане на теми, които привличат журналистическия интерес, а от друга – на все по-осъзнатото желание на журналистите да черпят информация „от извора“, когато става дума за теми, пряко свързани с държавното обществено осигуряване.

В института функционира технологичен ресурс за осъществяване на целеви медия мониторинг в над 800 регионални и национални медии, в резултат на което всекидневно се изготвя бюлетин с публикации, касаещи дейността на НОИ и се публикува на интранет портала на института. Мониторингът на публикациите позволява задълбоченото им проследяване и в резултат на това достоверен анализ на медийната и обществената среда, като също дава възможности и за оперативна реакция в случай на нужда при възникване на невярна интерпретация от страна на медиите или фалшива новина.

Фигура № 21 : Структура на публикациите, генерирани от прессъобщения на НОИ според вида на медията през 2021 г.

Данните показват, че през 2021 г. са отразени общо 6 624 публикации, посветени на дейността на НОИ, като преобладаващата част (86%) от тях са в интернет пространството. Относително по-малкият брой отразявания в електронните медии се компенсира от по-голямата им аудитория, докато при печатните медии отдавна е налице процесът на по-широко ползване на техните онлайн версии.

3. Интернет сайт и електронни услуги на НОИ

[Сайтът на НОИ](#) съхранява статута си на важен комуникационен канал при реализацията на провежданата политика за прозрачност и публичност, но в условията на вече анахроничен дизайн и дискусийна ефективност в перспективата на ефективния достъп на потребителя до полезното съдържание. НОИ постоянно актуализира съдържанието на сайта в двете му езикови версии – на български и на английски език.

С цел своевременното информиране на обществеността и улесняване на достъпа до електронни услуги и през 2021 г. са направени над 3 000 актуализации във всички менюта и подменюта на сайта, включително интранет страницата и портала „Профил на купувача“, като този количествен показател е сходен с параметрите през последните три години. Ежедневно се публикуват и актуализират обобщени статистически данни и анализи относно дейността по пенсиите и краткосрочните обезщетения, промените в нормативната уредба, свързани със социалното осигуряване, информационни материали с полезна потребителска информация. Установена е необходимостта и са предприети стъпки към обновяване на интернет портала на института с ясен фокус върху лесния достъп до полезното съдържание и предлаганите онлайн услуги.

Фокусът на целевото популяризиране на електронните услуги и през 2021 г. беше върху подготовката и реализацията на материали със статистически и аналитичен профил, които запознават обществеността с данните за използваемостта на е-услугите, а също и с възможностите за достъп до услугите на НОИ чрез активното използване на електронните приложения на сайта на института.

Посветените на електронните услуги прессъобщения през 2021 г. са 5, от които са постигнати 417 публикации в медиите, при 820 през 2020 г. Спадът в сравнение с 2020 г. е обясним с вече широко популяризирания пакет от над 70 електронни услуги и с по-

интензивния интерес към тях в началото на епидемията, когато във фокус бяха онлайн формите за контакт с клиентите и конкретните действия в тази посока, предприети от НОИ в условията на пандемия. Пряк резултат от популяризирането е фактът, че в сравнение с предходната година общият брой на достъпите до електронните услуги на института е нараснал с над един милион и достига повече от 14 милиона.

4. Проучване на удовлетвореността на клиентите на НОИ

Нарастването на потребителската удовлетвореност е основна цел на Националния осигурителен институт. Изпълнението ѝ се наблюдава систематично с помощта на широк спектър от методи и средства за обратна връзка. Анкетното проучване се утвърди като надежден „барометър“ за промените в нагласите на осигурените лица и осигурителите, които използват административните услуги на НОИ. Проучването се провежда ежегодно чрез електронна анкета, която се публикува на сайта на института. Близо хиляда респонденти изразиха мнението си за качеството на услугите през 2021 г.

Анкетното проучване дава информация за разпределението на клиентите според вида на използваните административни услуги. Удовлетвореността им се оценява по седем основни индикатора:

1. Качество на административната услуга;
2. Време за предоставяне на услугата;
3. Достъпност на информацията за предоставяните услуги;
4. Етично поведение на служителите;
5. Иновативност в обслужването;
6. Качество на електронните услуги;
7. Качество на телефонните комуникации.

Първите два критерия са свързани с налични стандарти, нормативни правила и процедури, които обективно предопределят резултата и впечатленията на потребителите. Третият и четвъртият критерий могат да бъдат определени като субективни, доколкото информираността и поведенческите аспекти на обслужването зависят пряко от личния контакт. Изследват се и оценките на потребителите за иновативността, дигитализацията и дистанционните форми за обслужване в НОИ.

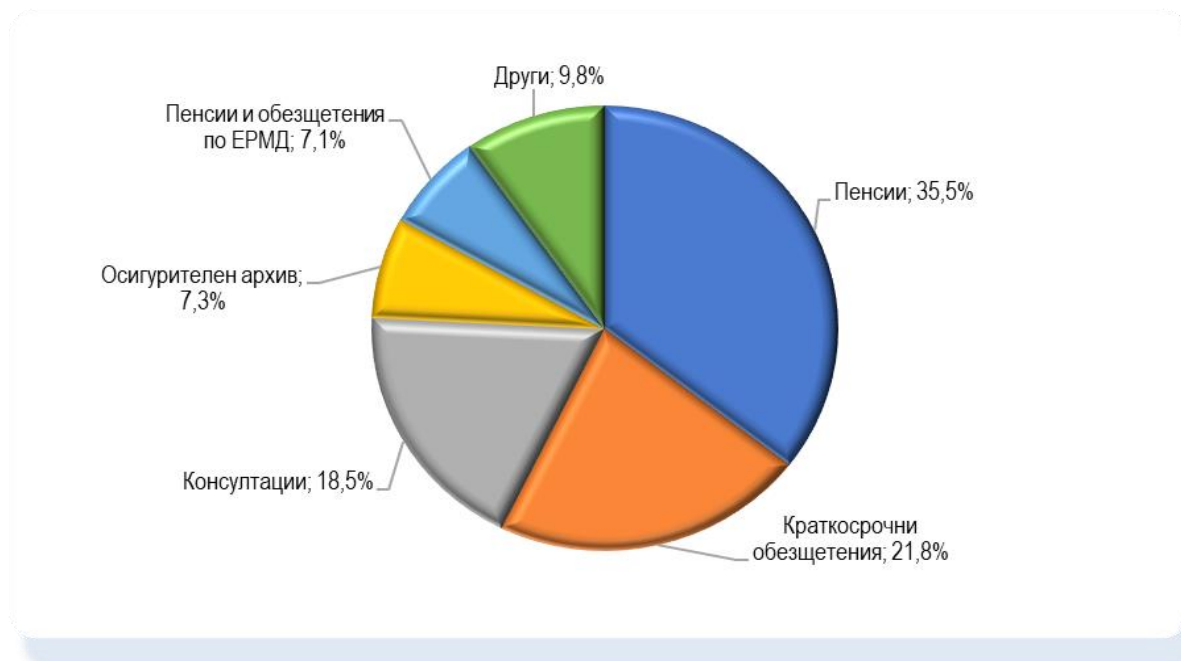
Методиката на проучването позволява да се съпоставят резултатите през последните пет години и да се направят изводи доколко са ефективни усилията на института за повишаване качеството на административно обслужване и предоставяне на все повече административни услуги по електронен път.

Анкетата очерта редица трайни тенденции по отношение на предпочитанията и оценките за удовлетвореност на потребителите. Същевременно резултатите през 2021 г. показват и някои промени, които са позитивен резултат от целенасочените мерки за по-добра организация на дейността в Центровете за административно обслужване.

Делът на клиентите, които използват само електронни административни услуги и никога не са посещавали приемните е около 10%. Тази група се обособи с по-съществен дял през 2020 г. във връзка с ограничителните противоепидемични мерки. През тази година групата не нарасна съществено, което показва че Центровете за административно обслужване запазват ключовата си роля за дейността на НОИ.

Лицата в пенсионните приемни остават с най-висок относителен дял – 35,5% от всички клиенти (фигура № 22). Видим резултат от въведените нови електронни услуги е намаляването на клиентите, които посещават приемните за краткосрочни обезщетения и помощи. Делът им спада с почти една трета спрямо предходните години (от 30,4% на 21,8%). При останалите административни услуги не се наблюдава съществена промяна в разпределението на потребителите. Близо 19% посещават приемните за консултации и справки. Клиентите, подаващи документи за пенсии и обезщетения по европейски регламенти

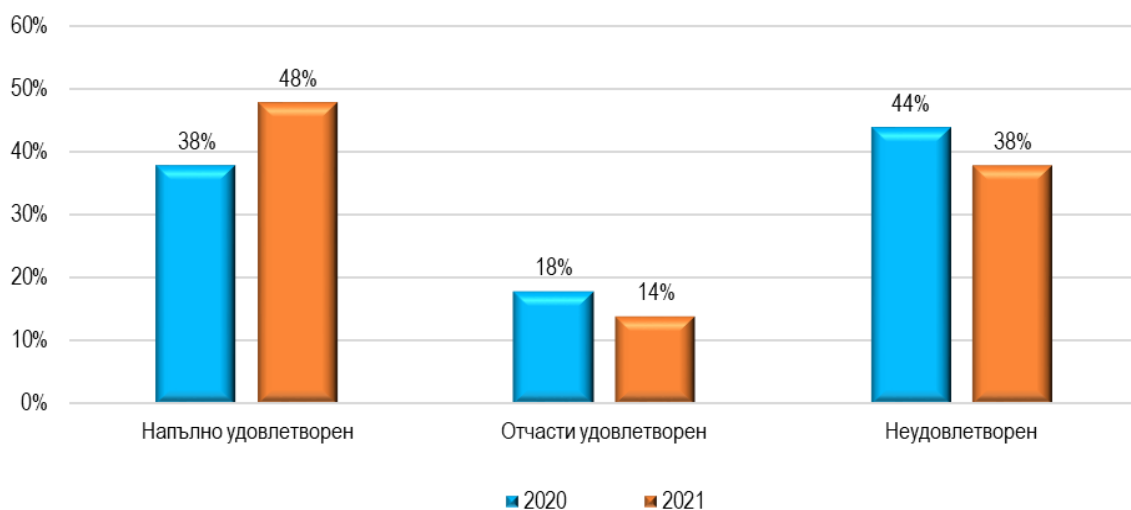
и международни договори ежегодно бележеха ръст до 2020 г., докато през 2021 г. се отчита задържане на техния брой. Администрирането на тези пенсии и обезщетения се улесни значително с внедрената нова система за електронен обмен на данни в областта на социалното осигуряване (EESSI).

Фигура № 22 : Разпределение на клиентите по вид на използваните услуги за 2021 г.

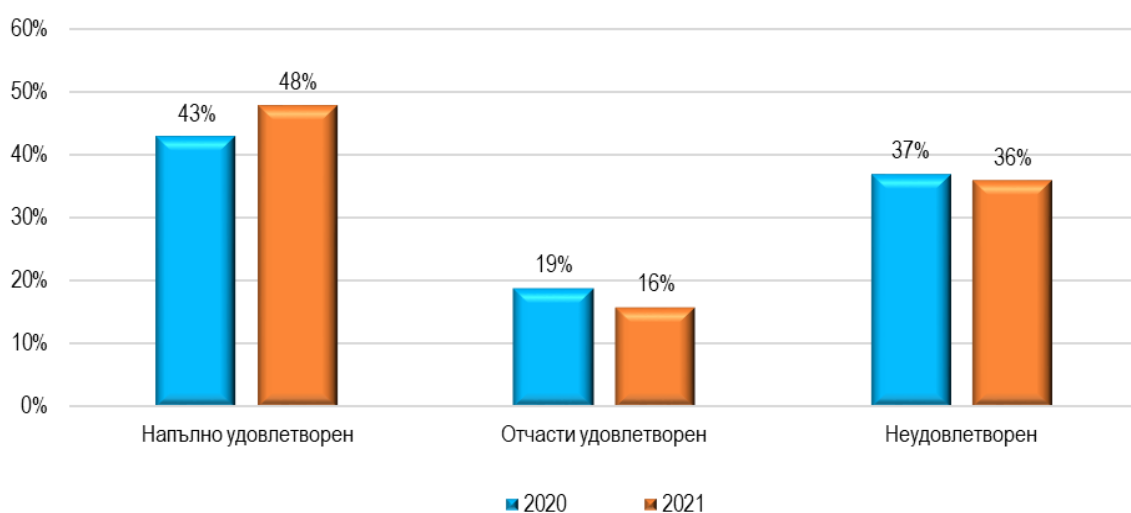
Оценката за *качеството на административните услуги* запазва относително постоянно равнище през последните години. Средният дял на клиентите, които посочват, че са удовлетворени, е около 60%. Относително по-висока е оценката в пенсионните приемни. Удовлетворени са 62% от посетителите. В приемните за парични обезщетения и помощи дялът им е малко по-нисък – 56,2%. След тях преобладават икономически активни лица, които контактуват с повече институции, банки и фронт офиси и имат по-високи критерии за качество на обслужването.

Като най-позитивен резултат в анкетата се откроява оценката на клиентите за *времето изразходвано за оказване на услугата*. Делът на удовлетворените лица нараства с 5 п.п спрямо 2020 г. (фигура № 23). При предходните годишни анкети времето традиционно получаваше по-ниска оценка в сравнение с останалите критерии за добро административно обслужване. Необходимо е да се има предвид, че отговорите се отнасят както за времето на изчакване в приемната, така и за извършването на самата услуга (обработване на документите, отпускане на пенсията в пълен размер, превеждане на обезщетението и т.н.). Върху нивата на удовлетвореност рефлектират дискомфортът на физическата дистанция, ограничената пропускателна способност на приемните и опашките пред тях. Чувствителното нарастване на удовлетвореността е оценка за цялостната организация на дейността в териториалните подразделения и видим резултат от оптимизирането на приема в Центровете за административно обслужване.

Фигура № 23 : Оценка за времето, изразходвано за оказване на услугата за 2020 г. и 2021 г.

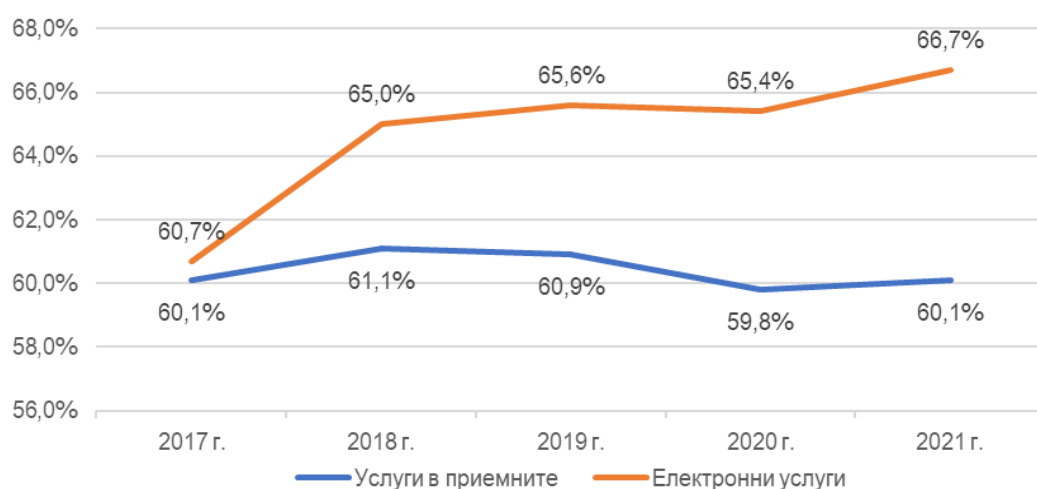
Поведението на служителите също е оценено положително. Удовлетворени са 64% от клиентите. Делът на лицата с най-висока оценка „напълно удовлетворен“ е с 5 процентни пункта по-висок от 2020 г. (фигура № 24). Специално внимание се обръща на действия, които могат да се изтълкуват като корупционен натиск. В най-широк контекст анкетата дава информация за всички възможни нарушения на професионалната етика от страна на държавните служители, а не само до юридическата дефиниция на термина „корупция“ като злоупотреба с цел лично облагодетелстване. Така например, приоритетното предоставяне на услуга на приятелски начала също би могло да се определи от респондентите като корупция. Само 6,5% от анкетираните посочват, че са били свидетели на подобни практики. Отбелязваме, че делът им е два пъти по-нисък спрямо 2020 г. и остава един от най-ниските в сравнение със сходните индикатори в други публични администрации в Р. България.

Фигура № 24 : Оценка на поведението на служителите за 2020 и 2021 г.

На въпроса дали считат, че НОИ въвежда *иновативни услуги и форми за обслужване*, положителен отговор дават 67% от респондентите. В сравнение с 2020 г. оценката им се е повишила с 2 п.п.

Над 90% от клиентите на НОИ използват електронните услуги и справки, достъпни чрез сайта на института. Както и през предходните години, оценката на анкетираните за този вид услуги остава висока и показва непрекъснат ръст. Удовлетворени са 63% от потребителите. Повишаването на удовлетвореността има значително по-добра динамика, в сравнение с услугите на гише в приемните на НОИ (фигура № 25). Тенденцията към повишаване на удовлетвореността се потвърждава и от данните за потребителската активност на сайта на НОИ. Електронните информационни услуги и справки имат над 5 млн. посещения годишно.

Фигура № 25 : Динамика на удовлетвореността от качеството на услугите в приемните и електронните услуги

Телефонните консултации и справки са важен канал за комуникация с клиентите. През последните години значението им нараства още повече във връзка с противоепидемичните мерки и ограничения. Повече от половината анкетирани лица са използвали услугите на Контактния център на НОИ през годината. Оценката за потребителската удовлетвореност е над 60%, но е по-ниска в сравнение с електронните услуги. Основен проблем за потребителите, които са останали неудовлетворени, е продължителното изчакване на свободен оператор. Същевременно сравненията с предходни години показват, че входящите обаждания, съответно и времето за изчакване на връзка с Контактния център на НОИ, намаляват с разширяването на електронните услуги и справки, както и с публикуването на актуална и достъпна информация за потребителите на сайта на НОИ.

VI. МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО, МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ И ПРОЕКТИ

Утвърждаването на Националния осигурителен институт като активен партньор е основен приоритет на междуинституционалното сътрудничество и международната дейност. При осъществяване на международната си дейност института се стреми към разширяване на контактите с чуждестранни партньори и развитие на сътрудничеството за проучване и прилагане на добри практики и обмен на знания.

Активното партньорство и сътрудничество с институции и организации в страната, организирането и участието в конференции и семинари, както и представителството в постоянни експертни работни групи и форуми, допринасят за затвърждаване позицията на института, като надежден партньор.

1. Междунституционални и вътрешно институционални работни групи и срещи

НОИ осъществява административно сътрудничество и обмен на информация с други държавни институции, организации и социални партньори и предоставя планова и отчетна информация от своята компетентност във връзка с национални програми, стратегии и планове, съдържащи ангажименти на института. През 2021 г. представители на НОИ участваха в следните междуведомствени работни групи и срещи:

- Междуведомствена работна група за разработване на Национален план за действие по заетостта през 2022 г.;
- Междуведомствена работна група по координация на системите за социална сигурност;
- Междуведомствена работна група за разработване на съпоставителна таблица между НКПД-2011 и ESCO;
- Междуведомствена работна група по демографските въпроси, доходите и жизненото равнище към министъра на труда и социалната политика;
- Междуведомствена работна група към министъра на труда и социалната политика в областта на социалната икономика;
- Междуведомствена работна група за актуализиране на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване с хоризонт до 2030 г.;
- Междуведомствена работна група за разработване на предложение за Национална цел за намаляване на броя на лицата в риск от бедност или социално изключване до 2030 г.
- Междуведомствена работна група за разработване на проект на План за действие за периода 2021-2022 г. за изпълнение на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030;
- Междуведомствена работна група за изготвяне на преглед и анализ на изпълнението на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 и Доклад за изпълнението на Плана за действие за периода 2019-2020 г.
- Междуведомствени работни групи с МТСП, АЗ и ИА „ГИТ“ по проблеми, свързани с изплащането на средствата за запазване на заетостта и на компенсациите по ПМС № 328 във връзка с въведените мерки за ограничаване на ефектите от пандемията COVID 19;
- Междуведомствена работна група за изготвяне проект на ПМС за изменение и допълнение на Наредбата за работното време, почивките и отпуските;
- Междуведомствена работна група за изготвяне на ЗИД на КТ за въвеждане в националното законодателство изискванията на Директива (ЕС) 2019/1152 и Директива (ЕС) 2019/1158 – съгласно заповед № РД-02-154/27.09.2021 г. на МТСП;
- Работна група във връзка с транспонирането на Директива (ЕС) 2019/1158 за баланса между професионалния и личния живот;
- Работна група „Публична администрация“ към Координационния съвет за подготовка на Р България за членство в еврозоната;
- Представителство на НОИ в заседания на Националния съвет по условия на труд към министъра на труда и социалната политика;

- Участие в заседанията на Управителния съвет на фонд „Условия на труд“ за взимане на решения по изразходване на средствата, трансферирани от НОИ, по дейности за реализиране целите на годишната програма на ФУТ;
- Работна група по проект „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ до обхващане на основните и спомагателните процеси в НОИ, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“.

През 2021 г. сътрудничеството и партньорството с министерства, ведомства и социални партньори се изразява още и в участия в срещи и дискусии за повишаване на информираността на служителите. Във връзка с проект на Министерския съвет „Епизоди от живота“ са проведени срещи с междуведомствената работната група и е изразено становище относно епизода „Преместване в рамките на страната“.

Взето е участие в работата на експертните групи по статистика на трудовите злополуки и статистика на професионалните болести при Евростат. Проведени са дистанционни срещи чрез WebEx.

Участие в съвместна работна среща по инициатива на Фондация „Гюлчай“ по въпроси, свързани с правата на хората в неравностойно положение на парични обезщетения и помощи от ДОО, пенсии и добавки, както и правните способности за защита, с които разполагат в областта на социалното осигуряване.

В рамките на института през 2021 г. са създадени вътрешноинституционални работни групи, както следва:

- Постоянно действаща експертна комисия, създадена със заповед на Управителя на НОИ, във връзка с архивите;
- Комисия, създадена със заповед на Управителя № 1040-2-16 от 11.03.2020 г. за отписване на вземания на ДОО, за които е изтекла абсолютната 10-годишна погасителна давност;
- Работна група, създадена със заповед на Управителя на НОИ, относно сайта на НОИ;
- Работна група във връзка с Брекзит – изготвени писма до ТП на НОИ във връзка с определяне на обезщетения и задание относно пенсионните обезщетения;
- Комисия във връзка с моделирането и анализа на работните процеси в НОИ;
- Вътрешноведомствена работна група за разработване на концепция относно механизма за извършване на служебното преизчисляване;
- Работна група във връзка с транспонирането на Директива (ЕС) 2019/1158 за баланса между професионалния и личния живот;
- Постоянно действаща комисия за преценка на подлежащите на отписване вземания, за които е изтекъл давностният срок по чл. 115 от КСО;
- Работна група за разработване на продукт, свързан с получаването и обобщаването на месечните отчети по дейността на осигурителния архив, с цел автоматизиране на процесите по получаване и обобщаване на цифровите стойности, и минимизиране на възможни технически грешки.
- Създадена е постоянно действаща Комисия за провеждане на политика за социална отговорност в НОИ.

2. Партньорство с международни организации и чуждестранни осигурителни институции

Международната дейност и изпълнението на задълженията по международни споразумения за сътрудничество, обмен на информация, както и връзките на НОИ с чуждестранни организации и осигурителни институции заемат важно място в дейността на института. В условията на предизвикателствата, пред които е изправено обществото, в т.ч. и

институциите, партньорството и ефективния обмен на експертиза са ключови фактори за развитие и успех. Глобализацията, цифровизацията, свободното движение на труд и капитали и пандемията, създават сложна картина, в която взаимопомощта, споделянето на добри практики и ефективното партньорство, поставят основи за преодоляване на трудностите и за успешно развитие. Отчитайки съвременните фактори, НОИ продължава да създава, развива и надгражда сътрудничеството със сходните организации на национално, общностно и световно равнище. Професионалистите от института участват проактивно във формиране на позиции по актуални законодателни инициативи и обществени проучвания, целящи засилване на координацията в социалното осигуряване не само в Европейския съюз, но и в световен мащаб. Част от тези инициативи са:

- Адекватност на пенсиите в ЕС в условията на COVID-19;
- Пилотен проект за уебсайт за калкулиране на пенсии – Findyourpension.eu;
- Дигитализация на услугите в системата за социално осигуряване и предизвикателствата, свързани с опитите за кражби;
- Изготвяне на Директива, обхващаща оборима презумпция за заетост и отмяна на тежестта на доказване, както и за необходимостта да се осигури покритие на рисковете при заболяване и инвалидност;
- Дискусия по насоките по Европейската стратегия за здравни и социални грижи – зелената книга за стареенето, общата стратегия на осигуряване на правилна грижа през целия живот, инициативата за грижи в дългосрочен план, проблемите на ранното детство, пилотният проект за справяне със самотата;
- Дигитализация: 1) Цели за постигане на цифрова ера до 2030 г. и последващи действия; 2) Предложение за обща цифрова идентичност на ЕС, предложено през юни 2021 г.; 3) Законодателство на ЕС относно изкуствения интелект (ИИ); законодателно предложение за стратегия за оперативна съвместимост на правителствата на ЕС през Q2 2022 г.;
- Икономика, работеща в полза на хората – препоръка за адекватен минимален доход;
- Законодателно предложение за защита на работниците от рисковете, свързани с излагане на азбест;
- Инициатива за хармонизиране на някои аспекти на материалното право по производство по несъстоятелност;
- Пилотен проект ESSPASS (европейски социално осигурителен пропуск);
- Въпроси по отношение на функционирането на системите за обмен на социално осигурителна информация RINA и EESSI;
- Дискусии за предизвикателствата пред трети страни в областта на социалната сигурност, използване на опита и добрите практики от целия свят.

2.1. Членство в Международна асоциация по социално осигуряване (МАСО) и Европейска платформа по социално осигуряване (ЕПСО)

Институтът продължи пълноценно да изпълнява ангажиментите си в двете международни организации, на които е дългогодишен член – Европейската платформа за социално осигуряване (ЕПСО) и Международната асоциация за социално осигуряване (МАСО).

През 2021 г. НОИ участва в повече от 80 двустранни срещи и международни семинари, организирани от МАСО и ЕПСО. Обсъждани бяха различни теми: осигуряването в неформалния сектор (ЕС и трети страни), дигитализация на системите за социално осигуряване, киберсигурността, адекватността на пенсиите в ЕС, стратегиите за социално осигуряване в трети страни, взаимодействието между различните стълбове в пенсионните

системи, общи проекти, перспективите за социална сигурност пред ИТ специалистите и самоосигуряващите се, труда в условията на COVID-19 и др.

През месец януари беше организирана видеоконферентна среща на подуправителя на НОИ Весела Караиванова-Начева с президента на Европейската платформа по социално осигуряване Илка Вьолфел, на която бяха обсъдени приоритетите от взаимен интерес в дейността на организацията. Всички препоръки и предложения, които бяха направени от страна на НОИ, намериха отражение в програмата на ЕПСО.

През 2021 г. бе приет и новият Устав на ЕПСО. НОИ взе участие в работните срещи, на които бяха обсъждани предложенията за промяна, както и в заключителната среща на Общото събрание в Брюксел.

2.2. Двустранно сътрудничество

Двустранният международен обмен на експертен опит и добри практики не прекъсна през 2021 г., макар и ограничен от гледна точка мобилността на служителите. Проведоха се две видеоконферентни срещи с Полския осигурителен институт, с който НОИ обменя ежегодно добри практики. В първата среща се обсъдиха проблемите и мерките за защитата на личните данни. Във форума се включиха 18 експерти от двете институции. Втората конференция беше на тема: „Дигитализация и роботизация в организациите за социално осигуряване – електронна стратегия за следващите 3 години“. На нея експерти от двата института представиха секторните стратегии за развитие на електронното управление, а също така бяха обсъдени и други аспекти за по-ефективно администриране на социалните функции в условията COVID-19.

Предвид действащата извънредна епидемична обстановка, през годината не са планирани и провеждани присъствено срещи с чужди компетентни институции (КИ), а са осъществени видеоконферентни връзки и/или е обменяна информация по електронен път както следва:

- Участие в онлайн срещи, организирана от КИ на Холандия във връзка със стартирането им с EESSI в областта на пенсиите и краткосрочните обезщетения;
- Онлайн среща по проект на спогодба с Албания;
- Участие в онлайн среща, организирана от Ръководителя на службата по трудови и социални (СТСВ) въпроси за Австрия с представители на австрийските институции;
- Участие във видеоконферентни срещи по Работната програма за сътрудничество между Министерство на труда и социалната политика и Федералното министерство на труда и социалните въпроси на Федерална република Германия за периода 2021 – 2022 г., в изпълнение на Меморандума за сътрудничество в областта на социалната закрила и подобряване достъпа до информация за работниците;
- Участие в онлайн конференция на националните точки за контакт за борба с измами и грешки;
- Участие в онлайн семинар „Проблеми на координацията на пенсионното осигуряване и осигуряването при безработица“, организиран от мрежата от независими експерти MoveS;
- Участие в информационен ден за българите в Обединеното кралство, организиран от посолството на Р. България и ръководителя на СТСВ;
- Участие в информационен ден за българите в Кипър, организиран от посолството на Р България и ръководителя на СТСВ;
- Участие в обучение, организирано от Европейската комисия за възстановяването на обезщетения (EESSI Business Train-the-Trainer Reimbursement processes);
- Участие в среща, организирана от Европейския орган по труда за подходите и инструментите за оценка на риска;

- Участие в информационно-консултативен ден за български граждани и срещи с български консултанти по трудови и социални въпроси, организиран от СТСВ в Берлин.

Продължава поддържането на приятелските отношения със социално осигурителните организации в Молдова, Турция, Гърция, Кипър, Литва, Германия и други. На вътрешния портал на НОИ регулярно се публикуват покани за участия в онлайн форуми и обучения с международно участие.

2.3. Сътрудничество с институциите и страните-членки на Европейския съюз

През 2021 г. Националният осигурителен институт със свои експерти участва в работни групи и формати към Европейската комисия и Съвета по Европейски въпроси, както следва:

- Европейска техническа комисия по EESSI и Европейския координационен и технически екип по EESSI;
- Работна група 2 „Свободно движение на хора“;
- Работна група 13 „Социална политика и заетост“;
- Работна група 31 „Европейски семестър“;
- Работна група по застаряване на населението към Комитета по икономическа политика на ЕК;
- Работна група по адекватност на пенсиите към Комитета по социална политика на ЕК.

Видеоконферентният режим на работа позволи на експертите от института да съчетават оптимално своите ангажименти с текущите задачи и активността им в европейските форуми.

На среща организирана от ЕК, включваща над 500 представители от всички държави-членки, на която бяха представени възможностите, които дава новият Инструмент за техническа подкрепа, а именно Регламент (ЕС) 2021/240 на Европейския парламент и на Съвета от 10 февруари 2021 г. за създаване на Инструмент за техническа подкрепа, участие взеха и експерти от института. Дискусиите обхващат различните сфери, подлежащи на финансиране. След направено първоначално вътрешно проучване за потенциални предложения по този инструмент от страна на функционалните дирекции в института няма заявено предложение, но текущо се водят дискусии и има конкретни идеи, които биха могли да бъдат осъществени през 2022 г., следвайки процедурата, установена от Министерство на финансите и Министерски съвет.

През 2021 г. представителите на НОИ взеха участие в онлайн срещи и семинари във връзка с изискванията за непрекъснатост на бизнес процесите, както и по отношение на проблемите, свързани с предаването на приложението RINA на държавите-членки на ЕС. Провеждани са регулярни и извънредни срещи с екипите от страна на ЕК и останалите институции НАП, АСП и НЗОК, участващи в проекта EESSI. Взето е участие в заседания на Техническата комисия към ЕК по линия на EESSI.

3. Проекти с международно финансиране

Националният осигурителен институт продължи своята работа по стартирали през предходни години проекти, финансирани по линия на Европейски фондове, включително по линия на Европейския социален фонд /Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г. (ОПЧР) и Оперативна програма „Добро управление“ 2014 – 2020 г. (ОПДУ).

През 2021 г. НОИ сключи договор за БФП с Оперативна програма „Добро управление“ 2014 – 2020 г., като бенефициент с участието на партньорските организации – НАП, НЗОК и АСП.

Проектите по които НОИ е партньор или директен бенефициент са следните:

3.1. Проект BG05M9OP001-3.010 „Експертиза на работоспособността“

Проектът се осъществява съвместно от НОИ, Министерство на здравеопазването и Дирекция „Трудово право, общественно осигуряване и условия на труд“ на МТСП, и се финансира по ОПРЧР 2014 – 2020 г. Намира се в етап на изпълнение от 2017 г. и допринася за развитието на експертния капацитет при оценката на остатъчната работоспособност и отпускането на пенсии за инвалидност.

Към края на 2021 г., чрез външна подкрепа стартира разработването на Методика за медицинска експертиза и оценка за здравното състояние на лице – определяне на вида и степента на увреждане, както и Методика за експертиза на работоспособността, включваща писмени указания за приложението ѝ.

3.2 Проект BG05M9OP001-3.016 „Изграждане на система за контрол върху експертизата на работоспособността“.

През 2018 г. НОИ сключи договор по ОПРЧР 2014 – 2020 г. за проект относно изграждане на система за контрол върху експертизата на работоспособността. Към декември 2021 г. всички дейности по проекта са изпълнени. Въз основа на анализите се очертах възможностите за предприемане на мерки, с цел по-добро адресиране на нуждите от извършване на необходимите изменения и допълнения на законодателни, стратегически и оперативни документи. Концепцията за експертизата ще бъде актуализирана с цел оптимизиране, надграждане и подобрене.

3.3. Проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“

Проектът се осъществява в рамките на ОПДУ 2014 – 2020 г., приоритетна ос „Административно обслужване и е-управление“, финансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Основната цел на проекта е развитието и въвеждането на Институционална архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите, чрез разработване на Интегрирана информационна система за пенсиите (ИИСП), в т.ч. и Електронно осигурително досие за пенсия за всяко осигурено лице и самоосигуряващ се в частта бизнес логика, процеси и данни. Дейността стартира с приоритетните процеси по отпускане и изплащане на пенсиите и добавките по Кодекса за социалното осигуряване и надграждане на административните услуги, свързани с тях. Проектът реализира частично и Секторната стратегия за развитие на електронното управление в НОИ – „Е-Осигуряване“ 2018 – 2025 г.

3.4. Проект BG05SFOP001-1.020 „Развитие и въвеждане на Архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания“

Проектът стартира в края на 2020 г. с договор за изпълнение по ОПДУ 2014 – 2020 г., приоритетна ос „Административно обслужване и е-управление“, финансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд. Той предвижда развитие и въвеждане на архитектурата на НОИ за процесите, свързани с парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания, чрез консолидиране на информационните източници в единно Електронно социалноосигурително досие (ЕСОД) за всяко осигурено лице, самоосигуряващ се и осигурител. ЕСОД ще обхваща данните за всички осигурителни събития, които могат да настъпят в живота на едно лице, свързани с неговия осигурителен статус, настъпили осигурителни рискове и т.н., както и прогнозни данни за периоди и/или други индикатори за социалното осигуряване на лицето. Основната цел е подобряване на дейността на НОИ във връзка с изплащането на парични обезщетения, помощи и гарантирани вземания, оптимизиране на контролната дейност на НОИ по спазване на осигурителното законодателство, подобряване процеса по административно обслужване на гражданите и бизнеса и намаляване на административната тежест. Предвидените дейности по проекта са в съответствие с основните принципи на електронното управление, съгласно Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019 – 2025 г.

3.5. Проект BG05SFOP001-1.024-0001 „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI”

Националният осигурителен институт, съвместно с партньорите си Националната агенция за приходите, Националната здравноосигурителна каса и Агенцията за социално подпомагане, стартира проект „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI“. Той се реализира чрез договор за изпълнение по Оперативна програма „Добро управление“, приоритетна ос „Административно обслужване и е-управление“ и ще се осъществи в рамките на 30 месеца. В началото на 2020 г. българските компетентни институции успешно стартираха обмен на социалноосигурителна информация по електронен път през защитената среда EESSI. Към настоящия момент електронният обмен се осъществява чрез предоставено от Европейската комисия (ЕС) решение за пренос на данни, наречено RINA – веб-базираното софтуерно приложение за електронен обмен на социалноосигурителна информация. RINA се отличава с ограничени възможности за интеграция със съществуващите информационни системи в институциите като предоставя малък набор от инструменти за управление и оптимизиране на вътрешните работни процеси. След значителното нарастване на обема на обменяната информация, като предизвикателство пред българските институции се открие невъзможността за пълна интеграция на бизнес процесите свързани с преценката и отпускането на обезщетения (вътрешни бизнес процеси) и процесите свързани с обмена на EESSI, заложи като стриктни правила в приложението RINA. За да бъдат гарантирани непрекъсваемостта и качеството на предоставяните услуги, четирите държавни администрации, участници в обмена, постигнаха съгласие за изграждането на нова национална система, която да се използва от всички компетентни институции, включваща обща платформа за координация и управление на промените. Проектът ще се управлява от НОИ и ще включва разработването на напълно интегрирано със съществуващите национални системи, собствено за България, софтуерно решение за електронен обмен, което радикално ще разшири възможностите за автоматизация на процесите по обмена. Интегрирането на бъдещото технологично решение с вътрешните информационни системи ще оптимизира начина на обработване на информацията и ще повиши ефективността на администрациите.

ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

I. СИГУРНОСТ

1. Класифицирана информация и контролни пунктове в НОИ

В регистратурата за класифицирана информация (КИ) в НОИ се получават, създават, регистрират, разпределят, изпращат и съхраняват документите и материалите, съдържащи класифицирана информация. За обезпечаване на дейността през годината са извършени следните дейности:

- Приемани, регистрирани и разпределяни са за обработка класифицирани документи за: отпускане на пенсии, изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО, признаване на трудови злополуки, заверка на осигурителни книжки, изготвяне на справки за осигурители и осигурителен доход;
- Чрез регистратурата за КИ в ЦУ на НОИ са получавани и препращани всички класифицирани документи за контролните пунктове на НОИ, както и е осъществявано методическо ръководство и контрол на дейността на контролните пунктове;
- Извършена е дейност по поддържането на пунктовете за управление на НОИ в техническа готовност за използване;

- Организирана е процедура и се води входяща и изходяща документация по издаване на разрешения за достъп до класифицирана информация на служители в ЦУ и ТП на НОИ;
- Осъществявана е кореспонденция с дирекция „Класифицирана информация в ДАНС“ и териториалните дирекции „Национална сигурност“;
- Актуализирани са списъците на длъжностите и заемащите ги лица в института с достъп до държавна и служебна тайна;
- Изготвяни са справки за ДКСИ, ДАНС, ТП на НОИ и други;
- Извършено е обучение на служителите включени в списъка по чл. 37 от ЗЗКИ и чл. 23 от ППЗЗКИ;
- Проведено е текущо обучение по ЗЗКИ и ППЗЗКИ на служителите, определени за отговорници на контролните пунктове за класифицирана информация в ТП;
- Служителите определени за завеждащи на контролни пунктове в териториалните подразделения са преминали курс за първоначално обучение по ЗЗКИ И ППЗЗКИ, организиран от Държавната комисия по сигурността на информацията;
- Назначена е комисия, която извършва дейност по унищожаване на класифицирани документи с изтекъл срок на защита и без историческо значение;
- В контролните пунктове на териториалните подразделения са предприети действия по прилагането на Наредба за реда за организирането, обработването, експертизата, съхраняването и използването на документи в учреденските архиви на държавните и общинските институции;
- На основание чл. 40, ал. 1 от ЗДАНС, чл. 12 от ЗЗКИ и Наредбата за реда за извършване на проверките за осъществяване на пряк контрол по защита на класифицираната информация през годината са извършени три планови проверки от ДАНС на контролните пунктове в три териториални подразделения. Въз основа на извършените проверки на основание чл. 12, т. 7 от ЗЗКИ, от ДАНС са дадени конкретни предписания във връзка със защита на класифицираната информация, които са изпълнени.

2. Специален регистър

В регистъра се съхраняват данните за социално и здравно осигуряване, трудовите договори и паричните обезщетения за временна неработоспособност и помощи от ДОО на военнослужещите по Закона на отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители, офицерите, сержантите и гражданските лица по Закона за МВР и държавните служители, офицерите и гражданските лица по Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (съгласно чл. 4, ал. 1, т. 4 от КСО), както и ведомствата заявили се в „специален регистър“ на Агенция по вписванията. Всички получени данни и обработена информация в Специален регистър се архивират на допълнителни външни носители.

Ежемесечно през 2021 г., са получавани и проверявани, болнични листове за временна неработоспособност или бременност и раждане на служители от специалните служби, както и документи за изплащане на парични помощи от ДОО. Изготвена е ежемесечна статистическа информация за извършените плащания.

Текущо се изготвят справки за безработица, за осигурителен стаж и доход, при пенсиониране, при подаване на жалби и образуване на съдебни производства.

Целогодишно е осъществяван контрол за наличие на класифицирана информация в провежданите обществени поръчки в системата на НОИ.

3. Управление при кризи и отбранително-мобилизационна подготовка (УК и ОМП)

През 2021 г. е разработен План за дейностите по управление при кризи и отбранително-мобилизационна подготовка и сигурност в ЦУ и ТП на НОИ.

Целогодишно пунктовете за управление на НОИ са поддържани в техническа готовност за използване. Ежемесечно е отчитано и са извършени плащания по възложени за изпълнение и контрол договори за абонаментна поддръжка и обслужване на пожароизвестителни системи (ПИС), пожарогасителни системи (ПГС) и носими-возими пожарогасители (НВПГ) в системата на НОИ.

За осигуряване защитата на служителите на НОИ при война, военно положение и кризи и в изпълнение на годишния план по ОМП е проведена процедура и са закупени допълнителни индивидуални средства за защита.

Извършени са дейности по планиране, изготвяне и разпределяне на бюджетните средства по УК и ОМП от консолидирания бюджет на ДОО.

През „Единната електронна съобщителна мрежа“ (ЕЕСМ) на държавната администрация и за нуждите на националната сигурност е изградена електронно съобщителна услуга осигуряваща достъп на НОИ до интегрираната КИС на Министерството на отбраната „U-4“. Разширена е системата за електронно оповестяване в НОИ и са оптимизирали дейностите, свързани с функционирането на националната осигурителна система при кризи от военен и невоенен характер.

През 2021 г. са провеждани разнообразни дейности, мероприятия и обучения, по-важните от които са:

- Във връзка с методически указания на Междуведомствения съвет по отбранителна индустрия и сигурност на доставките е изготвен и изпратен списък с предложение на длъжностите, съгласно Националната класификация за професиите и длъжностите, изпълнявани от запасни в ЦУ и ТП на НОИ София-град;
- Планирана и организирана е работата по осъществяване на денонощното дежурство и пропускателния режим в сградата на НОИ, изготвяне на графици и контрол при отчитането на извънредния труд на дежурните служители;
- Проведени са мероприятия по пожарната безопасност и е осъществен контрол по спазване на мерките за пожарна безопасност, поддръжка на пожаротехническите средства и доставка на нови;
- Проведена е учебна евакуация и обучение на работна група за действие при извънредни ситуации и аварийно-спасителна група, във връзка с изпълнение Плана за защита на пребиваващите в сградата на НОИ при бедствия;
- Извършван е първоначален инструктаж на новоназначени служители в ЦУ на НОИ, като са запознавани със сградата и пропускателния режим, мерките за защита при бедствия, пожари и извършване на евакуация.

През 2021 г. са осъществени редица дейности за осигуряване защитата на служителите на института в условията на пандемия от COVID-19 и са приложени мерки за превенция на разпространението и ограничаване на последствията от коронавируса, както следва:

- Раздавани са лични предпазни средства и дезинфектанти;
- Осъществявана е ежедневна координация с РЗИ и директорите на ТП при констатиране на случай на болен от COVID-19 служител;
- Въведена е нова организация на пропускателния режим в сградата на НОИ с оглед спазване на противоепидемичните мерки и ограничаване разпространението на вируса сред служителите.

II. ФИНАНСОВ КОНТРОЛ

Финансовото управление и контрол включва политики и процедури, въведени от ръководството с цел да се осигури разумна увереност, че целите са постигнати чрез: съответствие със законодателството, вътрешните актове и договори; надеждност и всеобхватност на финансовата и оперативната информация; извършване на правилни, етични, икономични, ефективни и ефикасни дейности; опазване на активите; предотвратяване на злоупотреби, присвояване, грешки, измами и нередности; разкриване на нарушения и грешки във функционирането на институцията; идентифициране, оценяване и управление на риска, и др. За да се гарантира постигане на целите е необходимо непрекъснато наблюдение, анализ и усъвършенстване на системата на финансово управление и контрол.

Изградените и действащи в института системи за финансово управление и контрол са съобразени с изискванията на Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор и са в унисон с Методическите насоки по елементите на финансовото управление и контрол, Указанията за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност в организациите от публичния сектор, Указанията за управление на риска в организациите от публичния сектор, Указанията за последващи оценки на изпълнението в организациите от публичния сектор, утвърдени от министъра на финансите със заповед № ЗМФ-184/06.03.2020 г.

При изпълнение на възложените дейности водещо условие и през 2021 г. беше съответствието със законодателството, вътрешните нормативни актове и сключените договори, надеждна финансова и оперативна информация, стриктното спазване на принципите за законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност, икономичност, ефективност и ефикасност на дейностите.

За реализирането на заложените стратегически и оперативни цели важна предпоставка бе надграждането на съществуващите системи за финансово управление и контрол, отчитайки промените в законодателството и политиките в областта на социалното осигуряване, както и направената самооценка за 2020 г.

Извършеният преглед и анализ на информацията за отчетната година дава разумна увереност, че заложените специфични и общи цели са изпълнени, в резултат на обезпечаване на дейността с финансови и човешки ресурси, чрез правилно разделяни и поети отговорности, чрез формулирани ясни правила и нива на докладване, и не на последно място чрез осъществен контрол относно спазване на приложимото законодателство, подзаконовите нормативни актове и вътрешните актове на НОИ.

Осъществяван е ефективен предварителен контрол за законосъобразност от финансовите контролори в ЦУ и ТП на НОИ, посредством извършването на проверки на представяните документи и изразяване на мнение за одобрение или неодобрение, документирано в контролни листа, при спазване на сроковете за произнасяне. Всеки финансов контролор в НОИ поддържа самостоятелен регистър за документиране на дейностите в съответното ТП и в централно управление. Прилагана е система за двоен подпис, съобразно актуализираните и утвърдени от управителя на НОИ през 2020 г. Вътрешни правила за осъществяване на предварителен контрол и прилагане на системата на двоен подпис в НОИ и утвърдени към тях 4 бр. работни инструкции.

Въведени са политики и процедури за текущ контрол върху изпълнението на поети финансови ангажименти и сключени договори. В процеса на възлагане на обществени поръчки се спазва приложимото законодателство за периода, а именно: Закона за обществените поръчки, Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки и утвърдените от управителя Вътрешни правила за управление на цикъла на обществените поръчки в НОИ.

Утвърдени са вътрешни правила, въвеждащи политики и процедури за последващи оценки на изпълнението както в областта на специализираната, така и в областта на общата администрация.

През отчетната година продължи провеждането на ежеседмични работни срещи, на които се споделя информация за текущата работа.

През 2021 г. общият брой на изразените мнения, обективирани в контролни листове, след осъществен предварителен контрол за законосъобразност в централно управление, е 1 506 бр., в т.ч. 449 контролни листа за поемане на задължение и 1 057 за извършване на разход. В 41 от контролните листа е изразено становище за „отказ от мнение“ и са изискани допълнителни документи.

III. ВЪТРЕШЕН ОДИТ

Дейността по вътрешен одит в Националния осигурителен институт се осъществява в съответствие с изискванията на Закона за вътрешния одит в публичния сектор, Международните стандарти за професионална практика по вътрешен одит, Етичния кодекс на вътрешните одитори, утвърдената от министъра на финансите методология за вътрешен одит в публичния сектор, Статута на дирекция „Вътрешен одит“ в НОИ и утвърдените от управителя на института вътрешни правила за дейността на дирекцията. През 2021 г. беше изготвен и утвърден нов Статут на звеното. Вътрешният одит предоставя увереност и консултации, предназначени да допринасят за добавянето на стойност и подобряване дейността на института.

Основните цели на дирекцията са заложи в Стратегически план за дейността по вътрешен одит за периода 2020 – 2022 г. и в плановете за съответната календарна година.

В годишния план на дирекция „Вътрешен одит“ за 2021 г. бяха планирани следните одитни ангажименти:

- ✓ „Съответствие на дейността по отпускане на парични обезщетения за безработица в ТП на НОИ – Благоевград“;
- ✓ „Съответствие на организацията на работа на процеса по отпускане на пенсии в ТП на НОИ – Пловдив“;
- ✓ „Съответствие на дейността на НОИ с нормативните актове и вътрешните правила, при обжалване на разпореждания, свързани с пенсионното осигуряване“;
- ✓ „Съответствие на предприетите от НОИ действия с нормативните актове и вътрешните правила, при обжалване на разпорежданията във връзка с паричните обезщетения за безработица“;
- ✓ „Изпълнение на задълженията на НОИ при осъществяване на контролно-ревизионната дейност, по реда на глава седма от КСО“;
- ✓ „Изпълнение на препоръките, дадени от „Делойт България“ при извършена проверка за „Установяване на несъответствия при управлението и използването на данни в организацията спрямо изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 относно защита на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни“;
- ✓ „Оценка на дейностите, свързани с провеждането на встъпително обучение на новопостъпили служители“;
- ✓ „Механизми за контрол върху приложенията при обработване на болничните листове чрез специализираната информационна система“;
- ✓ „Организация, управление и изпълнение на бюджетния процес“;
- ✓ „Съответствие на организацията на работа на процеса по отпускане на пенсии“;

✓ „Одитен ангажимент за консултиране, обхващащ процеса по актуализиране на действащите писмени политики и процедури в съответствие с новите моменти в методологията по вътрешен контрол“.

Целта на одитите беше да се предостави обективна увереност относно управлението на риска, контрола и управлението, присъщи за съответните дейности, за да се гарантира:

- ефективното постигане на целите и задачите;
- надеждността и целостта на финансовата и оперативна информация;
- ефективността и ефикасността на оперативните дейности и програми;
- опазването на активите;
- съответствието със закони, подзаконови и вътрешни актове, политики, процедури и договори.

Към края на 2021 г. четири одитни ангажимента за увереност са в процес на изпълнение.

Общият регистър на препоръките, се поддържа в актуално състояние, като периодично се извършва писмено докладване на подуправителя за състоянието на регистъра в частта му, отнасяща се за вътрешния одит. Контролът се документира и съхранява.

През годината предмет на преглед от страна на Сметната палатата бяха одитни доклади, както и Общият регистър на препоръките и Докладът до министъра на финансите за дейността по вътрешен одит в НОИ за 2020 г.

През 2021 г. е изпълнявана Програмата за осигуряване на качеството и за усъвършенстване на одитната дейност по отношение извършването на вътрешни оценки на качеството – текущ мониторинг, при който не са констатирани слабости.

IV. ИНСПЕКТОРАТ

Инспекторатът е на пряко подчинение на управителя и осъществява административен контрол върху дейността на института и на неговите териториални поделения като извършва планови, комплексни и тематични проверки по утвърден годишен план, както и проверки по сигнали и при случаи с широк обществен отзвук. Дейността на Инспектората е насочена към всеобхватно, обективно, безпристрастно и точно изясняване на проверяваните проблеми и предлагане на мерки за решаването им.

Съгласно утвърдения Годишен план за дейността на Инспектората за 2021 г. са поставени следните основни цели: 1.) Осъществяване на контрол върху предоставяните административни услуги на гражданите; 2.) Разкриване на нарушения при функционирането на администрацията и превенцията им чрез изготвянето на препоръки и предложения за ограничаването на негативните явления в дейността на администрацията. Извършване на дейности по отстраняване на констатираните нарушения; 3.) Повишаване ефективността и качеството на работа на администрацията на НОИ и териториалните му поделения; 4.) Осъществяване на дейности по превенция и противодействие на корупцията и разширяване на сътрудничеството и комуникацията с държавни структури на законодателната, изпълнителната и съдебната власт и с неправителствени организации; 5.) Укрепване на административния капацитет и повишаване на професионалната квалификация на служителите в Инспектората.

Целите са свързани с ограничаване на негативни явления и подобряване на дейността на администрацията, както и извършване на проверки по сигнали и предложения срещу незаконни и/или неправилни действия или бездействия на служители на НОИ, като за постигането им се осъществяват проверки по спазване на законите, подзаконовите и вътрешноведомствените актове за организацията на работа и извършваната дейност в проверяваните административни структури.

Общият брой на извършените проверки през 2021 г. е 121, от които 85 по сигнали и жалби на граждани, 35 планови и една извънпланова проверки. За всяка проверка се изготвя

доклад до управителя за резултатите, в който се извършва анализ на причините и обстоятелствата, свързани с констатираните нарушения, и се предлагат мерки за отстраняването им. С извършването на последващи проверки на място в ТП на НОИ се осъществява контрол за изпълнението на дадените препоръки и резултатите от тяхното въвеждане.

1. Планови проверки

В изпълнение на дейностите от Годишния план за дейността на Инспектората за 2021 г. извършените планови тематични проверки, са следните:

- Пет проверки на предоставяните административни услуги на гражданите;
- Проверка за изпълнение на препоръките на Инспектората от извършена тематична проверка в ТП Варна относно предоставянето на административни услуги и спазването на Вътрешните правила за административното обслужване в НОИ;
- Проверка в ТП Враца относно спазване на регламентирания достъп до регистрите НБД „Население“ на ГД ГРАО от длъжностни лица;
- Проверка по спазване на срока за подаване на декларации по чл. 35, ал. 1, т. 2 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество на задължените лица по §2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ, служители в администрацията на НОИ. В срока по чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗПКОНПИ – 15.05.2021 г. са подадени 3 257 бр. годишни и 146 бр. встъпителни декларации, 15 служители на НОИ не са подали декларации, а 13 служители са подали извън законовия срок;
- Проверка в ТП Пловдив за спазване на Инструкция № 5;
- Проверки на достоверността на декларираните факти в подадените декларации за несъвместимост по чл. 35, ал. 1, т. 1 от ЗПКОНПИ от служители, назначени в периода 01.01.2021 – 31.12.2021 г. – 24 бр. В резултат е констатирано, че при 336 декларации не са установени случаи на несъвместимост относно декларираните факти в подадените декларации, с изключение на четирима служители от ТП на НОИ, на които са съставени актове за установяване на административно нарушение (АУАН);
- Проверка по спазване на срока за подаване на встъпителни декларации по чл. 35, ал. 1, т. 2 от ЗПКОНПИ на задължените лица по §2, ал. 1 от ДР на ЗПКОНПИ, служители в администрацията на НОИ, назначени през периода от 01.01.2021 г. до 30.11.2021 г. Проверени са 365 встъпителни декларации, като петима служители на НОИ са подали след законовия срок по чл. 38, ал. 1, т. 1 от ЗПКОНПИ.
- Проверка в ТП Благоевград относно спазването на Инструкция № 1 от 03.04.2015 г. за реда и начина за осъществяване на контролно-ревизионната дейност от контролните органи на НОИ.

2. Извънпланови проверки

Извънпланови проверки се извършват във връзка с постъпили сигнали и предложения по реда на АПК и Кодекса за поведение на служителите в НОИ или по разпореждане на органа на власт.

2.1. Проверки възложени със заповед на управителя

В изпълнение на тази дейност през 2021 г. е извършена една извънпланова проверка на шест броя обществени поръчки, възложени през 2018 г. и 2019 г.

На следващата фигура са представени данни за проверките извършени от Инспектората на НОИ за периода 2018 – 2021 г., като значителното увеличение в броя на плановите проверки след 2018 г. се дължи на извършените по 24 бр. годишно проверки на достоверността

на декларираните факти в подадените декларации за несъвместимост по чл. 35, ал. 1, т. 1 от ЗПКОНПИ.

Фигура № 26 : Извършени планови и извънпланови проверки за периода 2018 – 2021 г.

2.2. Проверки по сигнали и предложения по реда на АПК и Кодекса за поведение на служителите в НОИ

През 2021 г. в Инспектората са получени 67 жалби и сигнали от граждани и институции, за изясняването на които са извършени 41 проверки, като в останалите 26 случая са предприети следните действия:

- По 10 от сигналите не е образувано производство на основание чл. 111, ал. 4 от АПК и чл. 37, ал. 3 и 4 от Правилника за организацията и дейността на НОИ поради анонимност на подателя на сигнала;
- Три сигнала са оставени без разглеждане на основание чл. 124 от АПК и един на основание чл. 111, ал. 4 от АПК, в които се съдържат твърдения за нарушения, извършени преди повече от 2 години;
- Шест сигнала са препратени по компетентност;
- Два сигнала са препратени за извършване на проверки по Кодекса за поведение на служителите от комисиите по етика в ТП;
- По пет сигнала е извършена проверка на място в ТП, по един е направено предложение за извършване тематична проверка на място в ТП през 2022 г.

Постъпилите през 2021 г. сигнали и жалби могат да бъдат обобщени така:

- за незаконни или неправилни действия или бездействия – 26 бр.;
- за нарушаване служебните задължения и Кодекса за поведение на служителите в НОИ – 15 бр.;
- за некомпетентно, недобросъвестно и небрежно изпълнение на възложените функции – 4 бр.;
- за неспазване на действащото законодателство – 5 бр.;
- за неспазване на правилата за защита на информацията – 2 бр.;
- за неспазване на работното време – 1 бр.;
- за субективно, грубо и невъзпитано отношение – 5 бр.;

- 8 бр. други и едно запитване.

Най-много сигнали са получени в ТП София-град – 18 бр., ЦУ на НОИ – 10 бр., ТП Пазарджик – 8 бр., ТП Благоевград – 5 бр. и по 4 бр. в ТП на НОИ: Варна, Видин, Пловдив и Силистра. По един сигнал е получен в ТП на НОИ: Бургас, Велико Търново, Враца, Габрово, Плевен, Русе, Смолян и Хасково.

За изясняване на съдържащите се в сигналите твърдения са извършени проверки по документи. При всички проверки са изискани документи и обяснения от длъжностните лица, имащи отношение по случая, като проверката в зависимост от резолюцията и констатациите е приключвала с доклад до управителя и отговор до подателя в рамките на определения срок. В резултат на извършените проверки на директорите на териториални поделения и директори на дирекции в ЦУ е обръщано внимание и/или са дадени препоръки за предприемане на конкретни действия във връзка с констатациите при проверката на сигнала и с цел подобряване на организацията на дейността, недопускане в бъдеще на грешки, засягащи правата на гражданите и на поведение в разрез с Кодекса за поведение на служителите в НОИ.

Извършени са проверки на място в ТП на НОИ по 3 сигнала през 2021 г. във връзка с необходимостта от установяване на факти и обстоятелства по изложените в тях твърдения.

2.3. Документални проверки на докладваните от ТП на НОИ сигнали, свързани с нарушения на Кодекса за поведение на служителите в НОИ

През 2021 г. са извършени 44 документални проверки на докладваните от ТП сигнали, по които комисии по етика са изготвили доклади. Директорите на ТП се произнасят с решения/мотивирани становища и съгласно Указанията за разглеждане, докладване и отчет на постъпилите предложения, сигнали и жалби по Кодекса за поведение на служителите в НОИ, Инспекторатът се уведомява с писмо за взетото решение.

За извършваните от Инспектората документални проверки на събрания в ТП по конкретния случай доказателствен материал са изготвяни доклади до управителя с предложения. В случаи на констатирани нарушения, в докладите се отразяват препоръки към директора на съответното ТП, върху изпълнението на които Инспекторатът упражнява последващ контрол.

Броят на извършените проверки от определените със заповеди на директорите на ТП на НОИ комисии за разглеждане на сигнали по КПС за периода от 2018 до 2021 г. е както следва: 41 бр., 60 бр., 69 бр. и 44 бр.. Сравнително по-високият брой проверки през 2020 г. се дължи на факта, че в част от сигналите се съдържаха оплаквания от организацията на работа в териториалните поделения въведени във връзка с разпространението на COVID-19 – пропускателния режим в сградите на ТП и забавеното произнасяне на длъжностните лица по заявленията на клиентите на НОИ, поради ползването на отпуск за временна неработоспособност и карантина от служители. Като предпоставка за по-малкия брой сигнали през 2021 г. спрямо 2020 г. може да се посочи издаването на ПИК на НОИ по електронен път и популяризирането на удобството от използването на електронните услуги на института.

3. Дисциплинарни производства, мониторинг по спазване на препоръките и предложенията и други дейности

През годината в резултат на извършените проверки по сигнали и жалби на граждани са наложени дисциплинарни наказания, както следва:

- „забележка“ – 2 бр.;
- „порицание“ – 1 бр.

Инспекторатът осъществява мониторинг за спазване на препоръките и предложенията, дадени в резултат на извършените проверки и проследява спазването на сроковете за информиране от страна на териториалните поделения относно изпълнението на дадените предложения във връзка с отстраняване на констатирани нарушения и предприетите действия

в резултат на направените препоръки. Контролът за изпълнението на препоръките и резултатите от въвеждането им се осъществява и при извършване на последващи проверки на място в ТП на НОИ.

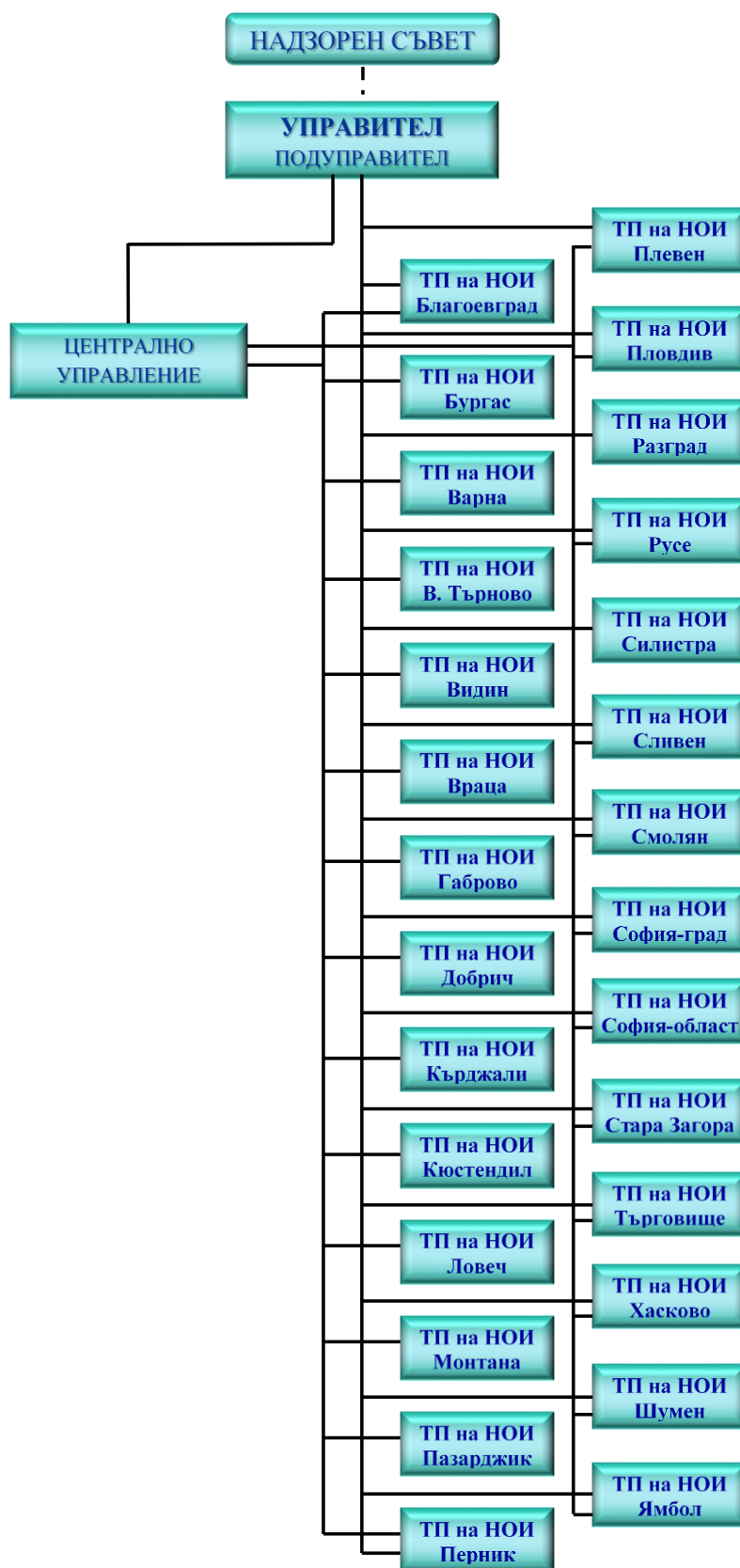
Осъществява се и текущ мониторинг за спазване на препоръките и предложенията, дадени в резултат на извършените проверки и отразявани в Единния регистър на жалбите и сигналите. Последващият контрол включва проследяване спазването от ТП на сроковете за информиране на Инспектората относно постъпилите в териториалните поделения жалби и сигнали и на предприетите действия вследствие на направените препоръки.

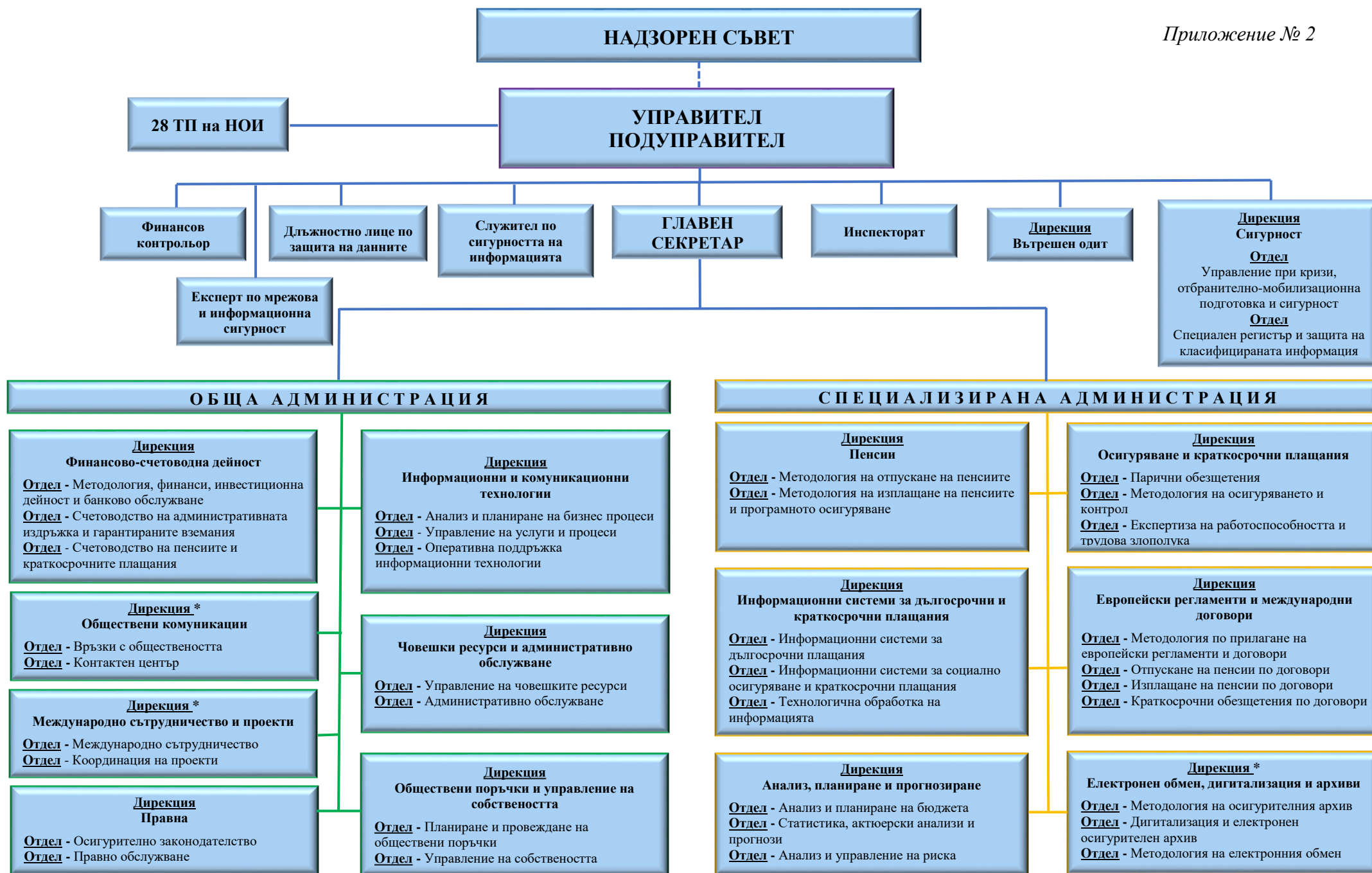
В изпълнение на утвърдения План за действие за повишаване ефективността на контрола в дейността по отпускане на пенсиите, е проведена анонимна анкета в периода 22.03.2021 г. – 09.04.2021 г. на служителите, от чиято преценка зависи отпускането и изменението на пенсии в НОИ. Темата на анкетата е „Проучване на самооценката на контролиращите пенсионни преписки експерти по пенсионно осигуряване за нивото на знания във връзка с честите промени в пенсионното законодателство, отношението към различни видове прояви на благодарност от страна на обслужваните граждани и реакцията на служителите към съмнения или констатации на представени документи с невярно съдържание, както и отношението към подаване на сигнали за неправомерно поведение от страна на колеги и ръководството във връзка с противодействие на корупционния риск“. В тази връзка в Инспектората са постъпили 718 броя анкети. Основният метод, използван при анализа е методът на самооценка, базиран на личното виждане/оценяване на служителите относно противодействие на корупцията и корупционните прояви и тяхната ангажираност.

Провеждането на анкетата е с цел идентифициране на потенциално уязвими места в дейността на дирекция/отдел „Пенсии“, отдел/сектор „Отпускане на пенсии“ в териториалните поделения на НОИ и дирекция „Европейски регламенти и международни договори“, отдел „Отпускане на пенсии по договори“ в централно управление на НОИ, намаляване на тяхната уязвимост в бъдеще, посредством предприемането на различни превантивни мерки и контроли. За резултатите от проведената анкета е изготвен доклад, който е предоставен на ръководството на института.

ПРИЛОЖЕНИЯ

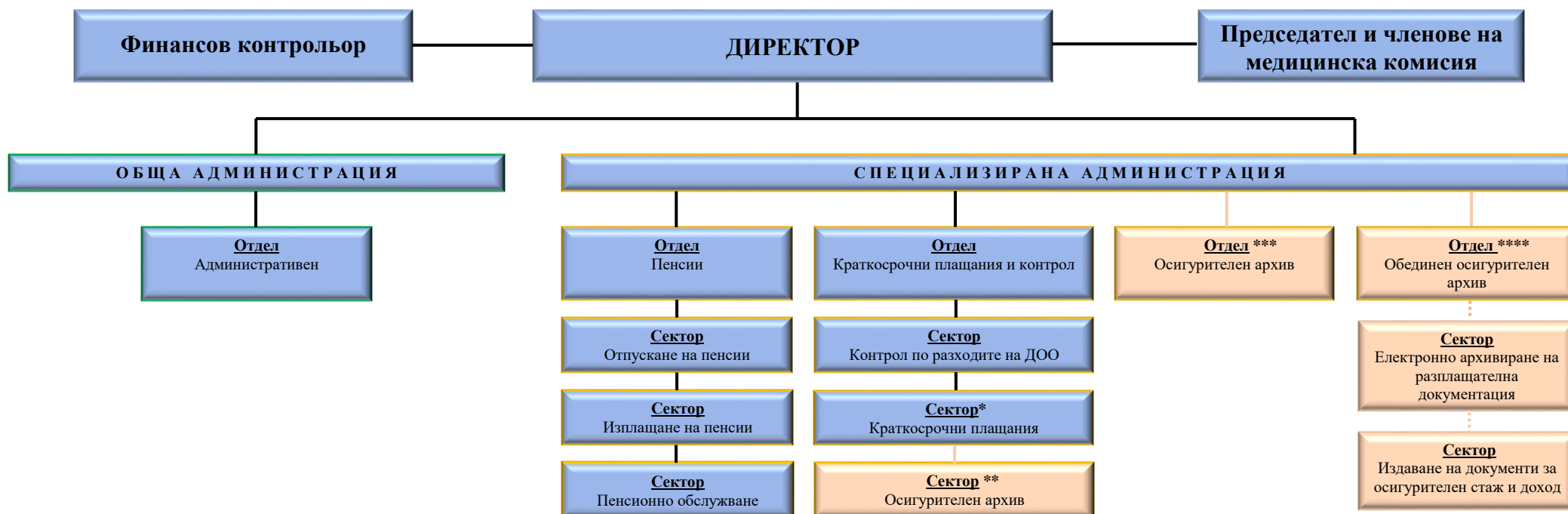
Обща организационна схема на Националния осигурителен институт

* В сила от 01.08.2021 г.

Структура на териториално поделение на НОИ

- * В ТП на НОИ – Пловдив, Варна и Бургас съществуват два сектора „Краткосрочни плащания“.
- ** Секторът съществува към отдел „КПК“ в 10 ТП на НОИ – Варна, Кърджали, Пазарджик, Русе, Сливен, София-област, Стара Загора, Хасково, Шумен и Ямбол.
- *** Отделът съществува към специализираната администрация в 1 ТП на НОИ – Бургас.
- **** Отделът съществува към специализираната администрация без обособени сектори в 1 ТП на НОИ – Силистра.
- Отделът съществува към специализираната администрация с два обособени сектора в 5 ТП на НОИ – Кюстендил, Ловеч, Пловдив, Търговище и Враца.

Структура на териториално поделение на НОИ – София-град

